

Social- og Indenrigsministeriet
sthi@sim.dk
cap@sim.dk

Høring over forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge)

Ankestyrelsen har den 15. januar 2016 fået ovennævnte lovforslag i høring. Vi har følgende bemærkninger:

Lov om socialtilsyn

Der foreslås indsat et nyt stk. 6 i socialtilsynslovens § 5, hvoraf det fremgår, at socialtilsynet efter anmodning fra tilbuddet kan træffe afgørelse om nye eller ændrede vilkår for godkendelsen efter stk. 1. Opfyldelse af de nye eller ændrede vilkår er en betingelse for fortsat godkendelse.

Bestemmelsen er efter vores opfattelse uklar, idet ordet "vilkår" i denne sammenhæng synes at betyde noget andet, end der er lagt op til i lovbemærkningerne til § 5 i lov om socialtilsyn.

I lovbemærkningerne til socialtilsynslovens § 5, stk. 4, omtales en godkendelse med vilkår som en betinget godkendelse, der kan være særlig relevant for nye tilbud, der eksempelvis ikke har alle ansættelser på plads eller har andre uafklarede faktorer, som kan have betydning for, at tilbuddet kan blive godkendt.

Det fremgår også af lovbemærkningerne til § 5, stk. 4, at det for, at et socialtilsyn kan give en betinget godkendelse, må skulle anses for overvejende sandsynligt, at tilbuddet efterfølgende vil kunne opfylde betingelsen. Muligheden er ifølge lovbemærkningerne således reserveret til de tilfælde, hvor der alene udestår formalia, eller hvor der er andre forhold, som er væsentlige nok til at være en betingelse for godkendelse, men som

12. februar 2016
J.nr. 2016-0017-02924

Ankestyrelsen
7998 Statsservice

Tel +45 3341 1200

ast@ast.dk
sikkermail@ast.dk

EAN-nr:
57 98 000 35 48 21

Åbningstid:
man-fre kl. 9.00-15.00

omvendt trods alt alene udgør en mindre del af det samlede godkendelsesgrundlag.

Lovbemærkningerne til lov om socialtilsyn lægger efter vores opfattelse op til, at vilkår anvendes om noget, som tilbuddet skal rette op på/opfylde for at få en endelig godkendelse. De eksempler, der nævnes i lov­bemærkningerne, er også eksempler på forhold, der ikke er endelig på plads, og som er en forudsætning for at tilbuddet kan få en endelig godkendelse. Der lægges således op til, at der kan knyttes vilkår til en godkendelse, når der "mangler" noget for at blive endelig godkendt. Vi henviser her særligt til, at det fremgår af lov­bemærkningerne, at muligheden er reserveret til de tilfælde, hvor der alene udestår formalia, eller hvor der er andre forhold, som er væsentlige nok til at være en betingelse for godkendelse, men som omvendt trods alt alene udgør en mindre del af det samlede godkendelsesgrundlag.

Anvendelse af "vilkår" synes således at knytte sig til situationer, hvor der er mangler ved tilbuddet. Dette understøttes også af, at det fremgår af lov­bemærkningerne til socialtilsynsloven, at det kan have vidtrækkende betydning for tilbuddet, om og hvornår det kan forvente at blive endeligt godkendt, hvorfor det er vigtigt, at vilkåret formuleres så tilstrækkeligt klart, at det er tydeligt for tilbuddet, hvad det skal foretage sig for at blive endeligt godkendt, og hvornår det således kan forventes at ske.

I bemærkningerne til forslag til den nye § 5, stk. 6, lægges der derimod op til, at "vilkår" også kan anvendes som en dispensation, altså en udvidelse af godkendelsen. Det er efter vores opfattelse ikke hensigtsmæssigt at anvende samme ord med forskellig betydning i samme lovbestemmelse. Vi foreslår derfor, at bestemmelsen formuleres anderledes.

Det er efter vores opfattelse også uklart, hvad der menes med, at "opfyldelsen af de nye eller ændrede vilkår, er en betingelse for fortsat godkendelse". Denne formulering synes at pege på, at "vilkår" fortsat skal forstås, som noget tilbuddet skal rette op på/opfylde for at få en endelig godkendelse. Vi henviser i den forbindelse også til lov­bemærkningerne til socialtilsynsloven, hvoraf det fremgår, at manglede opfyldelse af den betingelse, som er opstillet for godkendelse, vil medføre, at der gives afslag på ansøgning om godkendelse.

Det vil efter vores opfattelse være uhensigtsmæssigt, hvis manglende opfyldelse har samme konsekvens, når vilkåret reelt er en dispensation. Hvis der således er tale om en midlertidig udvidelse af godkendelsen (eksempelvis en dispensation til, at en søskende også kan anbringes i en

plejefamilie), vil det efter en ordlydsfortolkning betyde, at tilbuddet kan miste hele godkendelsen, hvis det ekstra barn ikke anbringes der (vilkåret ikke opfyldes).

Videre er det efter vores opfattelse uklart, om socialtilsynet kun kan dispensere (knytte vilkår) fra en godkendelse, hvis tilbuddet ikke opfylder betingelserne for en generel udvidelse af godkendelsen. Dette fremgår ikke af lovtæksten, men af bemærkningerne til forslaget fremgår det, at en afgørelse om fravigelse af en godkendelse blandt andet forudsætter, at tilbuddet vurderes ikke at kunne godkendes generelt til den ønskede udvidelse. I afsnittet ovenfor står dog, at afgørelse om fravigelse af en godkendelse forudsætter, at der er konkret behov for at træffe afgørelse om fravigelse fremfor at give en helt ny godkendelse. Det synes derfor uklart, om det først skal vurderes, om den generelle godkendelse kan udvides, før reglerne om dispensation kan komme på tale.

Videre bemærker vi, at det efter vores opfattelse ikke er helt klart, om fravigelsen af godkendelsen bortfalder uden afgørelse, eller om socialtilsynet skal træffe en afgørelse herom. Vi henviser til, at socialtilsynet efter den foreslåede lovtækt kan træffe afgørelse om ophævelse af allerede meddelte vilkår for godkendelsen. Endvidere synes det forhold, at opfyldelse af vilkåret er en betingelse for fortsat godkendelse at forudsætte, at socialtilsynet forholder sig hertil. Modsat fremgår det af bemærkningerne til lovforslaget, at når en afgørelse om fravigelse ikke længere gælder, er det automatisk den oprindelige godkendelse, der gælder. Vi foreslår, at dette tydeliggøres.

Endelig foreslår vi, at det tydeliggøres, om der skal knyttes frister til vilkåret. Det fremgår af den foreslåede lovtækt, at socialtilsynet "kan" knytte frister til vilkåret. Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår dog, at socialtilsynet får mulighed for, efter anmodning fra tilbuddet, at træffe afgørelse om, at et tilbud kan fravige sin godkendelse på nærmere fastsatte vilkår, inden for en nærmere bestemt frist og eventuelt inden for en bestemt periode.

Lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge

Generelt anbefaler vi at, at alle relevante bestemmelser findes i selve loven. Det vil være væsentligt lettere for praktikere på området, at reglerne kun skal findes et sted.

Det fremgår af § 3, stk. 2, 2. pkt. at efterskoler og kostskoler skal fritages, når den unge af kommunen anbringes dertil. Vi foreslår, at det tydeliggøres, hvordan det sikres, at barnet får den fornødne omsorg,

hvis det er nødvendigt her at anvende magt, og at det samtidig tydeliggøres hvordan tilsynet sikres med disse anbringelsessteder.

Det fremgår af bemærkningerne til §§ 8-10, at kortvarige indgreb ikke skal indberettes. Det fremgår videre, at socialtilsynet har tilsynet med, at der alene er tale om kortvarige indgreb m.v. Vi formoder, at det heller ikke er tilladt at anvende kortvarige angreb for hyppigt, da det vil være imod formålet med lovgivningen. Vi foreslår, at dette bliver præciseret og at det ligeledes bliver præciseret, hvordan man følger op på, at små børn eller børn med en væsentligt psykisk funktionsnedsættelse, vil kunne sikres mod indgreb, der ikke vil kunne karakteriseres som kortvarige og med et formål ikke at skade sig selv eller andre.

Det fremgår af bemærkningerne til § 11, at fysisk magt forudsættes at kunne anvendes ved en tilbageførelse, og at dette i så fald skal registreres og indberettes.

Da det er et emne, som typisk giver anledning til tvivl for praktikere, bør det overvejes, om adgangen til at anvende fysisk magt i forbindelse med tilbageførelse skal fremgå direkte af bestemmelsen.

Vi anbefaler, at servicelovens § 137 g for så vidt angår børn og unge indarbejdes i lovens § 17, således at alle relevante regler er samlet ét sted.

Det fremgår af § 21, at indgreb efter blandt andet § 11 skal registreres og indberettes. Det betyder, at også tilbageførelse uden brug af fysisk magt registreres og indberettes.

Derfor kan følgende formulering i bemærkningerne til § 11 misforstås: "Hvis institutionen anvender fysisk magt i forbindelse med tilbageførelse af barnet eller den unge, vil dette skulle registreres og indberettes til den anbringende kommune"

Det kan med fordel præciseres, om der hermed menes, at anvendelse af fysisk magt i forbindelse med en tilbageførelse skal registreres og indberettes særskilt.

Det fremgår ikke klart, om § 23, stk. 3, repræsenterer en selvstændig klageadgang udelukkende til kommunen, eller om der fortsat er tale om klageadgang efter de almindelige klageregler i retssikkerhedsloven med remonstration i kommunen og videresendelse til Ankestyrelsen. Vi anbefaler, at dette præciseres.

Det kan med fordel beskrives mere klart, hvordan de almindelige klageregler ses i sammenhæng med, at der er tale om en række indgreb, som foretages ude på institutionerne (§§ 9, 10, 11, 16, 18), og hvor der

ikke som sådan træffes en afgørelse om indgrebet – eller hvor afgørelsen om indgreb med andre ord træffes i situationen af medarbejderen på institutionen. Er kommunens behandling af det indberettede indgreb at sidestille med en remonstration? Hvornår i forløbet skal klagevejledningen gives til barnet/den unge og forældrene?
Erfaringen viser, at det er svært for praktikere at håndtere disse klageregler. Vi ser meget få klagesager på området. Hvis årsagen hertil er uklarhed om klageforløbet og manglende klagevejledning, er det en retssikkerhedsmæssig risiko, som bør adresseres.

Vi anbefaler, at det fremgår af bestemmelserne, hvad man kan i en sikret og i en særligt sikret afdeling, således at systematikken er den samme som ved lukkede afdelinger (§ 13).

Bemærkninger til udkast til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og lov om folkeskolen

§ 1, nr. 5

§ 63 a – der mangler ordet "lukkede" i første linje.

§ 5, stk. 2 – ikrafttrædelsesregler

Det fremgår, at servicelovens § 63 a træder i kraft den 1. juli 2016.

I § 63 a henvises der til lov om voksenansvar, som endnu ikke er trådt i kraft den 1. juli 2016.

Venlig hilsen

Ankestyrelsen

Social – og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Den 12. februar 2016

Høring vedr. Lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge

Børnesagens Fællesråd takker for muligheden for at afgive høringssvar vedr. ovennævnte lovforslag.

Børnesagens Fællesråds principielle holdning er, at børn og unge har ret til særlig beskyttelse for svigt og overgreb, og at de derfor også skal beskyttes mod unødvendig magtanvendelse, når de er anbragt uden for hjemmet.

Børnesagens Fællesråd hilser det velkommen, at der i forlængelse af Magtanvendelsesudvalgets anbefaling i Betænkning nr. 1551 etableres en ny, selvstændig lov, der regulerer børns og unges rettigheder, og som beskriver mulighederne for indgriben heri.

Voksenansvar § 2

Børnesagens Fællesråd kan tilslutte de overordnede formuleringer vedr. voksenansvar, hvori der tydeliggøres, at alle indgreb skal sikre barnets og den unges interesser, skal ske ud fra en konkret afvejning af barnets og den unges grundlæggende rettigheder og under hensyntagen til deres alder, modenhed og funktionsevne samt under iagttagelse af proportionalitetsprincippet.

Børnesagens Fællesråd finder, at Lov om voksenansvar imødekommer et mangeårigt behov for klargørelse af de indgrebsmuligheder, som kan tages i brug over for anbragte børn og unge, sammenholdt med en styrkelse af deres retssikkerhed. Lovforslaget tilvejebringer endvidere et regelsæt, der understøtter plejefamilier og ansatte på anbringelsessteder i håndteringen af deres voksenansvar i den socialpædagogiske behandling samt i udøvelsen af indgreb og i forebyggelsen heraf.

Husorden § 5

Børnesagens Fællesråd er positiv over for, at anbringelsesstederne fastsætter en husorden, og at de anbragte deltager i udarbejdelsen af denne. Det vil fremme gennemsigtigheden af anbringelsesstedets rammer og retningslinjer.

Det anbefales, at de anbragte børn og unges forældre ligeledes gøres bekendt med gældende husorden.

Kortvarig fastholdelse § 8

Børnesagens Fællesråd er enig i, at kortvarig fastholdelse eller bortvisning fra en situation ikke skal være omfattet af indberetningspligten.

Fællesrådet finder det dog vigtigt, at anbringelsesstedet registrerer disse indgreb fx ved afkrydsning både af hensyn til at kunne samtale med det sociale tilsyn om disse og for at kunne reflektere over disse i forhold til den pædagogiske praksis på stedet.

Registrering og indberetning § 21

Børnesagens Fællesråd anbefaler, at de sociale tilsyn tager stilling til indgrebets lovlighed, og at denne stillingtagen meddeles anbringelsesstedet og den anbragte, der har været involveret. Dette bør fremgå direkte i loven om voksenansvar.

Børnesagen Fællesråd finder, at forældremyndighedsindehaveren har ret til at blive informeret om indberetning af indgreb vedr. deres barn.

Ved en indberetning vedr. indgreb over for en ung informeres forældremyndighedsindehaveren ligeledes efter aftale med den unge.

Børnesagens Fællesråd finder det endvidere positivt, at der udarbejdes et standardskema til brug for registrering og indberetning af indgreb, som skal understøtte en ensartet praksis på anbringelsesstederne og i socialtilsynene.

Evaluering

Børnesagens Fællesråd hilser det velkomment, at loven evalueres 2 år efter dens ikrafttræden.

Forslag om magtanvendelsespolitik

Børnesagens Fællesråd vil i øvrigt foreslå, at vejledningen til loven om voksenansvar anbefaler anbringelsesstederne at udarbejde en magtanvendelsespolitik. Det skal sikre en ensartet procedure på de enkelte anbringelsessteder og den nødvendige refleksion og opfølgning på brug af indgreb.

Venlige hilsener

Sekretariatschef

Social - og
Indenrigsministeriet

11. januar 2016

Høring over forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge)

Børns Vilkår takker for muligheden for at afgive høringssvar vedr. ovennævnte lovforslag, og for den prioritering af området det omfattende arbejde, der ligger forud for forslaget, er udtryk for. Børns Vilkår ved både fra vores samtaler med børn og unge på BørneTelefonen og fra de børn og unge vi bisidder, at der er behov for at styrke og tydeliggøre børn og unges rettigheder på dette område. Børns Vilkår ser derfor generelt positivt på den foreslåede revidering af reglerne.

Da Børns Vilkår har været repræsenteret i magtanvendelsesudvalget fremgår vores synspunkter i vidt omfang allerede af betænkning 1551, samt af bidrag til høringsprocessen efter denne.

Lov om voksenansvar over for anbragte bør eller unge

Børns Vilkår finder ikke, at navnet er hensigtsmæssigt henset til at magtanvendelse og ikke omsorg og ansvar er hovedfokus i lovens bestemmelser.

Undervisning, uddannelse og vejledning af personale

Børns Vilkår vil gerne kvittere for den prioritering afsættelsen af midler ifm. satspuljeforhandlingerne i 2015 er udtryk for. Børns Vilkår mener, at det er afgørende for lovens reelle udmøntning, at der er fokus på formidling af lovens indhold, samt kompetenceudvikling af det personale, der skal varetage opgaven. Når drøftelser ved skriveborde skal erstattes af praksis på anbringelsessteder, bør det være tydeligt for enhver medarbejder, at magtanvendelse aldrig skal træde i stedet for en målrettet pædagogisk indsats. Der bør være et stadigt fokus på uddannelse i børns rettigheder og hvordan anvendelse af magt undgås. Denne viden skal løbende vedligeholdes og opdateres.

Personkreds

Børns Vilkår er bekymrede for forslaget om, at reglerne om magtanvendelse udelukkende skal gælde for kommunale plejefamilier. Henset til det meget begrænsede antal plejefamilier, der falder ind under denne betegnelse, virker dette uhensigtsmæssigt. Til forskel fra tidligere anbringes også børn, der har omfattende udfordringer i dag i almindelige plejefamilier, og vi ved, bl.a. fra den kortlægning Rambøll foretog ifm. arbejdet i magtanvendelsesudvalget i november 2013, at der allerede gennemføres et stort antal magtanvendelser i plejefamilierne i dag.

Disse magtanvendelser er uhjemlede, registreres ikke og er derfor heller ikke genstand for supervision. De udgør et stort mørketal og bidrager til den usikkerhed om rettigheder, der generelt er gældende for familieplejeområdet. Hvis vi ønsker at højne kvaliteten på dette område – også i plejefamilierne er det derfor nødvendigt at vi lader dem omfatte, således at vi kan sætte ind med uddannelse og supervision, så gruppens kompetencer på området styrkes.

Retten til omsorg ift. kortvarig fastholdelse og bortvisning

Børns Vilkår er enig i at anbragte børn og unges ret til omsorg som denne er beskrevet fx i lovens § 2, er vigtig og udgør et væsentligt fundament for børnenes og de unges trivsel og succes af den indsats, der er iværksat.

Børns Vilkår mener imidlertid ikke, at børn og unges ret til omsorg bør danne grundlag for indgreb i barnets ret til at bestemme over sig selv. Børns Vilkår er derfor uenig i, at personalet på anbringelsesstederne skal kunne anvende mindre indgribende fysisk magt i form af kortvarig fastholdelse eller bortvisning af omsorgshensyn. Det er vores overbevisning, at dette vil svække børn og unges retsstilling.

Selvom det af forslaget fremgår, at der vil blive udarbejdet vejledningsmateriale, der vil beskrive grænserne, er Børns Vilkår bekymrede for, at dette tiltag ikke vil være med til at skabe klarhed på området, men alene skabe mulighed for en ny gråzone – endda en gråzone som man fra centralt hold ikke har nogen mulighed for at monitorere, da indgreb efter § 8 ikke skal indberettes.

Børns Vilkår har noteret sig, at man i bemærkningerne til forslaget har anført, at socialtilsynet skal have fokus på anvendelsen af de 'milde magtanvendelser'. Børns Vilkår har ikke tiltro til, at dette i tilstrækkelig klart omfang kan give os et billede af omfanget, og finder det derfor helt afgørende, at der sker indberetninger også af disse.

Med venlig hilsen

Rasmus Kjeldahl
Direktør

Ingrid Hartelius Dall
Jurist

Børnerådet

Social- og Indenrigsministeriet
Departementet
Holmens Kanal 22
1060 København

12.02.2016
J.nr. 3.7.27/amc

Forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge mv.

Fokus på anbragte børns og unges rettigheder er afgørende, når det handler om magtanvendelser. Børnerådet er tilfreds med at se en så tydelig markering af dette i bemærkningerne til lovforslaget samt i forslagets § 1.

I bemærkningerne til § 2 bør det tilføjes, at indgreb i den personlige frihed aldrig må virke kontraproduktivt i forhold til det, der søges opnået med magtanvendelsen. Forstået på den måde, at personalet så vidt muligt skal udstråle ro og rummelighed samt vise vejen for barnet/den unge ud fra en vurdering af barnets/den unges alder og modenhed, på en måde barnet/den unge kan forstå. Intimiderende adfærd fra personalets side er ikke acceptabelt. Det bør derfor understreges.

Generelt bør der ske en tilføjelse til afsnittet om § 2, hvor det fremhæves, at der altid skal ske en afvejning af hvilken type indgreb, der skal foretages, som baseres på barnets/den unges alder og modenhed. Dette er afgørende for at sikre det mindst mulige indgreb.

Børnerådet hilser ensretningen af reglerne på interne skoler og anbringelsessteder velkommen. Det er til gavn for de anbragte børn og unge, at de kan gennemskue reglerne for magtanvendelse, herunder at reglerne er ens, når anbragte børn og unge bevæger sig inden for samme matrikel.

Børnerådet fastholder sin anbefaling af, at ikke kun kommunale plejefamilier omfattes af muligheden for at foretage visse indgreb over for børn og unge, men at det bør være muligt i enkelttilfælde at omfatte også andre plejefamilier af reglerne om magtanvendelse, når det vurderes at være velbegrunder ud fra barnets/den unges behov. Det begrundes vi blandt andet i det faktum, at antallet af kommunale plejefamilier er meget få, og der anbringes en stadig større andel af børn og unge i plejefamilier, og at disse alt andet lige henover de sidste år er blevet mere behandlingskrævende. Når tyngden af behandlingsgraden bliver større, må det give anledning til overvejelser om sikring af børnenes/de unges retssikkerhed ift. klageadgang. Det må derfor som minimum sikres, at plejefamilien kender reglerne om magtanvendelse. Endvidere mener Børnerådet, at barnets oplevelse af magtanvendelsen kun med sikkerhed kan komme til tilsynets kendskab, hvis der sker registrering. Det stiller store krav til tilsynets

Børnerådet

oplysning af barnet om rettigheder, så barnet får mulighed for at give udtryk for en eventuel krænkelse.

En lovfæstelse af adgangen til at fastsætte husordener er efter Børnerådets opfattelse positiv, da husordener medvirker til gennemsigtighed for barnet/den unge. Børnerådet mener, at børnene/de unge skal inddrages i udformningen af husordenen, når børnenes alder og modenhed muliggør dette. Ligeledes bør den revideres løbende, så det sikres, at den tager udgangspunkt i hensynet til børnenes/de unges trivsel og udvikling.

Børnerådet anerkender, at rusmiddeltest kan være nødvendige, når et barns/en ungs udvikling og trivsel skal sikres. Misbrug kan besværliggøre den pædagogiske indsats, hvorfor det af hensyn til den unge og med dennes samtykke kan være hensigtsmæssigt at teste for rusmidler.

§ 7 er efter Børnerådets overbevisning afgørende, da den beskriver de grundlæggende regler for magtanvendelse og fastslår, at udgangspunktet stadig er, at der ikke skal anvendes magt over for anbragte børn og unge. Børnerådet er helt enig i, at magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten aldrig må erstatte omsorg og socialpædagogisk indsats. Det er derfor af stor betydning, at personalet undervises i reglerne for magtanvendelse, samt understøttes i kontinuerligt at have fokus på udviklingen af forebyggende og konfliktnedtrappende værktøjer.

Bestemmelsen i § 8 om kortvarig fastholdelse og bortvisning er begrundet i hensynet til tryghed og trivsel på anbringelsesstedet. Børnerådet forstår begrundelsen men mener også, at den manglende registrering potentielt kan medføre overdreven brug af bestemmelsen, samt at Socialtilsynet ikke får det reelle antal magtanvendelser oplyst. Når der ikke skal ske registrering, risikerer man, at anbringelsesstedet glemmer antallet, fordi der efter lov om socialtilsyn kan gå op til et år mellem tilsynsbesøgene. Det kan ikke forventes, at anbringelsesstederne kan huske samtlige hændelser, som går et år tilbage. Anbringelsesstederne bør derfor pålægges også at registrere de kortvarige fastholdelser og bortvisninger, så den saglige og faglige begrundelse fremgår. Det bør endvidere være et krav, at indgrebet i barnets/den unges selvbestemmelsesret, ligesom ved anvendelse af andre magtanvendelser, ledsages af en opfølgende samtale, så det sikres, at barnet bliver inddraget og hørt.

Endvidere bør det angives, at der før kortvarig fastholdelse og bortvisning altid skal forsøges med pædagogiske tiltag, samt om andre mindre indgribende foranstaltninger kan anvendes.

Børnerådet er tilfreds med indførelsen af afværgehjælp. At personale og plejefamilier gives mulighed for at afværge, at barnet/den unge påfører skade i et ikke ubetydeligt omfang på genstande vil forhåbentlig forebygge, at børn mødes med et større erstatningskrav for de ødelagte genstande. Den medfølgende registrering er hensigtsmæssig.

Børnerådet

Når barnet/den unge forlader et anbringelsessted, er det afgørende, at personalet er i stand til at vurdere, hvorvidt der er tale om en rømning med deraf følgende risiko for barnet/den unge eller blot et ønske fra barnet/den unge om at komme lidt væk.

Det bør ikke være en forventning, at personalet konsekvent skal tilbageholde børn og unge, der forlader anbringelsesstedet. Ofte vil mindre indgribende tiltag kunne anvendes, såsom at personalet følger efter barnet/den unge og afventer barnets/den unges adfærd og herefter vurderer, om det er strengt nødvendigt at tilbageføre. Rammen skal derfor præciseres, så det sikres, at reglerne ikke bliver misbrugt for at spare tid eller ressourcer.

Muligheden for at tilbageholde et barn eller en ung i yderligere 14 dage kan Børnerådet tilslutte sig, ud fra den forudsætning at der modtages børn med store omsorgsbehov, som ikke kan sikres på anden vis.

Børnerådet vil til forslaget § 18 gøre opmærksom på, at der også ved undersøgelse af barnet/den unge altid skal søges anvendt mindre indgribende foranstaltninger. Her er det vigtigt at erindre, at de sikrede institutioner ikke henhører under kriminalforsorgen, men derimod finder sit driftsgrundlag i den sociale lovgivning, hvorfor der er tale om et pædagogisk tilbud med pædagogisk personale.

Anbringelsesstedet kan med fordel anvende tekniske hjælpemidler eller anmode om Politiets hjælp frem for at anvende eget personales direkte undersøgelse af den unge. Det er Børnerådets erfaring, at børnene/de unge kan opleve, at relationen til personalet lider skade ved en undersøgelse udført af det pædagogiske personale.

Ensretning af indberetningsskemaer om magtanvendelse er afgørende for en ensrettet behandling af indberetningerne og en sikring af den kontinuerlige refleksion over magtanvendelser og potentielle tiltag til at forebygge gentagelse, hvorfor Børnerådet hilser forslaget velkommen.

I den forbindelse stiller Børnerådet sig meget gerne til rådighed i forbindelse med udarbejdelsen af de konkrete skemaer og bidrager med erfaring.

Børnerådet er ved nærmere granskning af praksis blevet af den opfattelse, at den endelige vurdering af den enkelte magtanvendelses lovlighed bør foretages af Socialtilsynet. Ved at tillægge Socialtilsynet denne kompetence, gives barnet en sikkerhed for, at den konkrete magtanvendelse granskes juridisk og vurderes af en myndighed, der har de nødvendige faglige kompetencer og overblik baseret på det generelle tilsyn med stedet, herunder indsigt i magtanvendelser. Det er derfor Børnerådets anbefaling, at Socialtilsynet bør tillægges kompetencen til at vurdere de enkelte magtanvendelsers lovlighed. Dette også på baggrund af, at Socialtilsynet har konkret beslutningskompetence, eksempelvis i forhold til at tilbagetrække en godkendelse, såfremt anbringelsesstedet ikke lever op til vilkårene i godkendelsen eller handler i strid med gældende lovgivning. Det bør således tilføjes i lovforslaget, at Socialtilsynet skal vurdere magtanvendelsers lovlighed.

Handlekommunen skal som hidtil have mulighed for at vurdere og kommentere magtanvendelsen med henblik på den fortsatte anbringelse, og vil naturligtvis som

Børnerådet

handlekommune kunne drage konsekvenser af et anbringelsessteds eventuelt urimelige omgang med magtanvendelse – ultimativt ved fjernelse af barnet.

Afslutningsvist finder Børnerådet, at det er afgørende, at der afsættes tilstrækkelige midler til uddannelse af personalet på anbringelsessteder, interne skoler og af plejefamilier, da de har med de mest udsatte børn og unge at gøre, og fordi reglerne om magtanvendelse over for børn og unge består af en konstant afvejning og stiller krav til det pædagogiske personale om konflikthåndtering, afsøgning af pædagogiske alternativer og skånsom anvendelse af magt. Vi har pligt til at sikre disse børns retssikkerhed, trivsel og udvikling, og derfor er krav om løbende uddannelse, herunder en minimumsuddannelse af pædagogisk personale på anbringelsesstederne af afgørende betydning.

Med venlig hilsen

Per Larsen
Formand for Børnerådet

Annette Juul Lund
Sekretariatschef

Social- og Indenrigsministeriet

Holmens Kanal 22
1060 København K

Sendt til sthi@sim.dk og cap@sim.dk med kopi til p-boern@sim.dk

12. februar 2016

Vedr. høring over forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge)

Dansk Erhverv har modtaget ovennævnte udkast til lovforslag i høring.

Dansk Erhverv er enig i forslaget og henviser i øvrigt til høringssvar fra brancheforeningen Selveje Danmark.

Med venlig hilsen

Rasmus Larsen Lindblom
Velfærdspolitisk Fagchef

Til Social- og Indenrigsministeriet
E-mail: sthi@sim.dk og cap@sim.dk
Cc: boern@sim.dk

Blekinge Boulevard 2
2630 Taastrup, Danmark
Tlf.: +45 3675 1777
Fax: +45 3675 1403
dh@handicap.dk
www.handicap.dk

Taastrup, den 12. februar 2016
Sag 16-2016-00049 – Dok. 239818/mmh_dh

Danske Handicaporganisationers (DH) hørings svar til forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge mv.

Indledningsvist vil DH understrege, at brugen af magtanvendelse over for børn og unge med handicap skal begrænses mest muligt. Magtanvendelse skal altid være sidste udvej. Magtanvendelse skal altid ske med respekt for barnets eller den unges fysiske og psykiske integritet. Der er derfor også god grund til at være på vagt, når magtanvendelsesregler foreslås udvidet, som de gør i dette tilfælde. En udvidelse af muligheden for brug af fysisk magt, giver også en øget risiko for at der i praksis sker en øget brug af unødvendig magtanvendelse over for anbragte børn og unge med handicap.

Det er derfor helt afgørende for DH, at brugen af de nye regler følges meget tæt og at der når loven skal evalueres om 2 år, bliver gennemført en kortlægning på lige fod med den der blev gennemført i forbindelse med betænkningen. DH mener, at der bør gennemføres en sådan kortlægning hvert 3 år – også efter evaluering af loven – så det er muligt at følge udviklingen i magtanvendelse over for anbragte børn og unge over tid. DH mener desuden, at der bør sikres en opsamling af magtanvendelsesregistreringerne i en national statistik med henblik på mere præcis overvågning af lovgivningens konkrete implementering.

DH er positive over for, at reglerne for, hvornår der og hvornår der ikke, kan foretages magtanvendelse over for anbragte børn og unge, bliver så tydelige som muligt. Det er vigtigt for både personalet og anbragte børn og unge, at der er den nødvendige viden om barnet og den unges rettigheder og hvordan disse respekteres. Jo tydeligere reglerne er og jo mere ensartet opfattelsen af hvad der er magtanvendelse er, jo nemmere er det at forebygge og mindske brugen af magtanvendelse. DH finder dog ikke i alle tilfælde, at lovforslaget er med til at skabe tilstrækkelig klarhed over personalets adgang til at anvende magt. Dette uddybes nærmere nedenfor.

DH finder, at det er positivt, at anbragte børn og unges rettigheder beskrives i lovforslagets bemærkninger med henvisning til de relevante love og konventioner. DH er også meget

positive over for, at der skal udarbejdes oplysningsmateriale til anbragte børn og unge om deres rettigheder. I den forbindelse vil DH gøre opmærksom på, at materialet udarbejdes i et tilgængeligt og letforståeligt sprog, så alle børn og unge – uanset handicap – kender deres rettigheder. Brugen af audiovisuelle formidlingsformer bør i denne sammenhæng overvejes anvendt.

Som det fremgår af lovforslaget, skal magtanvendelse altid være sidste udvej og må aldrig erstatte omsorg og socialpædagogisk indsats. Ligesom proportionalitetsprincippet altid skal efterleves. I den forbindelse vil DH nævne, at for at kunne leve op til dette i praksis og ved implementering af nye regler, er det væsentligt med: Kvalificeret personale, tilstrækkeligt personale, god ledelse og de rette organisatoriske rammer. Dette er ikke altid tilfældet i dag. Der er de seneste år sket en række nedskæringer på området, der kan gøre det vanskeligt at leve op til loven i praksis, da der pga. manglende ressourcer eller manglende viden gribes til magtanvendelse frem for pædagogiske løsninger. DH finder også, at der er bekymrende tegn på en holdningsændring, hvor myndighedspersoner har udtrykt ønske om, at der i højere grad åbnes op for mulighed for medicinering, overvågning og magtanvendelse for at reducere udgifterne. Manglende ressourcer må aldrig blive et argument for at udvide brugen af magt over for anbragte børn og unge – eller over for voksne for den sags skyld. DH finder derfor, at det er nødvendigt at følge udmøntningen af denne lov tæt, for at sikre at dette ikke sker, når muligheden for magtanvendelse med denne lov udvides.

DH anser det for afgørende, af det i loven omtalte vejledningsmateriale om grænsefladerne mellem retten til omsorg, herunder magtanvendelse, og respekten for barnets eller den unges øvrige rettigheder, er udarbejdet inden loven træder i kraft. Dermed undgås bedst muligt, at der ved lovens implementering kan opstå tvivl om gråzonerne med unødigt brug af magtanvendelse til følge.

Specifikke bemærkninger

Voksenansvar § 2

Med § 2 indføres en ny bestemmelse, der fastslår at ansvaret for at varetage den daglige omsorg for barnet eller den unge, overgår fra forældrene til plejefamilierne eller anbringelsesstederne. Bestemmelsen danner en overordnet ramme for lovens øvrige bestemmelser.

Af de specifikke bemærkninger fremgår, at det bl.a. kan være nødvendigt at fastspænde et barn eller ung med funktionsnedsættelse med stofseler til en kørestol eller andet hjælpemiddel, seng, stol eller toilet for at forhindre fald, hvor der er risiko for, at barnet eller den unge udsætter sig selv for personskade.

DH finder, at det er uklart i om, og i hvilket omfang, brugen af stofseler skal registreres og indberettes. DH mener, at det er afgørende at også denne form for magtanvendelse indberettes og registreres, således at det kan følges i hvilke situationer, hvor ofte og hvorfor et barn eller en ung med funktionsnedsættelse fastspændes med stofsele. Herved skal rutineanvendelse af stofseler over for børn og unge med handicap forebygges.

DH mener, at brugen af stofseler må være sidste udvej og kun benyttes hvor det ikke ved hjælp af andre hjælpemidler eller yderligere personale, er muligt at støtte barnet i fx en toiletsituation, således at barnet eller den unge undgår personskade. DH har kendskab til enkelte eksempler, hvor fastspænding med stofsele fx er benyttet i en spisesituation uden at barnet er i fare for personskade, men med begrundelsen at personalet fandt det mindre forstyrrende for spisesituationen. Dette mener DH ikke kan være en begrundelse for brugen af stofseler og er en unødigt indgriben i barnet eller den unges fysiske og psykiske integritet. Det er derfor vigtigt, at vejledningen til beskrivelsen af denne del af voksenansvaret bliver så tydelig som muligt og at brugen af stofseler indberettes og registreres på lige fod med anden fysisk magtanvendelse.

Derudover mener DH, at brugen af stofseler altid skal ske med forudgående tilsyn og vejledning fra en fysioterapeut, således at det sikres, at barnet eller den unge ikke bliver fastspændt på en uhensigtsmæssig måde, der kan give skader eller men eller medfører ubehag.

Personkredsen § 4

Af § 4 stk. 1 fremgår at personkredsen der må anvende magt, er ansatte der udfører pædagogisk arbejde på opholdssteder og døgninstitutioner.

DH finder det uklart hvorvidt eksempelvis fysioterapeuter, ergoterapeuter eller sundhedspersonale, der kan være tilknyttet døgn- eller aflastningstilbud for børn og unge med handicap også er omfattet af loven. Dette personale vil i mange tilfælde være omfattet af sundhedsloven, hvor der ikke findes magtanvendelsesregler. Dette bør fremgå tydeligere af bemærkningerne.

DH er tilfredse med, at brugen af magtanvendelse på interne skoler underlægges de samme regler for indberetning og tilsyn som hvis magtanvendelsen fandt sted på institutionen i øvrigt.

Husorden § 5

DH finder, at det er godt at anvendelsen af husregler bliver lovhjemlet. Dermed bliver det tydeligt at en husorden er en del af magtanvendelsen over for anbragte børn og unge. Eksempelvis fremgik det af Socialtilsyn Nord's årsrapport, at:

"Det er oplevelsen, at tilbuddene er usikre på, hvordan magtbegrebet kan og skal forstås. Flere tilbud har eksempelvis meget indskrænkende husregler. Husregler som af tilbuddene ikke betragtes som værende magt, men som er reel magt, idet der er tale om meget store indskrænkninger i den personlige frihed."
(Socialtilsyn Nord's årsrapport)

DH finder derfor, at det er vigtigt at dette nu er præciseret med loven.

DH finder det væsentligt, at en husorden for et opholdssted eller døgninstitution ikke går ud over hvad der vil opfattes som værende 'god og ansvarlig forældreomsorg med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste' jf. lovens bemærkninger punkt 3.1.1.2. DH ser frem til, at der bliver udarbejdet vejledningsmateriale omkring dette, som giver flere eksempler end nævnt i lovens bemærkninger.

Kortvarig fastholdelse og bortvisning § 8

Med § 8 indføres en ny hjemmel til at benytte mindre indgribende fysisk magt. Det fremgår, at personalet kortvarigt kan fastholde eller bortvise et barn eller en ung, enten af hensynet til den daglige omsorg eller af hensyn til tryghed og trivsel på anbringelsesstedet. Af de specifikke bemærkninger gives enkelte uddybende eksempler på hvad der skal forstås ved 'kortvarig fastholdelse'. Det fremgår at det ikke er muligt, at definere en øvre tidsgrænse for, hvad der anses som kortvarig, da dette vil bero på en konkret vurdering af situationen og barnets alder, modenhed if funktionsevne.

DH anerkender, at der kan være behov for kortvarigt at fastholde eller bortvise barnet fra konfliktfyldte situationer, som en del af omsorgspligten. DH mener samtidig, at det er yderst vigtigt at det bliver meget tydeligt hvad grænserne er for denne udvidede magtbeføjelse og at brugen af mindre indgribende magt følges meget nøje.

DH finder, at det både med lovens generelle og specifikke bemærkninger, fortsat er uklart hvornår der kan benyttes kortvarig fastholdelse eller bortvisning. Der er dermed en risiko for at brugen af magtanvendelse skrider i praksis og at dermed risiko for at der vil ske en eskalering i brugen af mindre indgribende magtanvendelse. DH vil i den forbindelse gøre opmærksom på, at kontinuerligt brug af mindre magt vil sætte sig i barnet eller den unge,

både kropsligt, psykisk og i hukommelsen og vil have stor indflydelse på barnets selvbillede og udvikling. Det vil have stor indflydelse for barnets eller den unges udvikling, hvis han/hun fx får den opfattelse, at en spisesituation ikke kan gennemføres uden brugen af mindre fysisk magt, hvis dette udvikler sig til at blive normen på et givent tilbud med den nye bestemmelse.

DH mener, at der med fordel kan gives flere eksempler på i hvilke situationer anvendelsen af denne bestemmelse kan bruges, end eksemplet om at give en 2-årig flyverdragt på og provokationer omkring spisesituationen. Det vil være godt at komme med konkrete eksempler omkring børn med handicap, som grundet deres funktionsnedsættelse kan have særlige vanskeligheder ved at håndtere en spisesituation eller have vanskeligt ved at vurdere om det er nødvendigt med varmt overtøj, selvom de er ældre end 2 år. Disse vanskeligheder, begrundet i barnets handicap, må ikke i sig selv kunne begrunde magtanvendelse, hvilket bør præciseres i bemærkningerne.

Det fremgår endvidere, at § 8 kan bruges hvis barnet generer eller udøver chikane over for personalet. Denne del er ikke uddybet nærmere i de specifikke bemærkninger. DH kan forestille sig, at der er mange forskellige opfattelser hos personalet af, hvornår et barn generer eller udøver chikane over for personalet og dermed bør denne del, såvel som beskrivelsen af hvis barnet generer eller udøver chikane over for de andre børn, uddybes med eksempler. Der må ikke opstå vilkårlighed i forhold til den praktiske udmøntning af brugen af § 8.

Det fremgår af bemærkningernes punkt. 3.1.3.3, at denne form for mindre indgreb ved fysisk magt ikke skal indberettes og registreres.

DH finder, at det er afgørende, at denne form for mindre indgribende fysisk magt registreres og indberettes. DH mener ikke, at en indberetning og registrering vil betyde en stor byrde for tilbuddene. DH mener, at det bør være muligt ved hjælp af de standardiserede skemaer, at registrere brugen af disse indgreb, således at det kan følges, om brugen af mindre indgribende fysisk magt, griber om sig. DH mener ikke det vil være muligt for Socialtilsynet i tilstrækkeligt omfang, at føre tilsyn med denne form for magtanvendelse som loven foreskriver, hvis ikke den indberettes og registreres.

DH mener desuden at den manglende registreringspligt risikerer at svække tilskyndelsen til at der blandt personalet, sker en vedvarende faglig refleksion over pædagogiske alternativer til magtanvendelse, hvilket DH finder bekymrende.

Afværgehjælp § 9

Det fremgår af lovens § 9, at barnet eller den unge ligeledes kan kortvarigt fastholdes eller bortvises for at afværge beskadigelse af ting i et betydeligt omfang. Det fremgår endvidere af både de generelle og specifikke bemærkninger, at der også kan gribes ind over for vedvarende skade på mindre værdifulde ting. Som eksempel gives gentagende ødelæggelse af ting af mindre værdi, fx glas fra IKEA.

DH finder, at muligheden for at benytte mindre indgribende fysisk magt ved gentagne tingsskade, såsom IKEA glas, er at udvide afværgehjælpen for langt. DH mener, at det med den rette pædagogiske indsats burde være muligt, at forhindre gentagen ødelæggelse af mindre ting. Endvidere fremgår denne mulighed ikke direkte af loven, men alene af bemærkningerne, hvilket understreger at der er tale om en for vid brug af selve lovhjemlen, set med DH's øjne. Det kan efter DH's mening betyde end stærkt forøget brug af kortvarig fastholdelse og bortvisning, ud over hvad der er rimeligt i forhold til, at drage omsorg for barnet.

Herudover fremgår det af de specifikke bemærkninger, at afværgehjælp kan anvendes, allerede før det første glas smadres. Også her mener DH, at det er at strække afværgehjælpen for langt i forhold til tilbuddenes mulighed for at drage omsorg for børnene. Det må kunne forebygges på anden vis.

DH er tilfredse med, at afværgehjælp skal indberettes og registreres på lige fod med den øvrige magtanvendelse, således at det bliver muligt at følge brugen af denne udvidede form for magtanvendelse.

Tilbageholdelse i forbindelse med eller undervejs i en anbringelse § 12

Med lovens § 12 udvides muligheden for at tilbageholde et barn eller en ung i forbindelse eller under en anbringelse med op til 2 x 14 dage. Af stk. 2 fremgår det, at barnet eller den unge kan tilbageholdes i op til 14 dage undervejs i anbringelsen ud over de i forvejen mulige 14 dag og af stk. 4 fremgår, at tilbageholdelsen kan forlænges med yderligere 14 dage undervejs i opholdet.

DH finder, at det virker voldsomt med en forlængelse af muligheden for tilbageholdelse på 2 x 14 dage. DH mener ikke det bør være nødvendigt, at tilbageholde et barn eller en unge yderligere 14 dage undervejs i opholdet. Her må det være muligt at få planlagt en tilstrækkelig pædagogisk indsats også selvom der skulle opstå hændelser i barnets liv, der kan påvirke barnet eller den unge i væsentlig grad.

Registrering og indberetning, samt tilsyn og klageadgang

For DH er det helt afgørende, at der sker en systematisk og kontinuerlig indberetning og registrering af alt magtanvendelse jf. bemærkningerne til lovens § 8.

DH finder det positivt, at der udarbejdes et standardskema til brug for indberetning, som anbringelsesstederne kan benytte. Dette kan fremme en vis form for ensartethed ift. indberetningerne, således at risikoen for forskellige fortolkninger ift. indberetninger minimeres, alt efter udformningen af skemaet.

Tilsyn § 22

DH finder det yderst vigtigt, at der føres tilstrækkeligt tilsyn med brugen af magtanvendelse. Det fremgår af lovens § 22, at det er Socialtilsynet der føre tilsyn med anvendelsen af reglerne om voksenansvar. Socialtilsynet fører kun det driftsorienterede tilsyn og taler derfor ikke nødvendigvis med alle anbragte børn og unge på et opholdssted. Det er derfor vigtigt, at også den ansvarlige kommune følger op med det personrettede tilsyn, så det enkelte barn eller ung er sikker på at blive hørt.

DH mener, at der skal ske en national opsamling og overvågning af magtanvendelse inden for det sociale område og uddannelsesområdet, ligesom på psykiatriområdet. DH mener, at det er muligt med de nye Socialtilsyns årlige afrapporteringer, at indsamle nationale data for magtanvendelse over for anbragte børn og unge, som bør indgå i en årlig drøftelse i Folketinget om brugen af magtanvendelse generelt på tværs af alle sektorer. Kun ved et konstant og vedvarende fokus på brugen af magtanvendelse, er det muligt at forebygge og udvikle alternative metoder og dermed nedbringe brugen af magtanvendelse generelt.

Klageadgang § 23

DH finder det særdeles vigtigt, at børn og unge med handicap får den nødvendige hjælp og støtte til at kunne klage. Børn og unge med handicap kan være i en særlig sårbar situation i forhold til at udøve deres rettigheder, fx pga. manglende eller begrænset sprog. Dermed kan de voksne omkring barnet eller den unge, få en særlig vigtig rolle i forbindelse med at sikre barnet eller den unges klagemuligheder.

Implementering

DH mener, at det er nødvendigt med et stort fokus på implementeringen af de nye regler, så det fra starten sikres, at der ikke sker et unødigt skred i brugen af magtanvendelse over for anbragte børn og unge.

Det er nødvendigt at det udførende personale har viden om magtanvendelsesreglerne og kompetencer til at bruge alternative metoder. DH ser et stort behov for vedvarende uddannelse og udvikling på området.

DH er tilfredse med, at der er afsat midler til aktiviteter der skal understøtte implementeringen, herunder undervisningsmateriale målrettet anbringelsessteder, kommuner, socialtilsyn og informationsmateriale til de børn og unge der er anbragt. DH bidrager gerne med input til disse implementeringsinitiativer.

DH ser frem til en evaluering af loven om 2 år.

For yderligere bemærkninger kontakt chefkonsulent Maria Holsaae tlf.nr. 24 45 15 57 eller e-mail mmh@handicap.dk.

Med venlig hilsen

Thorkild Olesen
formand

12. februar 2016

RADA

DI-2016-01676

Social- og Indenrigsministeriet
Att.: Stine Hildebrandt
sthi@sim.dk

Dansk Industri
Confederation of Danish Industry

cc: cap@sim.dk; p-boern@sim.dk

Hørings svar vedrørende høring over forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven

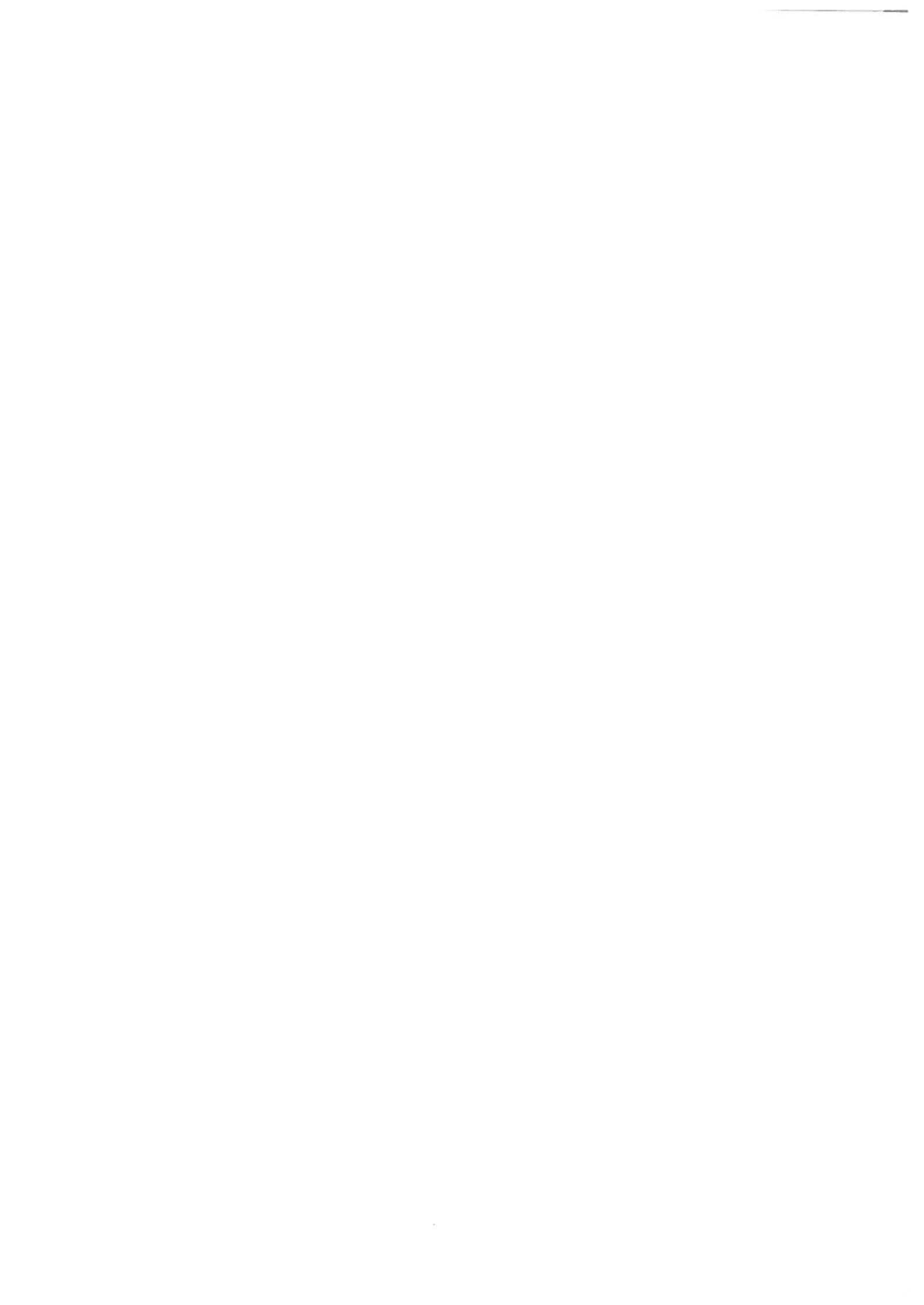
Dansk Industri takker for at blive hørt i forbindelse med ovenstående høring.

DI har gennemgået udkastet og har ingen kommentarer til de foreslåede ændringer

Med venlig hilsen

Charlotte Rønhof
Underdirektør

Rasmus Dahl
Konsulent

Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Hørings svar til Lovforslag om voksenansvar

Dansk Socialrådgiverforening (DS) takker for muligheden for at afgive hørings svar til lovforslaget om voksenansvar.

DS mener, at reglerne om magtanvendelse skal beskytte børnene og medvirke til, at de kan komme i en god udvikling, der kan føre dem nærmere det mål, der er opstillet i Servicelovens 'formålsparagraf' § 46: at de kan nå samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende.

Magtanvendelsesreglerne skal tage højde for, at børnene er i en meget udsat position, ofte under stort pres og med en belastet baggrund. Det kan medføre uhenigtsmæssige reaktioner, som man må forholde sig seriøst til for at beskytte både børnene og deres omgivelser men uden at udsætte børnene for en behandling, som kan rumme nogen risiko for overgreb. Det socialfaglige arbejde vil derfor rumme svære balancer i situationer, der er fyldt med dilemmaer.

Hverdagen på anbringelsesstederne foregår i de allerfleste tilfælde uden, at der overhovedet vil være grund til at overveje magtanvendelse. Vi finder det på den baggrund uheldigt, at vi nu får en lov, der med udgangspunkt i nogle meget få og særlige situationer skaber en række nye muligheder for magtanvendelse.

Grundlæggende mener DS, at uhenigtsmæssig adfærd hos anbragte børn bør løses ved at styrke og udvikle den pædagogiske, socialfaglige og behandlingsmæssige indsats. Lovforslagets fokus er alene på magtanvendelse, og der er næsten ingen tiltag for at styrke den pædagogiske og behandlingsmæssige indsats eller for at kvalificere personalet fagligt og etisk. Det er en alvorlig mangel.

Ønsket om at udvide mulighederne for magtanvendelse hviler på en forestilling om, at magtanvendelse kan være et pædagogisk redskab. Det mener DS ikke, at det kan eller skal være det. I stedet skal vi opruste på faglighed og skabe sikkerhed og tryghed, når børn og unge er i affekt. Og hvis situationen kommer ud af

kontrol, så er der dels de eksisterende magtanvendelsesregler, hvorefter man kan anvende magt, hvis barnets handlinger er til fare for det selv eller andre, dels mulighed for nødværge efter Straffelovens bestemmelser.

Lovforslaget kan føre til en stærkere fokusering på magt og andre indgreb i børnenes og de unges rettigheder, og loven giver ikke støtte til et forstærket pædagogisk og behandlingsmæssigt arbejde. Det er meget uheldigt, fordi mange problemer ikke kan løses uden en kvalificeret pædagogik og behandling. Man får således ikke unge ud af stofmisbrug ved alene at indføre flere urinprøver. Eller får unge fri af kriminalitet eller selvskadende adfærd ved med magt at forhindre dem i at gå fra en institution.

Der er ingen tvivl om, at al magtanvendelse kan opleves meget alvorligt især af anbragte børn og unge. Det gælder også i de situationer, som loven åbner for. Vi er bange for, at en øget brug af magtanvendelse kan føre til flere sammenbrud i anbringelsen, simpelthen fordi der bliver mere alvorlige konflikter mellem børnene og anbringelsesstederne. Derfor er det et stort problem, at lovforslaget ikke indeholder noget om, hvad man skal gøre for at bearbejde oplevelsen af en magtanvendelse med de pågældende børn og unge. Hvis man ønsker at udvide muligheden for at bruge magt, så bør man også tydeligt beskrive, hvad der skal gøres bagefter for at rydde op og give barnet mulighed for at bearbejde og reagere på situationen. Det ville fx kunne indføres i § 7. DS opfordrer meget kraftigt til, at loven suppleres på dette punkt.

I betænkningen fra magtanvendelsesudvalget blev det fremhævet, at der bør sættes ind med forebyggelse af situationer, hvor der kan blive tale om magtanvendelse. Dette perspektiv mangler helt i lovforslaget, hvilket DS beklager stærkt.

Kompetenceudvikling er vigtigt for at kunne forebygge tilspidsede situationer. Bedre kompetencer vil kunne styrke anbringelsesstedernes evne til at løse problemerne. DS mener, at der skal være kompetenceudvikling især i de hjørner af anbringelsesområdet, som i dag har mangler kompetencemæssigt. Fx på opholdssteder med personale uden relevant pædagogisk og behandlingsmæssig uddannelse, og i mange plejefamilier, hvor plejeforældre har alt for dårlig uddannelsesmæssig baggrund. DS vurderer, at der er behov for en ambitiøs uddannelsesindsats, hvis vi skal kunne tackle de situationer, der ellers vil kunne føre til magtanvendelse. Det er beklageligt, at der med lovforslaget slet ikke tages initiativ til denne kompetenceudvikling.

Ydermere er den implementeringsstøtte, der skal sættes ind i forbindelse med loven, meget mangelfuld. Det nævnes kun, at der skal laves materiale, målrettet anbringelsessteder, kommuner og socialtilsyn, og informationsmateriale til de anbragte børn og unge. Der er ikke midler til kurser eller anden uddannelse.

I betænkningen fra udvalget vedr. magtanvendelse blev det indstillet, at den kommende lov skulle præcisere børns og unges rettigheder samtidig med at skabe

et klart lovgrundlag for magtanvendelse. DS mener, at lovforslaget helt mangler dette fokus på rettigheder, det handler alene om at udvide mulighederne for magtanvendelse. Det er beklageligt, fordi lovens budskab derfor bliver et andet, end det ville have været i en lov, der trak børnenes rettigheder op med udgangspunkt i Grundloven, Menneskerettighedskonventionen og Børnekonventionen, som betænkningen foreslog.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte elementer:

§ 3, stk. 3 om magtanvendelse i kommunale plejefamilier

Ifølge § 3, stk. 3 gælder reglerne i § 8 om kortvarig fastholdelse og bortvisning og i § 9 om afværgenhjælp også kommunale plejefamilier. DS mener, at tilladelsen til at bruge magtanvendelse i plejefamilier vil medføre, at anbragte børn vil få andre vilkår mht. magtanvendelse end familiens egne børn. Det vil kunne skabe problemer i plejeforholdet, så en formel ret til magtanvendelse i plejefamilier bør begrænses mest muligt. DS hilser derfor med tilfredshed, at det kun er den lille og særlige gruppe af kommunale plejeforældre, der får mulighed for magtanvendelse, og at muligheden begrænses til de nævnte paragraffer.

DS mener også, at en udvidelse af muligheden for at bruge magt i de kommunale plejefamilier bør følges op af bedre uddannelsen, fordi de får mere belastede børn og nu også skal arbejde på et andet pædagogisk og behandlingsmæssigt grundlag.

§ 5 om husorden

Husregler er velkendte på alle institutioner, og de er hidtil blevet udarbejdet med hjemmel i anstaltsforholdet. Det ændres med den hjemmel, der nu gives i § 5. DS tilslutter sig ændringen, som bør føre til mere klare og ensartede husregler. DS hilser også med tilfredshed, at det i bemærkningerne slås fast, at der ikke må fastsættes husregler, som helt afskærer børnenes adgang til fx elektronisk kommunikation eller besøg udefra, selvom der kan ske en regulering af sådanne forhold i husreglerne.

§ 6 om rusmiddeltest

Ganske mange opholdssteder og enkelte døgninstitutioner bruger i dag rutinemæssigt urinprøver til at teste anbragte unge for brug af stoffer, og undersøgelser i forbindelse med magtanvendelsesbetænkningen viste, at de går længere, end de må, idet de sanktionerer mod børn og unge, der afviser testen.

DS kan på den baggrund støtte, at der kommer et klart hjemmelsgrundlag til at lave disse test, men vi frygter, at indførelsen af en eksplicit adgang til at teste de unge kan medføre, at flere institutioner vil bruge test. DS mener ikke, at en urin-

prøve kan få en ung motiveret til at blive stoffri, og den vished, testen giver, vil man kunne nå ved et solidt pædagogisk arbejde med den unge. DS finder det på den baggrund kritisabelt, at lovforslaget slet ikke forholder sig til en styrkelse af behandlingsarbejdet men kun til øget brug af rusmiddeltests.

DS tilslutter sig, at der skal være samtykke til en rusmiddeltest men vi finder det selvmodsigende, at der skal være et generelt samtykke, og at det samtidig slås fast, at testen i det enkelte tilfælde kun kan ske, når barnet eller den unge medvirker frivilligt. Det er svært at se relevansen af det generelle samtykke, når det afgørende er, om en ung faktisk vil medvirke i den konkrete test.

DS hilser med tilfredshed, at det slås fast i bemærkningerne, at manglende medvirken til en test ikke må sanktioneres. Vi mener, at det også bør gøres klart, at heller ikke afvisning af at give det krævede generelle samtykke må sanktioneres.

§ 8 om kortvarig fastholdelse og bortvisning

De situationer, der nævnes som eksempler i forbindelse med den nye regel om kortvarig fastholdelse og bortvisning, ser ud som situationer, som bør klares i det normale pædagogiske arbejde. Fx som nævnt side 33 i bemærkningerne situationer, hvor et barn eller en ung verbalt er provokerende over for de andre børn, eller hvor et barn eller en ung lægger benene op på bordet under et måltid. Den slags skal klares i almindelige pædagogisk praksis, det er unødvendigt at indføre en særlig regel om magtanvendelse for at tackle det.

Ydermere er afgrænsningen af hvilke situationer, den nye mulighed kan anvendes, uklar. Der står således i bemærkningerne, at den kan anvendes, "når det vurderes at være nødvendigt af hensyn til anbringelsesstedets ansvar for at varetage den daglige omsorg". Der står også, at det kan ske "af hensyn til tryghed eller trivsel på anbringelsesstedet". Der er et stort 'tolkningsrum' i sådanne formuleringer, som vil kunne føre til en ret forskelligartet praksis. DS mener, at det er meget uheldigt netop når det drejer sig om magtanvendelse.

DS finder det kritisabelt, at denne form for magtanvendelse ikke skal indberettes. Dermed vil den kunne 'gå under radaren' for tilsynsmyndighed og anbringende kommuner, og der vil i værste fald kunne udvikle sig en forkert kultur på et anbringelsessted, uden at det bliver synligt udefra.

§ 9 om afværgehjælp

Med § 9 indføres mulighed for magtanvendelse i form af afværgehjælp, så barnet kortvarigt kan fastholdes eller føres til et andet opholdsrum, hvis det er ved at udføre materielle skader i et ikke ubetydeligt omfang. DS mener, at man også bør kunne forholde sig til pædagogisk og opdragelsesmæssigt og ikke med magtanvendelse i disse situationer.

Der er kun hjemmel til afværgehjælp i forbindelse med tingskade "i ikke ubetydeligt omfang", men det fremgår af bemærkningerne, at forståelsen af "ikke ubetydeligt" er uklar, så der vil være usikkerhed om, hvornår afværgehjælp er lovlig. Der nævnes skade på et fjersyn og ting af affektionsværdi som eksempler på "ikke ubetydeligt omfang". Men det nævnes også, at man kan gribe ind over for et barn, der smadrer glas fra Ikea, hvis det sker gentagne gange. Ydermere slås det fast, at "afværgehjælp kan anvendes for at forhindre tingskade, allerede før det første glas smadres", hvis der er fare for, at barnet vil gøre det gentagne gange. Dermed bliver kriterierne for, hvornår man må bruge afværgehjælp, meget uklare – man vil kunne bruge den før barnet overhovedet har taget skridt til at ødelægge selv en lille, billig genstand. DS finder denne uklarhed urimelig.

§ 11 om tilbageførsel ved rømning

§ 11 giver en institution ret til at tilbageføre et barn eller en ung, der rømmer institutionen, hvis barnet udviser en adfærd, der medfører risiko for skade på barnet eller på andre. Det kan fx være i situationer, hvor barnet/den unge forlader institutionen for at være sammen med kriminelle venner eller deltage i stofmisbrug. Der har været en del diskussion om denne mulighed, fordi man i dag enkelte gange på institutionerne oplever, at man ikke har mulighed for at tilbageholde en ung, som går fra institutionen for at foretage sig noget, som er skadeligt.

Sådanne rømninger kan afgjort være svære at tackle, og der er ingen tvivl om, at personalet/plejeforældrene skal reagere på dem og forsøge at få barnet til at vende om igen. Men igen må man spørge, om det er situationer, der ikke kan klares med de normale pædagogiske og socialfaglige redskaber, eller om det er nødvendigt at åbne for at klare dem med magtanvendelse. DS mener, at en kvalificeret pædagogisk og socialfaglig indsats i langt de fleste tilfælde vil være tilstrækkelig.

I de få tilfælde, hvor det vil være nødvendigt at bruge magtanvendelse må det til gengæld være helt klart, hvorfor det gøres. Det er det ikke i lovforslaget, der efterlader flere uklarheder. Fx nævnes det i bemærkningerne, at det er et krav for at kunne bruge magt, at barnet, der rømmer institutionen, "ikke har til hensigt at vende tilbage". Det nævnes også, at det ikke er tilstrækkeligt, at barnet har forladt institutionen og ikke er kommet tilbage som aftalt eller forventet. Men hvornår ved man, at barnet ikke har til hensigt at komme tilbage? Det vil kunne være meget uklart.

Tilsvarende er kriteriet om, at tilbageførsel kun kan ske, hvis barnets adfærd kan "medføre en risiko for skade på barnet selv eller på andre" uklart. Hvad vil "risiko" og "skade" sige i praksis? DS mener, at der alt i alt i lovforslaget mangler en tydeliggørelse af, hvornår tilbageførsel kan ske.

Betydningen af begrebet at "føre" og "tilbageføre"

Lovforslaget mangler også en tydeliggørelse af, hvad det vil sige at "føre" eller "tilbageføre". Det er uklart, hvad der i § 8 og § 9 menes med at "føre" barnet eller den unge væk, og hvad der i § 11 menes med at "tilbageføre" et barn eller en ung. Der henvises til § 10 om fysisk magtanvendelse, men her er formuleringen i bemærkningerne kortfattet og ikke afklarende. Der nævnes kun et par eksempler: at mindre børn kan bæres, og at et større barn kan føres ved at "holde fast om hånden og føre" det til et andet sted. Eksemplerne hjælper ikke ret meget, blandt andet fordi de ikke viser, hvad man må, hvis det ikke er tilstrækkeligt. Grænserne for magtanvendelsen er således uklare, når man skal føre eller tilbageføre et barn eller en ung. Det er efter DS' vurdering meget kritisabelt, og det vil efterlade de voksne, der skal føre eller tilbageføre, på usikker grund. Det kan også medføre urimelig praksis og kultur på anbringelsessteder, der tolker loven vidtgående.

Det blev i magtanvendelsesudvalgets betænkning foreslået, at der udarbejdes en detaljeret beskrivelse af, hvad der ligger i begrebet "fysisk guidning" med en arm om skulderen, et tag i håndledet osv. Lovforslaget rummer desværre ikke denne beskrivelse. DS mener, at denne form for magtanvendelse bør beskrives tydeligt og så konkret, at det er muligt for børn og unge at forstå dem og for pædagoger, plejeforældre mv. at manøvrere sikkert ift. de nye regler.

Med venlig hilsen

Niels Christian Barkholt
Næstformand
Dansk Socialrådgiverforening

12-02-2016

Sag nr. 16/489

Dokumentnr. 9147/16

Jannie Bruun Andersen

Tel. 40 22 30 86

E-mail: jba@regioner.dk

Høringssvar over forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om social-tilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn)

Danske Regioner er blevet bedt om at komme med bemærkninger til ovenstående lovforslag. Lovforslagene er sendt rundt til de 5 regioner og det følgende samler de indkomne bemærkninger. Høringssvaret er delt op i 2 afsnit, hvor det første omhandler lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og det næste omhandler ændring af lov om social service, lov om social-tilsyn og folkeskoleloven (konsekvensændringer)

Der tages forbehold for, at høringen ikke har været politisk behandlet.

Generelle bemærkninger til Lov om voksenansvar overfor anbragte børn og unge.

Generelt bifalder regionerne lovforslaget, og finder det positivt, at der med lovforslaget sker en øget tydelighed og præcisering af, hvornår der kan anvendes magt over for børn og unge.

Det tilføjes at udfordringer i forhold til børnene og de unge og disses adfærd i videst muligt omfang bør håndteres via den socialpædagogiske indsats og ikke med anvendelse af magt. Hver gang reglerne for anvendelse af magt udvides så er tendensen, at der gøres brug af hjemlen i stedet for at udvikle pædagogiske metoder. Dermed bliver vi mindre kreative i forhold til at finde på socialpædagogiske metoder for at undgå anvendelse af magt. Af blandt andet disse grunde forholder vi os generelt kritisk, når der gives lovhjemmel til magtanvendelse i yderligere tilfælde. Vi synes dog samtidig, at forslaget indeholder nogle gode initiativer, som er forstærkende i forhold til børn og unges retssikkerhed. Magtanvendelse er et område med mange

Dampfærgevej 22
Postboks 2593
2100 København Ø

T 35 29 81 00
F 35 29 83 00
E regioner@regioner.dk

gråzoner, og selv om det ikke er muligt at lave en udtømmende beskrivelse af grænsefladerne mellem omsorgspligten og respekten for barnets eller den unges rettigheder, så vil en højere grad af tydeliggørelse samt eksemplificering medvirke til at tvivlssituationer reduceres mest muligt. Vi finder det også positivt, at regler og principper samles i ét således at der ikke skal manøvreres i såvel servicelov som magtbekendtgørelse. En samling af reglerne medvirker til øget overskuelighed, hvilket igen er medvirkende til at styrke retssikkerheden for børnene og de unge.

Bemærkninger til udvalgte bestemmelser i lovforslaget

Anvendelsesområde - § 3

Det skaber mange udfordringer i dagligdagen, at unge under 18 år samt unge over 18 år, der er anbragt i henhold til en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse er omfattet af reglerne omkring magtanvendelse, mens unge over 18 år, der er visiteret efter bestemmelserne om efterværn i servicelovens § 76 ikke er omfattet af reglerne.

På den baggrund finder vi at, det bør indarbejdes i bestemmelsen, at også unge, der er visiteret til fortsat ophold efter servicelovens § 76 er omfattet af reglerne i lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge.

Personkreds, som kan foretage indgreb – § 4, stk. 2

Der er bred anerkendelse af dette forslag. Vi anerkender, at der gives hjemmel til, at personale med primær ansættelse på interne skoler på opholdssteder og døgninstitutioner også kan anvende magt i henhold til lovforslagets §§ 8-10. Med forslaget skal medarbejderne anvende samme regelsæt og samme registrerings- og indberetningsform, uanset om de udfører arbejde på skolen eller i botilbuddet, hvilket efter vores opfattelse vil kunne være medvirkende i forhold til at sikre børnenes/de unges retssikkerhed.

Dertil kommer, at det kan være forvirrende og vanskeligt for børnene/de unge at forholde sig til, at medarbejdernes håndtering af magt afhængigt af om børnene/de unge er i botilbuddet eller skolen. Dette forslag ses således som en væsentlig forbedring.

Personkreds, som kan foretage indgreb - § 4, stk. 3

Det fremgår af forslaget § 4, stk. 3, at kommunale plejefamilier, der er godkendt som generelt egnede jf. § 66, stk. 1, nr. 2 jf. § 66 a, stk. 1, nr. 1, i lov om social service, kan foretage indgreb efter lovens §§ 8-9.

Vi finder forslaget om, at kommunale plejefamilier kan foretage indgreb som beskrevet for uhensigtsmæssigt. Når der udføres magtanvendelse på et tilbud, vil udøvelsen være underlagt en form for social kontrol, hvor ledelse og kolleger kan "se en over skulderen". Det vil ikke på samme måde gøre sig gældende for en kommunal plejefamilie, hvor magtanvendelse kan foregå mere i det skjulte.

Derudover finder regionerne, at børn og unge, der har så omfattende problemer eller er adfærdsvanskelige i en sådan grad, at fastholdelse, bortvisning og afværgehjælp er nødvendig, ikke bør anbringes i en plejefamilie, hvorfor det ikke er nødvendigt at plejefamilierne tillægges denne beføjelse.

Kapitel 2. Rammer for ophold på opholdssteder og døgninstitutioner

Husorden - § 5

Selvom adgangen til at fastsætte husregler allerede eksisterer i kraft af anstaltsforholdet, så er initiativet om, at adgangen lovfæstes, godt, idet tiltaget samtidig indebærer en tydeliggørelse af rammerne for og indholdet i husordener. Dog anbefaler vi, at det tydeliggøres, at der ikke også heri ligger en hjemmel til, at anvende magt ved overtrædelse af husorden, samt at det tydeliggøres, at husordener til stadighed ikke vil kunne fastsættes således, at de indskrænker børnenes og de unges rettigheder.

Anvendelse af rusmiddeltest med samtykke - § 6

Det er hensigtsmæssigt, at der etableres lovhjemmel til samtykke til at afgive rusmiddeltest, idet området hidtil har manglet lovregulering. Vi kan konstatere, at lovforslaget i § 6, stk. 2 indeholder en præcisering af, at barnet/ den unge forud for afgivelse af samtykket skal informeres om formålet og reglerne for afgivelse af rusmiddeltest, således at samtykket kan gives på et oplyst grundlag. Dette anser vi for at være en forbedring i forhold til Magt-anvendelsesudvalgets betænkning (Betænkning nr. 1551/2015).

Kapitel 3. Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten

Kortvarig fastholdelse og bortvisning - § 8

Generelt er det vores holdning, at de situationer, den nye bestemmelse giver hjemmel til at anvende magt overfor, bør kunne løses ad pædagogisk vej og ikke med magt. Der er tale om en markant udvidelse i beføjelsen til at anvende magt, og vi er betænkelig ved proportionaliteten heri. For så vidt angår beskrivelsen af anvendelsesområdet for bestemmelsen, så er det også vores opfattelse, at der særligt i forhold til handicapområdet mangler tyde-

lighed. Det fremgår af bemærkningerne, at det som led i varetagelsen af den daglige omsorg vil være i overensstemmelse med § 8, at fastholde en 2-årig for at få barnet ikklædt en flyverdragt, inden det skal ud i vintervejret, men at samme handling ikke vil være berettiget over for en normaludviklet 17-årig. Vi savner her klarhed i forhold til, hvad der eksempelvis vil gælde for en 17-årig, der kognitivt svarer til en 2 eller 4 årig. Vil det være i overensstemmelse med § 8 at fastholde denne 17-årige for at få varmt vintertøj på? Vi anbefaler derfor en præcisering af reglens anvendelsesområde, samt en grundig stillingtagen til reglernes overensstemmelse med FN's Handicapkonvention.

Registrering og indberetning af magtanvendelser efter § 8:

Vi kan ikke bakke op om forslaget om, at der ikke skal ske registrering og indberetning af magtanvendelser efter forslagets § 8 – kortvarig fastholdelse og bortvisning. En undladelse heraf kan i værste fald medføre, at anvendelserne af magt over for børn og unge eskaleres, og at der dermed sker en forværring af barnets og den unges rettigheder og retssikkerhed.

Når magtanvendelserne ikke skal registreres bliver det usynligt, om der gentagen og ofte anvendes denne form for magt over for samme barn/ung, herunder om det er samme medarbejder, der udfører indgrebene. Formålet med registrering og indberetning er jo til dels, at man skal kunne se, om der er noget i indsatsen eller tilbuddet, der skal ændres. Denne mulighed er ikke til stede, hvis indgrebene ikke registreres og indberettes. Vi er opmærksomme på, at det i bemærkningerne fremgår, at det socialtilsyn, som fører det driftsmæssige tilsyn, i henhold til § 22 også fører tilsyn med anvendelsen af magtreglerne og dermed også med brugen af kortvarig fastholdelse og bortvisning. Der er således intention om en vis form for kontrol og tilsyn med anvendelsen af § 8 til trods for, at der ikke skal ske registrering og indberetning. Vi er dog betænkelige ved, om det er muligt at føre et kvalificeret tilsyn over magtanvendelser, som ikke registreres, og vi synes, at det er uklart, hvorledes tilsynet skal gennemføres. Vi vurderer, at udebleven skriftlig dokumentation af magtanvendelser, udskiftning i medarbejderstabe m.m. kan føre til, at viden om anvendelsen går tabt, og at socialtilsynet dermed ikke har et reelt og fyldestgørende grundlag at forholde sig til, når tilsynet skal udføres. Ydermere er det vores opfattelse, at registrering og indberetning af enhver magtanvendelse er medvirkende til at øge kvaliteten af den pædagogiske indsats. Der er en tendens til, at man under en efterfølgende registrering og indberetning af magtanvendelsen reflekterer og analyserer på sine handlinger. Ved denne refleksion er der grundlag for at udvikle på nye pædagogiske metoder, der på sigt vil kunne minimere magtan-

vendelser. Såfremt indberetning ikke længere er et lovkrav, vil denne refleksion ikke længere foregå i samme grad som nu, og dermed bliver vi mindre kreative og mindre dygtige i forhold til udvikling af pædagogiske metoder til minimering af magtanvendelser. Dette gælder uanset hvor indgribende magtanvendelsen har været.

En magtanvendelse er en magtanvendelse, og derfor mener vi, at selv det mindste indgreb skal registreres og indberettes. Såfremt det fastholdes, at der ikke skal ske indberetning af magtanvendelser efter § 8, er det vores anbefaling, at medarbejderne på tilbuddene skal være forpligtede til at foretage registrering, samt at tilbuddene skal være forpligtede til at opbevare disse med vurdering. Der ved sikres fortsat fokus og refleksion på praksis. Socialtilsynet vil kunne tilgå disse registreringer ved tilsynsbesøgene.

Indgreb i bevægelsesfriheden m.v.

Afværgehjælp - § 9

Der kan være et behov for at kunne gribe ind, når et barn eller en ung forvolder skade på genstande af høj værdi – hvad enten der er tale om økonomisk værdi eller affektionsværdi.

Ødelæggelse af genstande kan få store konsekvenser for barnet/den unge, enten i form af personlige tab af ting af høj affektionsværdi, erstatningskrav eller politianmeldelse for hærværk. Det kan også påvirke barnets/den unges omgivelser. Omsorgspligten over for et barn/en ung, der reagerer udadrettet, og over for barnets/den unges omgivelser taler derfor for, at medarbejderne kan gribe ind med henblik på at forhindre, at barnet/den unge gør stor skade på genstande. Det er dog vores opfattelse, at eftersom der er tale om skade på ting og ikke personer, så er det særligt vigtigt at betone proportionalitetsprincippet, såfremt der undtagelsesvist gribes ind med magt i henhold til forslagets § 9. Vi anerkender da også, at bemærkningerne til forslagets § 9 redegør for proportionaliteten, men det er vores vurdering, at bemærkningerne samtidig er selvmodsigende i forhold hertil, når det beskrives, at

"Gentagen ødelæggelse af ting af mindre karakter, fx glas fra IKEA, er således omfattet af bestemmelsen". Vi er af den opfattelse, at det ikke er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet at anvende fysisk magt, når et barn eller en ung ødelægger IKEA glas eller lignende – heller ikke selvom det sker gentagne gange. Dette skal også ses i lyset af den viden, der eksisterer på området om, hvor skadeligt det kan være for barnet/den unge samt for dannelse af pædagogiske relationer til de voksne, når der anvendes fysisk magt.

Det er i øvrigt også ganske upræcist, hvordan ”gentagne gange” skal opfattes. Er det ”gentagne gange” i lovens forstand, når der sker ødelæggelser af samme type genstande samme dag/aften eller er det ”gentagne gange”, hvis det sker én gang om dagen flere dage i træk? Er det i det hele taget et krav for gentagelse, at ødelæggelserne omfatter samme type af genstande, eller berettiger det til anvendelse af magt, at barnet/den unge smadrer en dyr genstand, f.eks. et TV, og senere samme aften i raseri smadrer et IKEA glas? Er ødelæggelse af glasset dermed en ”gentagelse”. Eftersom lovforslaget har til hensigt, at være mere præcis for på videst mulig måde at undgå tvivlstilfælde, er det vigtigt på forhånd at redegøre for indholdet af betydningsfulde begreber, som eksempelvis ”gentagne gange”. Omvendt synes vi, at der er en for høj detaljeringsgrad, når der i bemærkningerne specifikt nævnes IKEA glas.

Tilbageførsel ved rømning - § 11

Det anerkendes, at der kan være behov for at kunne tilbageføre et barn/en ung, hvis – og kun hvis - rømningen udgør risiko for personskade, men vi betoner vigtigheden af, at det præciseres, at opgaven som udgangspunkt skal løses uden anvendelse af magt. I bemærkningerne til forslaget § 11 er det beskrevet, at den unges alder, modenhed og udvikling spiller ind i den konkrete vurdering af, om en rømning udgør en risiko for personskade for vedkommende selv eller andre. Deri er vi enige. Som eksempel nævnes, at det kan være berettiget at tilbageføre en 8-årig, der stikker af midt om natten, men at det omvendt ikke vil være berettiget, såfremt det drejer sig om en normaludviklet 17-årig, eftersom en normaludviklet 17-årig forventes at kunne forstå konsekvenserne af sine egne handlinger. Disse yderpunkter er forholdsvis klare, men det er vores opfattelse, at der mangler tydelighed, når det drejer sig om handicapområdet. Må man eksempelvis tilbageføre en 17-årig, der er udviklingshæmmet? Vi anbefaler derfor, at der også laves eksempler i forhold til denne målgruppe. Det er endelig vigtigt, at regelsættet udtrykkeligt fastsætter rammerne for, i hvilke situationer, der kan ske tilbageførsel, herunder tydeligt beskriver kravet om proportionalitet.

Tilbageholdelse i forbindelse med eller undervejs i en anbringelse - §12

Muligheden for at tilbageholde et barn eller ung i op til 14 dage i starten af anbringelsen bør også kunne anvendes, når et barn eller en ung anbringes på den samme sikrede døgninstitutionens tilknyttede åbne eller delvist lukkede pladser, i det behovet for at etablere relationer mellem barnet eller den unge og de voksne på de åbne eller delvist lukkede pladser eller for at skabe ro til at motivere barnet eller den unge til, i et væsensforskelligt miljø end det sikrede behandlingsmiljø, at indgå i socialpædagogisk behandling på

disse tilknyttede pladser, er lige så stort ved overgangen fra de sikrede pladser, som hvis barnet eller den unge skulle anbringes på et andet opholdssted.

Isolation på sikrede afdelinger og døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger - § 16, stk. 4

Det fremgår af § 39, stk. 2 i bekendtgørelse nr. 186/2015 om magtanvendelse over for børn og unge anbragt uden for hjemmet, at ved isolation efter stk. 1, skal der, for så vidt angår unge med psykiske lidelser, i umiddelbar forbindelse med isolationen tilkaldes en psykiatrisk speciallæge knyttet til afdelingen, der skal tage stilling til, hvorvidt en indlæggelse af den pågældende på en børne- og ungdomspsykiatrisk afdeling er nødvendig, og hvis dette ikke er tilfældet, i øvrigt føre løbende tilsyn med den pågældende under isolationen for at kunne tage stilling til om der, i løbet af isolationen, sker en udvikling med den pågældendes tilstand, som gør en indlæggelse på en børne- og ungdomspsykiatrisk afdeling nødvendig.

Region Midtjylland foreslår, at betingelsen om psykiatrisk tilsyn jf. bekendtgørelsens § 39, stk. 1, ophæves ved revision af bekendtgørelsen. Baggrunden for ønsket om ophævelse skal findes i, at den tidsmæssige udstrækning af en isolation typisk er omkring 1-2 timer, hvorfor det er vanskeligt for en speciallæge at nå fra nærmeste børne- og ungdomspsykiatriske afdeling i Risikov til den særligt sikrede afdeling i Dalstrup på Djursland, inden isolationen igen er ophævet, og at der gennemsnitligt alene er 1-2 isolationsanbringelser efter pågældende bestemmelse om året. Det er således Region Midtjyllands opfattelse, at det er yderst omkostningstungt og omstændeligt at opretholde et speciallægeberedskab 24 timer i døgnet alle årets dage, når der tages højde for det reelle antal isolationsophold samt isolationsopholdets varighed og typiske forløb.

Samtidig skal der gøres opmærksom på, at der, for så vidt angår unge med psykiske lidelser, uanset om disse anbringes i isolation eller ej, løbende foretages en vurdering af, om der er behov for indlæggelse på en børne- og ungdomspsykiatrisk afdeling. Det findes derfor fuldt ud forsvarligt, at medarbejderne på den særligt sikrede afdeling for psykisk afvigende unge også kan varetage opgaven med at tilse den unge under en isolationsanbringelse.

Forslag fra betænkningens bilag 7, der ikke er medtaget i lovforslaget, men som regionerne finder med fordel kunne indarbejdes

- Ophævelse af samtykkekravet i retsplejelovens § 765, således at unge under 18 år ikke længere selv kan være medbestemmende i forhold til, om de anbringes til frihedsberøvelse i et arresthus for voksne over 18 år, hvilket er i strid med FN's børnekonvention artikel 37 c.
- Udarbejdelse af vejledningsmateriale på flere sprog til børn og unge med anden etnisk baggrund.
- Indførelse af hjemmel til at gennemføre en omsorgsfuld kostpolitik med individafstemt mulighed for at opsætte og gennemføre grænser for unges indtag af slik og sodavand, for så vidt et anbragt barns eller en ungs indtag markant overstiger Sundhedsstyrelsens anbefalinger. Folketingets Ombudsmand har i forbindelse med et inspektionsbesøg på en sikret døgninstitution i 2003/2004 udtalt, at en sådan begrænsning er et uproportionalt indgreb i anbragte børn og unges frihedsrettigheder. Dette udgør i dag et dilemma i forhold til at yde den rette omsorg til nogle børn og unge.
- Problematik med, at voksne over 18 år med flytningsbaggrund anbringes sammen med børn og unge under 18 år på sikrede døgninstitutioner. Ved den mindste mistanke om, at en "ung" kan være over 18 år bør retten eller anden myndighed træffe afgørelse om aldersbestning inden anbringelse på en socialpædagogisk døgninstitution for børn og unge finder sted.
- Obligatorisk tilbud om, at forbehandling for misbrug indskrives i lovgivningen i lighed med psykiatrisk screening.
- En afklaring af hvordan unge med besøgs- og brevkontrol anonymt kan rette henvendelse til socialtilsynet.

(I forhold til en uddybning af ovennævnte emner henvises til det bilagsmateriale, der tidligere er fremsendt til sekretariatet for magtanvendelsesudvalget af Lars Emil Andersen, områdeleder for MultifunC Region Midtjylland, Grenen).

Yderligere forslag til hvad lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge kunne indeholde

Anvendelse af gangalarmer eller videoovervågning på åbne afdelingers fællesarealer om natten

For at forhindre, at de anbragte unge begår vold over for hinanden, indtager stoffer, planlægger kriminelle handlinger, udfører kriminelle handlinger, begår seksuelle overgreb over for hinanden mv., er der brug for et regelsæt med tilladt brug af gangalarmer eller videoovervågning af fællesarealer om

natten, således at sådanne kriminelle handlinger forebygges ved, at det – med én vågen nattevagt på én matrikel med flere afdelinger – hurtigt kan opdages eller forhindres, hvis kriminalitetstruede unge opsøger hinanden om natten. En mere generel eller mere udbredt brug af vågne nattevagter udgør en sundhedsrisiko for vores ansatte og øger anbringelsesomkostningerne mere end hvad anbringende kommuner skønnes at have råd til. Brug af mindst én til to sovende pædagoger (som udgangspunkt sovende) på hver afdeling og én vågen nattevagt per matrikel (med flere afdelinger) med adgang til elektronisk overvågning om natten af nævnte fællesarealer vil være en kriminalitetsforebyggende foranstaltning, som også vil kunne bidrage til at øge kvaliteten af den socialpædagogiske behandling og omsorgen for de unges sundhed og udvikling.

Generelt

Det foreslås, at der ved udarbejdelse af revideret magtanvendelsesbekendtgørelse henvises til § 137 e, stk. 2 jf. § 137 f og § 137 g i lov om social service.

Det foreslås endvidere, at der ved udarbejdelse af revideret magtanvendelsesbekendtgørelse henvises til lov om ændring af straffeloven (kriminalisering af besiddelse af mobiltelefon og lignende kommunikationsudstyr i varretægtssurrogat) for så vidt loven vedtages.

I en tidligere udgave af magtanvendelsesbekendtgørelsen var det fastsat, at en leder af en sikret døgninstitution og/eller dennes stedfortræder kunne rette henvendelse til det driftsansvarlige amt, der kunne træffe afgørelse om, at fortsat anbringelse eller ophør af en frihedsberøvende anbringelse på en sikret afdeling, for så vidt lederen af den sikrede døgninstitution skønnede, at grundlaget for fortsat anbringelse af et barn ikke længere er til stede. Af hensyn til de anbragte børn og unges retssikkerhed anbefales det, at denne bestemmelse genindføres, således at afgørelse om fortsat anbringelse eller ophør af anbringelse kan/skal bringes til endelig afgørelse ved Socialtilsynet.

Vejledning til lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge

Regionerne ser frem til at modtage en vejledning til loven, der angiver tydelige og eksemplificerede retningslinjer for anvendelse af magt efter denne lov.

Bemærkninger til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven

Side 10

Ændring af lov om social service

Regionerne skal overordnet bifalde de foreslåede ændringer dog med følgende bemærkninger til enkelte ændringer:

Regionens mulighed for at etablere delvis lukkede afdelinger – § 1, nr. 2

Region Midtjylland har længe efterspurgt denne mulighed, hvorfor forslaget findes særdeles positivt.

Det fremgår af forslaget, at delvis lukkede afdelinger kan etableres i tilknytning til sikrede afdelinger, men det er ikke nærmere beskrevet, hvorledes ”i tilknytning til” skal forstås. Det er Region Midtjyllands opfattelse, at ”i tilknytning til” skal forstås som en organisatorisk tilknytning til den sikrede afdeling, hvor afdelingerne har fælles ledelse, personalepolitik, MED-system mv. Det er derimod ikke Region Midtjyllands forståelse, at der kræves en egentlig geografisk tilknytning til den sikrede afdeling.

Anvendelse af sikrede afdelinger, særligt sikrede afdelinger og sikrede døgninstitutioner – § 1, nr. 5

Indledningsvist skal der gøres opmærksom på en skrivefejl, da der i forslagets udkast til § 63 a, stk. 1 fejlagtigt står ”anvendelse af delvis lukkede afdelinger og delvis døgninstitutioner [...]”, hvilket rettelig formodes at være ”anvendelse af delvis lukkede afdelinger og delvis lukkede døgninstitutioner [...]”.

Det foreslås, at der indføres en bestemmelse i servicelovens § 63 a, hvori det beskrives, at det er børn- og ungeudvalget i kommunen, der kan træffe afgørelse om anvendelse af henholdsvis delvis lukkede afdelinger, delvis [lukkede] døgninstitutioner, sikrede afdelinger samt særligt sikrede afdelinger, når betingelserne herfor er opfyldt. Baggrunden herfor er at sikre retssikkerheden for de anbragte børn og unge, hvilket regionen selvfølgelig kan anerkende. Vi ønsker dog samtidig at gøre opmærksom på, at den ændrede beslutningskompetence kan have betydning for, hvor hurtigt en sag kan behandles, hvorfor der kan være risiko for, at en ung, der skal anbringes som led i varetægtsurrogat, kan ende i arresten indtil afgørelse fra børn- og ungeudvalget foreligger, hvilket ikke findes hensigtsmæssigt. Det foreslås i stedet, at man kan sondre mellem anbringelser på social indikation og anbringelser, der sker som led i en strafferetlig afgørelse afsagt ved dom eller kendelse. I forhold til førstnævnte ses der ingen problemer i at følge den fo-

reslåede procedure, hvor det er børn- og ungeudvalget, der træffer afgørelse om anbringelse, hvilket netop vil underbygge formålet med større retssikkerhed. I forhold til sidstnævnte gruppe af unge, der er anbragt som led i en strafferetlig afgørelse, er det Region Midtjyllands ønske, at der kan anvendes en forenklet afgørelsesproces. Hensynet til retssikkerheden er for denne gruppe allerede opfyldt, da de har været stillet for en dommer og er blevet repræsenteret af en forsvarer.

Ændring af lov om socialtilsyn

Socialtilsynene har haft en praksis, hvorefter tilsynet med henvisning til § 6 stk. 3 i bekendtgørelse om socialtilsyn traf konkrete afgørelser om at fravige et tilbuds godkendelsesgrundlag efter anmodning fra et tilbud. Da det ikke er usædvanligt, at et botilbud som er blevet godkendt til en bestemt målgruppe, et bestemt antal pladser o.lign., får behov for at kunne fravige dette godkendelsesgrundlag for en kortere periode, har denne praksis således været efterspurgt. Desværre har den været udøvet på et ugyldigt grundlag, idet § 6 stk. 3 i bekendtgørelse om socialtilsyn ikke har haft hjemmel i lov om socialservice, jf. Ankestyrelsens principafgørelse nr. 74-15.

Forslaget om at indsætte en udtrykkelig hjemmel i lov om socialtilsyn, hvorefter socialtilsynene kan træffe afgørelse om at fravige godkendelsesgrundlaget vurderes derfor at være nødvendigt. Vi hilser med andre ord forslaget velkommen..

Med venlig Hilsen

Jannie Bruun Andersen

Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Sendt til: sthi@sim.dk og cap@sim.dk
Sendt cc til: p-boern@sim.dk

11. februar 2016

Vedrørende høring over forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

CVR-nr. 11-88-37-29

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

E-mail
dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

J.nr. 2016-112-0525
Sagsbehandler
Signe Astrid Bruun
Direkte 3319 3228

Ved e-mail af 15. januar 2016 har Social- og Indenrigsministeriet anmodet om Datatilsynets eventuelle bemærkninger til ovennævnte udkast til lovforslag.

Efter en gennemgang af lovforslaget kan Datatilsynet konstatere, at lovforslagets § 19 om anvendelse af personlige alarm- eller pejlesystemer, § 21 om registrering og indberetning om magtanvendelse og § 22 om socialtilsyn – med undtagelse af enkelte sproglige rettelser – er en videreførelse af eksisterende regler.

Da Datatilsynet tidligere har udtalt sig om de eksisterende regler vedrørende ovennævnte, skal Datatilsynet for god orden skyld henvisne til sine tidligere høringssvar af 23. september 2010, 23. november 2010, 18. februar 2013 og 10. januar 2014. Høringssvarene vedlægges i kopi.

Afsluttende bemærkninger

I lovforslagets bemyndiges Social- og Indenrigsministeriet i flere bestemmelser til at fastsætte nærmere regler, herunder nærmere regler om registrering og indberetning samt proceduren herfor ved magtanvendelse, jf. § 21, stk. 5.

I den forbindelse skal Datatilsynet for god ordens skyld henlede opmærksomheden på persondatalovens § 57. Efter denne bestemmelse skal der indhentes en udtalelse fra Datatilsynet i forbindelse med udfærdigelse af bekendtgørelser, cirkulærer eller lignende generelle retsfor skrifter, der har betydning for beskyttelse af privatlivet i forbindelse med behandling af oplysninger.

Kopi af dette brev er sendt til Justitsministeriet, Lovafdelingen.

Med venlig hilsen

Signe Astrid Bruun

Bilag: Kopi af Datatilsynets høringssvar til Socialministeriet af 23. december 2010.
 Kopi af Datatilsynets telefonnotat af 23. november 2010
 Kopi af Datatilsynets 2 høringssvar til Social- og Integrations af 18. februar 2013.
 Kopi af Datatilsynets høringssvar til Social-, Børne- og Integrationsministeriet af 10. januar 2014.

Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Sendt til: p-handicap@sm.dk

23. september 2010

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

CVR-nr. 11-88-37-29

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

E-post
dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

J.nr. 2010-112-0323
Sagsbehandler
Maja Blomquist
Rasmussen
Direkte 3319 3229

Vedrørende høring over forslag til lov om ændring af lov om social service (alarm- eller pejlesystemer over for børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne, der er anbragt uden for hjemmet)

Ved e-post af 16. september 2010 har Socialministeriet anmodet om Datatilsynets eventuelle bemærkninger til ovenfor nævnte forslag til lov.

Datatilsynet skal i den anledning udtale følgende:

1. Det fremgår af lovforslagets § 1, nr. 1, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om for en afgrænset periode at anvende personlige alarm- og pejlesystemer over for børn og unge, der er anbragt på døgninstitution eller opholdssted, og som har betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, når der er risiko for, at barnet eller den unge ved at forlade anbringelsesstedet udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko.

Af lovforslagets almindelige bemærkninger punkt 1 fremgår, at den i lovforslaget foreslåede adgang til i særlige tilfælde at foretage elektronisk overvågning i form af personlige alarm- og pejlesystemer bl.a. kan ske ved brug af GPS-systemer.

Af lovforslagets almindelige bemærkninger punkt 3 fremgår endvidere, at forældremyndighedsindehaverens synspunkter skal indgå i vurderingen af, om der skal iværksættes en sådan foranstaltning. Afgørelsen om anvendelse af foranstaltningen skal dog være en myndighedsafgørelse. Forældremyndighedsindehaveren hverken skal eller kan give et samtykke hertil, men skal høres om foranstaltningen.

Persondataloven¹ gælder ifølge lovens § 1, stk. 1, for behandling af personoplysninger, som helt eller delvis foretages ved hjælp af elektronisk databehandling, og for ikke-elektronisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register.

¹ Lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger med senere ændringer.

Ved "personoplysninger" forstås ifølge lovens § 3, nr. 1, enhver form for information om en identificeret eller identificerbar fysisk person (den registrerede).

Datatilsynet finder, at lovforslaget vil indebære en række behandlinger af personoplysninger omfattet af persondataloven, herunder oplysninger om barnet eller den unge, der overvåges elektronisk.

Datatilsynet har forstået lovforslaget således, at behandling af oplysningerne om barnet eller den unge *ikke* sker på baggrund af et samtykke.

Datatilsynet skal henvise til de almindelige bemærkninger punkt 3, hvoraf fremgår, at forældremyndighedsindehaverens samtykke ikke indhentes.

Datatilsynet forstår herefter lovforslaget således, at hverken barnets eller den unges eller forældremyndighedsindehaverens samtykke indhentes forinden iværksættelsen af overvågningen.

Socialministeriet ses ikke i lovforslaget at have forholdt sig til persondataloven. Datatilsynet skal på den baggrund anmode Socialministeriet om at overveje med hvilken hjemmel i persondatalovens §§ 6-8, der kan ske elektronisk overvågning af de pågældende børn og unge, når behandlingen af oplysninger ikke er baseret på et samtykke.

Datatilsynet skal i den forbindelse henlede Socialministeriets opmærksomhed på, at behandling af personoplysninger endvidere skal ske i overensstemmelse med de grundlæggende principper, som er indeholdt i persondatalovens § 5.

Persondatalovens § 5 indeholder en række grundlæggende principper for den dataansvarliges behandling, herunder indsamling, ajourføring, opbevaring m.v. af oplysninger. Disse krav skal altid være opfyldt.

Det følger bl.a. af § 5, stk. 1, at oplysninger skal behandles i overensstemmelse med god databehandlingskik. Det betyder ifølge lovens forarbejder, at behandlingen skal være rimelig og lovlig. En rimelig behandling forudsætter bl.a., at registrerede personer kan få kendskab til en behandlings eksistens, og når der indsamles oplysninger hos dem, kan få nøjagtige og fyldestgørende oplysninger med hensyn til de nærmere omstændigheder ved indsamlingen, jf. lovens §§ 28 og 29 om oplysningspligt.

Derudover følger det af § 5, stk. 2, at indsamling af oplysninger skal ske til udtrykkeligt angivne og saglige formål, og at senere behandling ikke må være uforenelig med disse formål.

Endvidere følger det af § 5, stk. 3, at oplysninger som behandles skal være relevante og tilstrækkelige og ikke omfatte mere, end hvad der kræves til opfyldelse af de formål, hvortil oplysningerne indsamles, og de formål, hvortil oplysningerne senere behandles.

Datatilsynet skal anmode Socialministeriet overveje, om de grundlæggende betingelser i persondatalovens § 5 er opfyldt for den beskrevne behandling af personoplysninger. Det skal i den forbindelse endvidere bemærkes, at bestemmelsen i persondatalovens § 5 følger af databeskyttelsesdirektivet.²

Når forholdet til persondataloven og databeskyttelsesdirektivet er beskrevet i lovforslaget, skal Datatilsynet anmode om at få det i fornyet høring.

2. Datatilsynet skal desuden henlede opmærksomheden på persondatalovens § 41, stk. 3, hvoraf det fremgår, at der skal træffes de fornødne tekniske og organisatoriske sikkerhedsforanstaltninger mod, at oplysninger hændeligt eller ulovligt tilintetgøres, fortabes eller forringes, samt mod, at de kommer til uvedkommendes kendskab, misbruges eller i øvrigt behandles i strid med loven.

Ved etablering af elektronisk overvågning skal det således sikres, at oplysninger ikke hændeligt eller ulovligt tilintetgøres, fortabes eller forringes, samt mod, at de kommer til uvedkommendes kendskab, misbruges eller i øvrigt behandles i strid med loven, herunder også ved transmission af oplysningerne.

Der henvises i den forbindelse til sikkerhedsbekendtgørelsens³ § 14 og vejledningen⁴ til sikkerhedsbekendtgørelsen.

Kopi af dette brev er sendt til Justitsministeriets Lovafdeling til orientering.

Med venlig hilsen

Christian Tolstrup Christensen

² Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger.

³ Bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000 om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles for den offentlige forvaltning.

⁴ Vejledning nr. 37 af 2. april 2001 til bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000 om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles for den offentlige forvaltning.

MR
23-11-10
2010-112-0323

Telefonnotat

Datatilsynets telefoniske bemærkninger

Undertegnede kontaktede d.d. Anne Bækgaard (AB), Socialministeriet.

Jeg oplyste, at Datatilsynet generelt er tilfreds med det reviderede udkast, og at tilsynet alene har enkelte bemærkninger hertil:

Side 7, 2. og 3. afsnit

Jeg bemærkede, at Datatilsynet ikke umiddelbart vurderer, at servicelovens § 123 d fraviger persondataloven. Datatilsynet finder derfor de to afsnit vedrørende fravigelse af persondataloven overflødige.

AB oplyste, at ministeriet vil lade afsnittene udgå.

Side 10, 4. afsnit efter *Behandling af oplysninger*

Jeg oplyste, at Datatilsynet har noteret sig, at ministeriet finder, at servicelovens § 123 d er "i overensstemmelse med persondatalovens §§ 6-8".

Jeg oplyste, at Datatilsynet den 19. oktober 2010 ved telefonsamtale med Daniel Bujandric, Socialministeriet, har henstillet ministeriet til at forholde sig til, hvorvidt oplysningerne er omfattet af §§ 6, 7 eller 8. Datatilsynet skal således igen anmode ministeriet om at præcisere behandlingshjemlen. Jeg oplyste, at Datatilsynet umiddelbart vurderer, at der er tale om oplysninger omfattet af § 7.

AB oplyste, at ministeriet vil tilføje et afsnit, hvor ministeriet beskriver den specifikke behandlingshjemmel i persondataloven.

AB takkede herefter for Datatilsynets bemærkninger.

Maja Blomquist Rasmussen

Social- og Integrationsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Sendt til: jurint@sm.dk med kopi til
beb@sm.dk og lla@sm.dk

18. februar 2013

Vedrørende høring over udkast til forslag til lov om socialtilsyn

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

Ved e-mail af 21. januar 2013 har Social- og Integrationsministeriet anmodet om Datatilsynets bemærkninger til ovennævnte lovforslag.

CVR-nr. 11-88-37-29

Datatilsynet skal udtale følgende:

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

1. Lovforslagets § 3 (Dataansvarlig/databehandler)

E-mail
dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

1.1. Det følger af lovforslagets § 3, stk. 1, at socialtilsynene mod betaling af et vederlag, der dækker deres omkostninger, skal kunne tilbyde andre socialtilsyn, kommuner og regionsråd at udføre visse opgaver, som ligger i naturlig forlængelse af funktionen som socialtilsyn.

J.nr. 2013-112-0169
Sagsbehandler
Maiken Bøgelund Bek
Direkte 3319 3226

Af de særlige bemærkninger til bestemmelsen følger det bl.a., at et socialtilsyn skal kunne udføre sagsforberedende opgaver til brug for en anden kommunalbestyrelses eller et regionsråds varetagelse af opgaver i relation til godkendelse og tilsyn med tilbud, der ikke er omfattet af lovforslaget.

Datatilsynet forstår umiddelbart ovennævnte bestemmelse således, at et socialtilsyn i visse situationer kan komme til at optræde som databehandler for kommuner, regionsråd og andre socialtilsyn, jf. persondatalovens § 3, nr. 5.

I den forbindelse skal Datatilsynet anbefale, at det præciseres, i hvilke situationer et socialtilsyn optræder som henholdsvis dataansvarlig og databehandler.

1.2. Uanset hvem der er dataansvarlig for den behandling af personoplysninger, der finder sted i et socialtilsyn, vil det skulle overvejes, om behandlingen skal anmeldes til Datatilsynet i medfør af persondatalovens § 43, og om der skal indhentes en forudgående udtalelse fra tilsynet, jf. lovens § 45.

Det bemærkes, at hvis de enkelte kommuner er dataansvarlige, vil behandlingen af personoplysninger muligvis kunne være omfattet af kommunernes eksisterende anmeldelser hos Datatilsynet. Kommunerne vil dog skulle foretage en vurdering deraf.

1.3. Datatilsynet skal endvidere henlede opmærksomheden på persondatalovens § 42, stk. 2, hvorefter gennemførelse af en behandling af personoplys-

ninger ved en databehandler skal ske i henhold til en skriftlig aftale parterne imellem. Af aftalen skal det som minimum fremgå, at databehandleren alene handler efter instruks fra den dataansvarlige, og at reglerne i lovens § 41, stk. 3-5, ligeledes gælder for behandlingen ved databehandleren.

2. Lovforslagets § 7 (Høring af borgernes opholdskommuner)

Det følger af forslaget § 7, stk. 2, nr. 3, at et socialtilsyn ved varetagelsen af sin tilsynsopgave skal benytte relevante informationskilder, herunder oplysninger om tilbuddet fra de kommuner, som har ansvar for de enkelte borgeres ophold i tilbuddet i henhold til lov om social service, jf. §§ 9-9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Af afsnit 2.3.2.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget følger det, at der vil være stor forskel på de mål, som de visiterende kommuner har opstillet for borgerne i et tilbud. Både fordi der er stor forskel på borgernes problemstillinger, og fordi der er forskel på de visiterende kommuners ambitionsniveau med henblik på at ændre borgerens situation.

Endvidere fremgår det, at der i dag ikke findes redskaber som muliggør en ensartet målopfølgning og resultatdokumentation. Det forslås derfor, at der i første omgang ikke stilles krav til formen for socialtilsynenes høring af de visiterende kommuner.

Det står ikke Datatilsynet klart, om der vil blive videregivet personoplysninger efter lovforslagets § 7, stk. 2, nr. 3, herunder hvilke nærmere oplysninger, som vil kunne blive videregivet.

Hvis der vil blive videregivet personoplysninger i medfør af bestemmelsen, skal Datatilsynet anbefale, at Social- og Integrationsministeriet overvejer forholdet til persondataloven.

3. Lovforslagets § 10 (Socialtilsynets underretningspligt)

Det følger af lovforslagets § 10, at hvis socialtilsynet bliver opmærksom på bekymrende forhold i et tilbud, skal socialtilsynet underrette de kommuner, som har ansvar for de enkelte borgeres ophold i tilbuddet i henhold til lov om social service, jf. §§ 9-9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, når en sådan underretning er relevant.

Af afsnit 2.3.2.1. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget følger, at oplysninger, som indgår i en underretning fra socialtilsynet til borgerens opholdskommune, ofte vil omhandle generelle forhold i tilbuddet, men kan også være oplysninger om borgerens rent private forhold.

Det følger endvidere, at Social- og Integrationsministeriet finder, at videregivelse af oplysninger i forbindelse med underretningen er i overensstemmelse med persondatalovens videregivelsesregler i persondatalovens § 8, stk. 3, idet socialtilsynets videregivelse af oplysninger om borgerens rent private forhold

er nødvendig for, at kommunen kan træffe den mest korrekte afgørelse om hjælp og støtte til borgeren.

Endelig følger det, at et socialtilsyns videregivelse af oplysninger til opholdskommunen aldrig må gå ud over, hvad der i det konkrete tilfælde må anses for nødvendigt til brug for opholdskommunens indsats over for borgeren.

Datatilsynet har noteret sig, at der i hvert enkelt tilfælde skal foretages en vurdering af en videregivelses berettigelse, og tilsynet går således ud fra, at der ikke med den foreslåede bestemmelse vil kunne ske videregivelse af personoplysninger i videre omfang, end hvad der er muligt efter reglerne i persondatalovens §§ 6-8.

4. Lovforslagets § 11 (Anonyme henvendelser til socialtilsynene)

4.1. Det følger af lovforslagets § 11, stk. 1, at socialtilsynet skal have et telefonnummer og en e-postadresse, hvortil et tilbuds personale, beboere, pårørende og andre kan henvende sig anonymt om bekymrende forhold i tilbuddet. Socialtilsynet skal oplyse beboere og ansatte om muligheden for at rette henvendelse til socialtilsynet efter denne bestemmelse.

Af persondatalovens § 41, stk. 3, følger det, at en dataansvarlig skal træffe de fornødne tekniske og organisatoriske sikkerhedsforanstaltninger mod, at oplysninger hændeligt eller ulovligt tilintetgøres, fortabes eller forringes, samt mod, at de kommer til uvedkommendes kendskab, misbruges eller i øvrigt behandles i strid med loven.

Det er Datatilsynets opfattelse, at offentlige myndigheder ikke bør opfordre borgerne til at indsende fortrolige eller følsomme personoplysninger via almindelig usikker e-mail. Dette fremgår bl.a. af en informationstekst på Datatilsynets hjemmeside vedrørende datasikkerhed ved offentlige myndigheders anvendelse af såkaldte "sladretjenester", hvortil der henvises.¹

4.2. Ifølge lovforslagets § 11, stk. 3, må kommunen (socialtilsynet) ikke over for tilbuddet eller andre oplyse, at kommunen har modtaget en henvendelse efter stk. 1.

Af de særlige bemærkninger til bestemmelsen følger bl.a., at persondatalovens regler om oplysningspligt efter § 29, stk. 1, og indsigtsret efter § 31, stk. 1, finder anvendelse, når kommunen har registreret en klage over en personligt ejet virksomhed eller et mindre ejet interessentskab, hvor interessenterne er fysiske personer. Persondatalovens § 30, stk. 1 og 2, giver dog mulighed for at fravige §§ 29, stk. 1, og 31, stk. 1, når den registreredes interesse i at få kendskab til oplysninger efter en konkret vurdering findes at burde vige for

¹ Informationsteksten kan findes på Datatilsynets hjemmeside, se følgende link: <http://www.datatilsynet.dk/offentlig/sikkerhed/datasikkerhed-ved-offentlige-myndigheders-anvendelse-af-saakaldte-sladretjenester/>

afgørende hensyn til private interesser eller kontrol-, tilsyns-, eller reguleringsopgaver. Det skal i den forbindelse vurderes, om oplysningspligten og indsigtsretten viger helt eller alene udskydes, indtil sagen er nærmere undersøgt. Det vurderes i den forbindelse, at beskyttelsen af klagers anonymitet ofte er vanskelig at afgrænse tidsmæssig. Ved afgørelse efter § 30, stk. 1 og 2, må den foreslåede § 11, stk. 3 (det lægges til grund, at der menes § 11, stk. 3, og ikke § 10, stk. 3, som anført), ligeledes tillægges betydning.

Af persondatalovens § 2, stk. 1, følger, at regler om behandling af personoplysninger i anden lovgivning, som giver den registrerede en bedre retsstilling, går forud for reglerne i persondataloven. Ifølge forarbejderne til persondataloven følger det omvendt af bestemmelsen, at persondataloven finder anvendelse, hvis regler om behandling af personoplysninger i anden lovgivning giver den registrerede en dårligere retsstilling. Dette gælder dog ikke, hvis den dårligere retsstilling har været tilsigtet og i øvrigt ikke strider mod databeskyttelsesdirektivet.

Det står ikke Datatilsynet klart, om der med lovforslagets § 11, stk. 3, er tilsigtet en fravigelse af persondatalovens regler om oplysningspligt og indsigtsret. Tilsynet skal derfor opfordre Social- og Integrationsministeriet til at præcisere dette.

I tilfælde af at Social- og Integrationsministeriet måtte vurdere, at lovforslagets § 11, stk. 3, udgør en fravigelse af persondataloven, bedes ministeriet beskrive dette i forarbejderne samt redegøre for bestemmelsens overensstemmelse med databeskyttelsesdirektivet.²

5. Lovforslagets § 16 (Tilbuddenes videregivelse af oplysninger)

Det foreslås i lovforslagets § 16, at videregivelse af oplysninger fra et tilbud til socialtilsynet kan ske uden samtykke fra borgeren, når videregivelsen er nødvendig for udførelse af det driftsorienterede tilsyn.

Af afsnit 2.2.2.2. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget følger, at i det omfang videregivelse af oplysninger indeholder oplysninger om borgeres rent private forhold, er videregivelsen omfattet af videregivelsesreglerne i persondatalovens § 8, stk. 3, idet omfang videregivelsen af oplysningerne er nødvendige for, at socialtilsynet kan udøve det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet.

Datatilsynet går herefter ud fra, at der ikke med den foreslåede bestemmelse vil ske videregivelse af personoplysninger i videre omfang, end hvad der er muligt efter reglerne i persondatalovens §§ 6-8.

² Europa-Parlamentet og Rådets direktiv af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (direktiv 95/46/EF).

6. Lovforslagets § 17 (Digital kommunikation)

Det følger af lovforslagets § 17, at social- og integrationsministeren kan fastsætte nærmere regler om kommunikationen mellem socialtilsynet, tilbuddene, kommunerne, regionerne og Socialstyrelsen. Social- og integrationsministeren kan i denne forbindelse fastsætte regler om, at kommunikationen skal foregå digitalt og om anvendelse af bestemte it-systemer, særlige digitale formater og digital signatur eller lignende. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om at undtage tilbud helt eller delvis fra digital kommunikation, når særlige omstændigheder taler for det.

I forhold til digital kommunikation skal Datatilsynet understrege, at kommunikation, der omfatter personoplysninger, skal ske med de fornødne sikkerhedsforanstaltninger som krævet efter persondataloven og sikkerhedsbekendtgørelsen.³ Dette indebærer efter Datatilsynets opfattelse, at der ved transmission over det åbne internet af følsomme og eller fortrolige personoplysninger, skal foretages kryptering, jf. sikkerhedsbekendtgørelsens § 14 og udmøntningen heraf i sikkerhedsvejledningen.⁴

7. Lovforslagets § 18 (Tilbudsportalen)

Af lovforslagets § 18, stk. 1 og 2, følger det, at Socialtilsynets skriftlige rapporter skal lægges på tilbudsportalen, og at konklusionerne fra seneste tilsyn skal fremhæves, herunder oplysninger om påbud og skærpet tilsyn, og at social- og integrationsministeren kan fastsætte nærmere regler om indberetningerne.

Det står ikke Datatilsynet klart, om der vil kunne blive offentliggjort personoplysninger efter lovforslagets § 18, herunder hvilke nærmere personoplysninger, som vil kunne blive offentliggjort, og hvordan oplysningerne offentliggøres, herunder om dette sker på internettet.

Hvis der med bestemmelsen er tiltænkt offentliggjort personoplysninger, skal Datatilsynet anbefale, at Social- og Integrationsministeriet overvejer forholdet til persondataloven.

8. Lovforslagets § 20 (Socialstyrelsens opgaver)

Det følger af lovforslagets § 20, stk. 1, at Socialstyrelsen løbende følger praksis i socialtilsynene samt foretager stikprøver og understøtter udførelsen af godkendelses- og tilsynsopgaven med relevant vejledning og materiale mv.

³ Bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000 om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles for den offentlige forvaltning.

⁴ Datatilsynets vejledning nr. 37 af 2. april 2001 til bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000 om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles for den offentlige forvaltning

Af bestemmelsens stk. 2 følger det, at socialtilsynene efter anmodning fra Socialstyrelsen skal tilvejebringe og indsende de oplysninger, som styrelsen beder om.

Det følger af de særlige bemærkninger til stk. 2, at Socialstyrelsen ikke har adgang til oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold i videre omfang, end hvad der følger af de almindelige persondataretlige regler.

Datatilsynet lægger på denne baggrund til grund, at videregivelse af personoplysninger fra socialtilsynene til Socialstyrelsen vil ske i overensstemmelse med behandlingsreglerne i persondatalovens §§ 6-8.

9. Øvrige bemærkninger

9.1. Det bemærkes, at visse videregivelser af personoplysninger i medfør af lovforslaget vil kunne være omfattet af anden regulering end persondataloven.

Ovennævnte bemærkninger er således alene møntet på de videregivelsessituationer, hvor persondataloven finder anvendelse.

9.2. Datatilsynet gør opmærksom på, at udtrykket ”personfølsomme oplysninger”, som benyttes flere steder i bemærkningerne til lovforslaget, ikke anvendes i persondatalovgivningen.

Det er Datatilsynets erfaring, at udtrykket i praksis kan give anledning til misforståelser, da det ikke er entydigt defineret. Datatilsynet anbefaler derfor generelt, at der i stedet bruges en præcis betegnelse som eksempelvis ”følsomme personoplysninger”, hvilken entydigt omfatter de kategorier af oplysninger af følsom karakter, som er omfattet af persondatalovens §§ 7 og 8.

9.3. Afslutningsvist bemærkes det for en god ordens skyld, at det følger af persondatalovens § 57, at der ved udarbejdelse af bekendtgørelser, cirkulærer eller lignende generelle retsforskrifter, der har betydning for beskyttelse af privatlivet i forbindelse med behandling af personoplysninger, skal indhentes en udtalelse fra Datatilsynet.

Datatilsynet forudsætter, at tilsynet bliver hørt over de bekendtgørelser, der skal udstedes i medfør af loven, i det omfang disse har betydning for beskyttelse af privatlivet i forbindelse med behandling af personoplysninger.

Kopi af dette brev sendes til Justitsministeriets Lovafdeling til orientering.

Med venlig hilsen

Jesper Husmer Vang
Specialkonsulent

Social- og Integrationsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Sendt til: jurint@sm.dk med kopi til
beb@sm.dk og lla@sm.dk

18. februar 2013

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

CVR-nr. 11-88-37-29

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

E-mail
dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

J.nr. 2013-112-0170
Sagsbehandler
Maiken Bøgelund Bek
Direkte 3319 3226

Vedrørende høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og lov om forpligtende kommunale samarbejder (konsekvensændringer som følge af lov om socialtilsyn mv.)

Ved e-mail af 21. januar 2013 har Social- og Integrationsministeriet anmodet om Datatilsynets bemærkninger til ovennævnte lovforslag.

Datatilsynet skal udtale følgende:

1. Lovforslagets § 1, nr. 13 og 14

Af lovforslagets § 1, nr. 13 og 14 følger det, at der i servicelovens § 140, stk. 7, og i servicelovens § 141, stk. 5, indsættes bestemmelser om, at opholdskommunen skal udlevere de relevante dele af den handleplan, som er udarbejdet i forhold til den valgte indsats over for borgeren, til de tilbud, som henholdsvis barnet eller den unge anbringes i, eller den voksne visiteres til.

Det følger af bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 13 og 14, at handleplanerne i hvert enkelt tilfælde vil kunne indeholde oplysninger om det konkrete barn, unge eller voksnes rent private forhold. Det kan f.eks. være om pågældendes helbredsmæssige forhold, sociale problemer, m.v.

Herudover følger det, at Social- og Integrationsministeriet finder, at kommunalbestyrelsens videregivelse af oplysninger i ovennævnte tilfælde er i overensstemmelse med videregivelsesreglen i persondatalovens § 8, stk. 3, idet videregivelsen er et nødvendigt led i at muliggøre, at borgeren får den rette indsats i tilbuddet.

Datatilsynet går herefter ud fra, at der ikke med den foreslåede bestemmelse vil ske videregivelse af personoplysninger i videre omfang, end hvad der er muligt efter reglerne i persondatalovens §§ 6-8.

2. Lovforslagets § 1, nr. 18

Med lovforslagets § 1, nr. 18 lægges der op til, at der i servicelovens § 148, stk. 3, indsættes en bestemmelse, hvorefter en kommunalbestyrelse, der har ansvaret for borgerens ophold i tilbuddet jf. §§ 9 og 9 b i lov om retssikkerhed

og administration på det sociale område, hvis den i forbindelse med tilsynet efter stk. 1 bliver opmærksom på bekymrende forhold i et tilbud, der er omfattet af lov om socialtilbud, skal underrette den kommunalbestyrelse, som efter § 2 i lov om socialtilsyn har ansvar for det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet.

Af de særlige bemærkninger til bestemmelsen følger det bl.a., at socialtilsynet – hvis det modtager ”personfølsomme” oplysninger fra den ansvarlige kommunalbestyrelse – skal vurdere, om der er grundlag for at orientere borgeren herom efter de almindelige regler om oplysningspligt i persondataloven.

Datatilsynet skal opfordre til at det præciseres, hvorvidt en eventuel videregivelse af personoplysninger skal ske i overensstemmelse med persondataloven, herunder lovens § 8, stk. 3.

Hvis det ikke er tilsigtet, at en eventuel videregivelse skal ske i overensstemmelse med persondataloven, skal Datatilsynet henvise til bemærkningerne i afsnit 4.2. i tilsynets høringssvar vedrørende udkast til forslag til lov om socialtilsyn.

3. Øvrige bemærkninger

Datatilsynet gør afslutningsvis opmærksom på, at udtrykket ”personfølsomme oplysninger”, som benyttes flere steder i bemærkningerne til lovforslaget, ikke anvendes i persondatalovgivningen.

Det er Datatilsynets erfaring, at udtrykket i praksis kan give anledning til misforståelser, da det ikke er entydigt defineret. Datatilsynet anbefaler derfor generelt, at der i stedet bruges en præcis betegnelse som eksempelvis ”følsomme personoplysninger”, hvilken entydigt omfatter de kategorier af oplysninger af følsom karakter, som er omfattet af persondatalovens §§ 7 og 8.

Kopi af dette brev sendes til Justitsministeriets Lovafdeling til orientering.

Med venlig hilsen

Jesper Husmer Vang
Specialkonsulent

Social-, Børne- og Integrationsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Sendt til chvi@sm.dk og caw@sm.dk

10. januar 2014

Vedrørende høring over udkast til bekendtgørelse om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

Ved e-mail af 13. december 2013 har Social-, Børne- og Integrationsministeriet anmodet om Datatilsynets eventuelle bemærkninger til ovennævnte udkast til bekendtgørelse.

CVR-nr. 11-88-37-29

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

Social-, Børne- og Integrationsministeriet har i sit høringsbrev oplyst, at der ved den nye bekendtgørelse er tale om konsekvensrettelser som følge af vedtagelsen af lovforslag nr. L160 om kriminalpræventive indsatser, lovforslag nr. L205 om oprettelse af socialtilsyn og lovforslag nr. L206 om konsekvensændringer som følge af lov om socialtilsyn m.v.

E-mail
dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

J.nr. 2013-122-0426
Sagsbehandler
Kasper Frederiksen
Direkte 3319 3235

Ved telefonsamtale den 9. januar 2014 har Social-, Børne- og Integrationsministeriet oplyst, at der ikke er nogen specifik årsag til, at bekendtgørelsen er sendt i høring hos Datatilsynet.

Datatilsynet skal på denne baggrund generelt understrege, at behandling af personoplysninger under alle omstændigheder skal ske under behørig iagttagelse af persondatalovens¹ og sikkerhedsbekendtgørelsens² regler.

Datatilsynet kan navnlig pege på følgende regler i persondataloven:

- Grundbetingelserne i persondatalovens § 5 om god databehandlings-skik, saglighed, proportionalitet, datakvalitet og sletning
- Behandlingsbetingelserne i persondatalovens § 6 om almindelige personoplysninger, §§ 7 og 8 om følsomme personoplysninger samt § 11 om personnumre
- Reglerne om de registreredes personers rettigheder i kapitel 8-10, herunder
 - Den dataansvarliges oplysningspligt ved modtagelse/indsamling af oplysninger, jf. persondatalovens §§ 28 og 29
 - Den registreredes ret til indsigt og øvrige rettigheder

¹ Lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger med senere ændringer

² Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000, som ændret ved bekendtgørelse nr. 201 af 22. marts 2001, om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles for den offentlige forvaltning

- Reglerne om datasikkerhed i §§ 41 og 42 – kravet om fornødne sikkerhedsforanstaltninger, skriftlig databehandlersaftale og kontrol med databehandleren
- Reglerne om anmeldelse til og tilladelse/udtalelse fra Datatilsynet i kapitel 12 og 13 samt reglerne om tilladelse fra Datatilsynet i bl.a. § 10, stk. 3, og § 27, stk. 4

Hvis der i bekendtgørelsen fastsættes regler om behandling af personoplysninger, skal der være hjemmel til dette i bemyndigelsesloven.

Eventuelle bestemmelser om behandling af personoplysninger i bekendtgørelsen må ikke fravige persondataloven. Fravigelse af persondataloven kan således kun ske ved lov, og det skal i den forbindelse fremgå af lovforslaget, at der tilsigtes en fravigelse af persondataloven.

Hvis der er særregler om behandling af personoplysninger i den lov, som bekendtgørelsen vedrører, skal disse regler også iagttages.

Datatilsynet skal endvidere for en god ordens skyld henvise til sine tidligere hørings svar til de i høringsbrevet nævnte hjemmelslove samt til bekendtgørelse om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet.

Med venlig hilsen

Kasper Frederiksen

Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Sendt til: sthi@sim.dk og cap@sim.dk
Sendt cc til: p-boern@sim.dk

11. februar 2016

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

CVR-nr. 11-88-37-29

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

E-mail
dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

J.nr. 2016-112-0526
Sagsbehandler
Signe Astrid Bruun
Direkte 3319 3228

Vedrørende høring over forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og lov om folkeskolen (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge m.v.)

Ved e-mail af 15. januar 2016 har Social- og Indenrigsministeriet anmodet om Datatilsynets eventuelle bemærkninger til ovennævnte udkast til lovforslag

Udkastet giver ikke Datatilsynet anledning til bemærkninger.

Kopi af dette brev er sendt til Justitsministeriet, Lovafdelingen.

Med venlig hilsen

Signe Astrid Bruun

Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

sthi@sim.dk
cap@sim.dk
pboern@sim.dk

Journalnr.	R-15-60024-158
Jurist	Karen Møller Christensen
Telefon	22 68 23 05
Fax	75 54 26 69
E-mail	karen.christensen@dukh.dk
Dato:	12. februar 2016

Sagsnr. 2015-9621

Høring over forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven.

Tak for høringsmateriale. Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet (DUKH) har følgende bemærkning hertil:

Til § 4, stk. 2 i forslag til lov om voksenansvar

På side 21 under punkt 3.2.1.3. er det anført, at en lærer, der ikke har sin primære (dvs mere end 50% af den samlede arbejdstid, jf. bemærkningerne til § 4 på s. 29) ansættelse på institutionen, ikke vil være omfattet af regelsættet i lov om voksenansvar, og at vedkommende derfor fortsat vil skulle agere efter folkeskolelovens regler om magtanvendelse.

Endvidere fremgår det af punkt 3.2.1.2. på side 21, at der er behov for at sikre, at personalet har de samme redskaber, uanset om redskaberne anvendes i forbindelse med undervisning eller uden for undervisningstiden, da det er uhensigtsmæssigt, at personalet skal navigere efter to forskellige regelsæt i forhold til indsatsen over for anbragte børn eller unge.

På baggrund af det anførte under punkt 3.2.1.2. undrer det DUKH, at § 4, stk. 2, alene skal gælde for ansatte, der har deres primære ansættelse på interne skoler, da der i givet fald fortsat kan forekomme situationer, hvor personalet skal navigere efter to forskellige regelsæt.

DUKH foreslår derfor, at det uddybes, hvorfor § 4, stk. 2, alene skal gælde for ansatte, der har deres primære ansættelse på interne skoler – og ikke for alle lærere på interne skoler.

Eventuelle spørgsmål til høringsvaret kan rettes til undertegnede.

Med venlig hilsen

Karen Møller Christensen
Jurist

Stine Hildebrandt

Fra: Susanne Hede <susannehede@fs10.dk>
Sendt: 11. februar 2016 23:57
Til: Stine Hildebrandt; Charlotte Aastrup Poole
Cc: Susanne Lücke; Børn, postkasse
Emne: SV: Høring over forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om social-tilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn)

Opfølgningsflag: FollowUp
Flagstatus: Afmærket

Til Social- og Indenrigsministeriet

Kære Stine Hildebrandt

Fagligt Selskab for Sundhedsplejersker har læst lovforslaget.

Vi ser lovforslaget, som en uddybelse af allerede gældende lov. Der er præciseret i hvilket omfang, der må anvendes fastholdelse, tilbageholdelse og tilbageførelse af barnet eller den unge – i de særlige tilfælde, hvor der findes hjemmel for dette.

Generelt er det et lovforslag, vi kan støtte.

Med venlig hilsen

Susanne Hede

G. C. Amdrups Vej 12

8200 Aarhus N

Formand for Fagligt Selskab for Sundhedsplejersker

www.sundhedsplejersken.nu

Fra: Lovekspeditionen [<mailto:publikationer@sim.dk>]

Sendt: 15. januar 2016 15:04

Til: Udsendelse fra SOCIAL- OG INDENRIGSMINISTERIET <dpudsend@sim.dk>

Cc: Stine Hildebrandt <STHI@sim.dk>; Elsebeth Jensen <eje@sim.dk>

Emne: Høring over forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om social-tilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og u

Holmens Kanal 22, 1060 København K

Tlf. 3392 9300, Fax. 3393 2518, E-mail sim@sim.dk

J.nr. 2015 - 9621

Dato 15. januar 2016

Til myndigheder og organisationer, jf. vedlagte høringsliste

Høring over forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge)

Med venlig hilsen

Elsebeth Jensen

Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
sthi@sm.dk; cap@sim.dk; p-boern@sim.dk

Vedrørende høring over forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge)

Dato:
11.2.2016

FOA har følgende generelle bemærkninger til forslaget:

Sagsnr:
16/20856

FOA anerkender lovforslagets intention og forsøg på at præcisere reglerne og afklare, hvad man må og ikke må i forhold til magtanvendelse over for anbragte børn og unge.

Ref.:
jasp/mbec

Udgangspunktet for forslaget har blandt andet været at "praksisfeltet" har konstateret et behov for at få nogle ting præciseret, fordi hjemlen til at handle og afgøre om en handling er i overensstemmelse med reglerne, må afgøres konkret af den enkelte medarbejder, ofte på et splitsekund. Derfor er præciseringer godt. Set ud fra et resurse-mæssigt og praktisk udgangspunkt, kan forslaget derfor umiddelbart virke fornuftigt og anvendeligt i en hverdag præget af daglig handletvang.

Går man i detaljen, vil man dog kunne se, at der også er tale om brug af mere indgreb i anbragte børn og unge borges personlige frihed samt brug af mere magtanvendelse. Ved brug af et "moderne" forvaltningssprog, hvor negative fænomener beskrives som positive, begrundes magt og indgreb i den personlige frihed, blandt andet med hensyntagen til den unge medborger selv.

Vi synes i stedet, at man skal være opmærksom på, at børn og unge anbragt uden for hjemmet er anbragt der, blandt andet på grund af de uligheder i leveforholdene, som fortsat præger det danske samfund.

Det er positivt, at hjemmel til indgreb overfor børn og unge der er anbragt uden for hjemmet nu fremgår direkte af lovgivningen og præciserer både kommunalbestyrelsens ansvar og især anbringelsesstedernes ansvar. Det betyder, at personalet har eller får mulighed for, at tilegne sig den nødvendige både faglige og juridiske viden, der vil kunne sikre Børn og Unges menneskerettigheder selvom de er anbragt uden for hjemmet.

Flere steder i bestemmelserne omkring indskrænkning af rettigheder, husregler, fysisk magtanvendelse mv. bliver begrebet "at udøve tvang / indskrænke rettigheder" som nævnt, beskrevet med henvisning til begrebet "omsorg" eller "hensyn" til barnet eller den unges sundhed og udvikling mv.

Det finder vi er en lidt omvendt måde at udtrykke sig på. Det kan være en genvej til en glidebane for magtanvendelse, som kan være svær at håndtere. På samme måde er begreber som modenhed, hygiejniske forhold, beskyttelse af barnet osv. værdiladede og normafhængige begreber, som efter vores opfattelse ikke alene kan danne grundlag for indgreb og magtanvendelse.

Flere steder peges der også på, at der kan foretages mindre indgreb og indskrænkninger i den personlige frihed uden at der fremover behøver at blive foretaget indberetninger heraf. Det fremgår f. eks. af bemærkningerne til § 8. Her er vi uenige, enhver form for magtanvendelse skal altid indberettes og vi mener ikke at det er tilstrækkeligt, at det sociale tilsyn kigger efter sådanne episoder, som evt. er sket tidligere. De kan efter vores opfattelse være svære at få øje på.

Man kan sige, at der selvfølgelig kan være tilfælde hvor den unge/barnet bliver til fare for sig selv eller andre og hvor den voksne må gribe ind, netop for at skærme andre mennesker. Når vi alligevel mener, at det skal indberettes – og gerne statistisk registreres (se senere) er det fordi, at gentagne tilfælde, hvor den unge/barnet bliver til fare for sig selv eller andre, kan være en indikator for den pædagogiske ånd eller tone som hærsker på stedet – og som derfor bør få opmærksomhed fra f. eks. det sociale tilsyn.

Der er en tæt sammenhæng mellem brugen af tvang og vold – bl.a. mod de ansatte men også de unge imellem. Er der en kultur på arbejdspladsen hvor den pædagogiske tilgang er kommet til kort, ser vi ofte flere episoder af såvel tvang som en stigning i antallet af voldsepisoder. Alt det handler jo primært om hvorvidt at personalet er tilstrækkeligt fagligt klædt på og om hele organiseringen af arbejdet. Er der nok personale på de tidspunkter, hvor man ved, at der er risiko for at der opstår konflikter, og er de der er der, også de der har de rette kompetencer. Har personalet mulighed for supervision, faglig sparring og er de fysiske rammer i orden mv.

FOA har følgende mere specifikke bemærkninger til forslaget:

I forhold til brug af elektroniske medier og kommunikation mener vi, at man skal være meget forsigtig med magtanvendelse og indskrænkninger i friheden. Ikke kun af hensyn til barnet/den unges privatliv, men også af hensyn til, at det i den kulturkontekst hvori vi befinder os, er en fordring for, at kunne være en del af samfundet og fællesskabet. Her kan vi se både af bemærkninger til § 17 og til reglerne om husorden at mulighederne for indskrænkninger her udvides.

Vedrørende interne skoler – Vi kan tilslutte os, at de bliver omfattet. Det vil dog være hensigtsmæssigt, hvis også evt. magtanvendelse her, sendes til såvel beliggenhedskommunen som det sociale tilsyn, da interne skoler som sådan jo netop er et element/tilbud i en større organisatorisk konstruktion (centre etc.). Der vil således være børn, der kan blive udsat for magtanvendelser, såvel i intern skole som botilbud(eller kun i det ene og ikke det andet tilbud), hvilket vil være hensigtsmæssig, at kunne konstatere i forhold til den fremadrettede vejledning og tilsynsforpligtelse

Kommunale familieplejere bliver omfattet, men ikke familieplejere der har en generel godkendelse som familieplejer. Vi mener, at disse også skal være underlagt lovgivningen.

De fleste børn/unge er placeret i denne type familiepleje. Endvidere er tyngden i antal problemer familieplejerne skal kunne håndtere stigende, da flere børn og unge der tidligere blev anbragt på døgninstitutioner og opholdssteder, nu anbringes i familiepleje. Undersøgelser har vist, at der i dag finder magtanvendelser sted i familieplejere, men at det er svært at håndtere for familieplejerne selv og for familieplejekonsulenter, og andre der fører tilsyn m.v. Da disse magtanvendelser ikke finder sted på et fastlagt grundlag er børnene retssikkerhed truet. Muligheden for at nedbringe antallet af magtanvendelser i familieplejerne, vil bedre kunne foregå under kendte rammer. Det handler om uddannelse i reglerne, supervision om anvendelse, tilsyn m.v.

Med baggrund i anbringelsestal fra Københavns kommune, 1. oktober 15, er det opgjort at 232 unge bliver i deres anbringelse efter det 17. år som efterværnsindsats. Efterværn på en døgninstitution er blevet den største af efterværnsindsatserne (40,5 %), medens lidt over 10 % af de 232, er anbragt i opholdssted eller familiepleje. I alt over 60 % af dem der er tildelt et efterværn, er således fortsat anbragt på døgninstitution, opholdssted eller familiepleje. Så vidt vi kan se, er disse ikke omfattet af magtanvendelsesreglerne. Det mener vi de bør være. I modsat fald vil det kunne skabe forvirring og usikkerhed for personalet.

Endvidere mener vi, at der er behov for at få præciseret hvad "fornøden fagkyndig ekspertise" indebærer, når der i bemærkningerne til § 18, side 42 spalte 21, henvises til, at det fremover vil være muligt at anvende private hundeførere til at foretage undersøgelser f. eks. af barnets/den unges opholdsrum.

Til sidst angående registrering og indberetning i § 21 – så er vi tilfredse med, at der skal ske indberetning af indgreb og magtanvendelse til kommunalbestyrelsen og det stedlige socialtilsyn. Vi finder også, at bestemmelsen om, at barnet/den unge skal bekendtgøres om indberetningen, og have lejlighed til at ledsage indberetningen med sin egen redegørelse som noget positivt. Vi mangler dog en bestemmelse om, at der skal udarbejdes en landsdækkende statistik over indberetningerne og at de offentliggøres en gang om året, således at offentligheden kan følge med i udviklingen.

Med venlig hilsen
Mogens Bech
Sektorformand Pædagogisk sektor

Høringssvar

11.2.2016

Indledning

Foreningen for ledere af sundhedsordninger for børn og unge i Danmark takker for muligheden for at indgive høringssvar vedrørende lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge)

Generelt

Vi har ikke mange kommentarer, men mener overordnet, at der er taget højde for en række mulige scenarier i lovteksten.

På baggrund af lovforslaget vurderer vi, at det stiller store krav til de professionelle om at kunne håndtere mange personlige/individuelle vurderinger. Dog beskrives i lovforslaget, at der vil udbydes kurser i, hvordan anbefalingerne skal håndteres, hvilket vi kun kan understøtte. Vi kan dog alligevel være bekymret for, at loven ikke vil kunne udmøntes ensartet. Det vil kræve et skærpet tilsyn.

Der bør skelnes til, hvilke kompetencer og uddannelser plejefamilier besidder ifht. at kunne udmønte lovens paragraffer.

Ifht. bortvisning, (§8), - man bør ikke kunne bortvise et barn fra et anbringelsessted.

Den/de professionelle skal tilkalde assistance i stedet. Der er jo en helt særlig grund til, at barnet/den unge er anbragt.

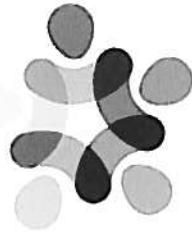
Venlig hilsen

Ulla Dupont

Pa vegne for Foreningen af ledere af

Sundhedsordninger for børn og unge i Danmark

FADD

Foreningen af DØGN- OG DAGTILBUD
for udsatte børn og unge

Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Fremsendt på mail til:

sthi@sim.dk og cap@sim.dk samt i kopi til p-boern@sim.dk (eller boern@sim.dk)

11. februar 2016

Vedr. Høring over forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge)

Social og Indenrigsministeriet har den 15. januar 2016 bedt FADD og andre aktører om bemærkninger til forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge).

FADDs høringssvar er bygget om op

1. Generelle bemærkninger
2. Kommentarer til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge
3. Kommentarer til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven

1. Generelle bemærkninger

Indledningsvist vil FADD bifalde, at ministeriet har valgt at ændre fokus fra 'magtanvendelse' til 'voksenansvar'.

Først og fremmest fordi det principielt er en god ide at bruge nye begreber og betegnelser, når vi er blevet klogere og mener noget nyt eller mere om et fænomen, fordi vi så på den måde kan blive mere præcise i, hvad vi mener.

Vel at mærke ind til vi så er blevet endnu klogere og må finde nye begreber – og så fremdeles ...

Sprog skaber bevidsthed. Bevidsthed skaber sprog. Og det gælder således også i lovgivningen.

I den her sammenhæng flugter 'Lov om voksenansvar' meget godt med FADDs generelle holdninger til anvendelse af magt i det professionelle arbejde med anbragte børn og unge.

En magtanvendelse handler om den voksnes vurdering af, hvad der i en given situation – med det til enhver tid gældende lovmæssige grundlag som udgangspunkt - fagligt set er rigtigst at gøre i forhold til et anbragt barns adfærd – med mindst mulig indgriben, og bedst mulig proportionsafstemning.

Indgrebet skal passe til barn, situation og sammenhæng. Herunder til barnets og den øvrige børnegruppes trivsels- og læringspotentiale.

Og skal ALTID handle om omsorg: *'Jeg vil passe så meget på dig, at jeg insisterer på, at du hverken må skade dig selv eller andre. Og (i det nye lovforslag nu) også dine egne og andres ting.'*

Derfor repræsenterer 'voksenansvar' en væsentlig præcisering af, hvem der er handleperson i det man kunne kalde for den etiske fordring i forbindelse med et magtmæssigt indgreb i et barns liv.

Derudover er det vores oplevelse, at det med en ny lovgivning på området har været nødvendigt at præcisere hvornår, hvem og hvordan magtbaserede indgreb i anbragte børn og unges liv skal foregå. Tydeliggørelse af regler er således medvirkende til at minimere risici for fejlindgreb og misforståelser i den voksnes håndtering af anvendelse af magt i det pædagogiske arbejde med børn og unge. Den 'nødvendige magtanvendelse' finder således sted i feltet mellem det barn, der ikke er i stand til at konsekvensberegne sine handlinger og den voksnes dialogiske, omsorgsfulde og faglige insisteren på, hvad der i situationen er respektfuldt at gøre til barnets bedste.

FADD har fra starten af denne proces – med nedsættelsen af magtanvendelsesudvalget (MAU) - været enige i, at der i forbindelse med magtanvendelser på det sociale område, tillige har været behov for at styrke bevidstheden om børns og unges rettigheder.

Opsummering:

Vi påskønner:

- At de professionelle skal have mulighed for pædagogisk guidning (arm-om-skulder-nu-går-vi-lige-en-tur) – men vi ønsker at den pædagogiske guidning skal registreres internt
- At adgang til at fastsætte en husorden lovfæstes
- At lærere og pædagoger på interne skoler (på døgninstitutioner og opholdssteder) fremover skal være omfattet af lov om voksenansvar og magtanvendelser
- At medarbejdere på døgninstitutioner og opholdssteder og i kommunale plejefamilier kan forhindre at barnet gør skade på genstande
- At medarbejdere på døgninstitutioner og opholdssteder og i kommunale plejefamilier (nyt at de kommunale plejefamilier omfattes af lovgivning på dette område, kræver derfor faglig opgradering) kan forhindre et barn i at stikke af (hvis der er risiko for at barnet skader sig selv eller andre)
- At den eksisterende adgang til tilbageholdelse i forbindelse med anbringelse udvides med yderligere 14 dage
- At der skal være hjemmel til at medarbejderne kan foretage rusmiddeltest (hidtil ureguleret)

(Se yderligere kommentarer under gennemgangen af de enkelte paragraffer)

FADDs oplevelse er dog, at det fremsendte lovforslag indeholder flere bestemmelser, som forringer de anbragte børn og unges retssikkerhed, og som derfor i mindre grad indfrier formålet om at tydeliggøre børns og unges rettigheder i forhold til magtanvendelse.

Barnets retssikkerhed kan efter FADDs opfattelse i højere grad sikres ved:

1. at anbringelsesstederne får en forpligtelse til at de i § 8 foreslåede magtanvendelser registreres internt
2. at fortolkningsrummet i forlængelse af den stedvise brug af tillægsord (KORTVARIG fastholdelse, ikke UBETYDELIGT omfang, m.fl.) indskrænkes ved en præcisering eller fjernes og erstattes af mindre fortolkningsnødvendig tekst
3. at tydeliggøre personalets adgang til at lave indgreb i privatlivets fred, og herunder også til at konfiskere børnenes ejendele.
4. at det ikke skal være op til den enkelte institutionsleder at vurdere, om en magtanvendelse er tilladt eller ikke-tilladt

Hvad det sidste tema (4) angår ærgrer vi os over, at ministeriet ikke har valgt at placere vurderingen af tilladte/ikke tilladte magtanvendelser hos de sociale tilsyn.

Vi og andre aktører på området (Børnerådet, Børns Vilkår, Dansk Socialrådgiverforening, Socialpædagogerne, LOS) har i en i en skrivelse fra 12. april 2013 til Folketingets Socialudvalg med kopi til Socialministeren problematiseret *'risikoen for uklar kompetencefordeling, hvad angår selve behandlingen af magtanvendelsesindberetningen, herunder hvilken myndighed, der besidder kompetencen til at vurdere, hvorvidt en magtanvendelse er udført efter reglerne i Magtanvendelsesbekendtgørelsen.'*

Vi er fortsat af den opfattelse, at kompetencen til at vurdere en magtanvendelses berettigelse i lovgivningen må være placeret hos de sociale tilsyn, der med sin omfattende faglige ekspertise må være den rette myndighed til at foretage en juridisk og pædagogisk vurdering af, hvorvidt anvendelsen i praksis er overensstemmende med lovgivningen.

Dette vil alt andet lige styrke såvel barnets som medarbejdernes retssikkerhed.

Den konkrete tilladt/ikke tilladt-vurdering fra et tilbuds leder kan principielt problematiseres alene ved det forhold, at en leder – på egne og på tilbuddets vegne - kan have særinteresse i dels vurderingen, dels i vinklingen af vurderingen, hvorfor en leders motiv og autoritet – stadig principielt - kan beklíkkes.

Det er vores opfattelse, at mange af vores medlemsinstitutioner har savnet at kunne 'lukke en sag' underhenvi sning til, at sagen var afgjort af en anden myndighed. For samtidig at sikre at såvel børn, forældre og evt. medarbejdere adgang til at klage over denne afgørelse, hvad der ville fremme retssikkerheden for alle involverede. I vores optik hører uvildige vurderinger, tydelige konklusioner og let tilgængelig klageadgang tæt sammen med retssikkerhed.

Det vil desuden skabe en naturlig konsistens, at de, der godkender anbringelsessteder, og ultimativt også kan trække en godkendelse, også har adgang til at trække en godkendelse, netop på baggrund af et grundigt indblik magtanvendelser i deres helhed (handlekommunerne ser jo kun magtanvendelser på deres egne børn, og ikke på alle).

Et regelsæt, en indberetningsform og i den bedste af alle verdener én myndighed (til tilladt/ikke tilladt-vurderinger) én klageinstans vil kunne betyde kontinuitet i praksis om omkring anvendelse af magt, dokumentation, refleksion, opfølgning og læring.

Alle former for magtanvendelse skal anbringelsesstedet være i stand til at dokumentere på et sagligt og fagligt grundlag.

Derudover finder vi det glædeligt, at de kommunale plejefamilier efter forslaget omfattes af reglerne. Disse udgør dog på landsplan ganske få plejefamilier.

Vi savner – i henhold til forskydningen mod flere plejefamilieanbringelser - at det øvrige plejefamilie-område ligeledes reguleres, da problemt yngden hos plejebørn er væsentligt større end tidligere, hvorfor der naturligt vil være større risiko for magtanvendelse.

Vi henviser blot til den seneste dokumentar.

Det almene plejefamilie skal næppe omfattes af nærværende lovgivning, men der bør udarbejdes retningslinjer, der præciserer hvilke beføjelser der skal være tilladte og ikke tilladte på området.

Afslutningsvist skal vi gøre opmærksom på, at den del af den socialpædagogiske arbejde, der omhandler motivation ofte vil søge sam- og medspil med det enkelte barn og dennes forældre.

I den forbindelse vil et barns/en ungs og/eller forældres aktive accept eller godkendelse legitimere de fleste af de undersøgelser/tests, som lovforslaget omfatter.

FADD opfordrer til, at lovgivningen beskriver og betoner det dialogiske arbejde mellem anbringelsessted, barn/ung og forældre – tilpasset barnets/den ungs alder og karakteren af relationen mellem barn/ung og forældre.

FADD ser frem til at følge udviklingen på området og stiller i øvrigt gerne vores praksisrelaterede viden og erfaringer til rådighed for ministeriet – ikke mindst i udarbejdelsen af dels den vejledning, som vi håber vil udkomme kort tid efter at lovforslaget er endeligt vedtaget, dels det magtanvendelses-indberetningsskema, som vi anbefaler at ministeriet udarbejder og som efter vores opfattelse skal være obligatorisk for anbringelsesstederne at bruge ifm indberetninger af magtanvendelser.

FADDs bemærkninger andrager herefter de enkelte paragraffer

/Godhavn 11. februar 2016

Med venlig hilsen
Søren Skjødt, Formand for FADD

www.fadd.dk - info@fadd.dk tlf 20230016

2. Lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge

Bemærkninger til de enkelte paragraffer i lovforslaget:

§ 1:

Ingen bemærkninger.

§ 2:

FADD ønsker at det præciseres, at anbringelsesstedet/plejefamilien/den interne skole i indberetninger af magtanvendelse altid skal kunne redegøre for overvejelserne omkring barnets alder, modenhed og funktionsevne samt om iagttagelse af proportionalitetsprincippet.

Uanset andre aspekter er barnet et selvstændigt individ og skal behandles som sådan (ihh til andre love og konventioner)

§ 3:

I forhold til den aldersmæssige begrænsning af reglerne foreslår FADD, at anbefalingerne fra Magtanvendelsesudvalget om at udvide bestemmelserne til at gælde alle anbragte unge, også de over 18 år, følges.

Det almene plejefamilie skal næppe omfattes af nærværende lovgivning, men der bør udarbejdes retningslinjer, der præciserer hvilke beføjelser der skal være tilladte og ikke tilladte på området.

§ 4:

FADD er enig i, at det er hensigtsmæssigt, at samme regelsæt for magtanvendelse gælder på både institutionen og dens interne skole.

Dog bør det præciseres (i bestemmelsen eller i en vejledning), hvad der forstås ved "den primære ansættelse". Det bør afklares, om f.eks. vikarer kan foretage de pågældende indgreb, ligesom det bør afklares, om en medarbejder, der ikke har sin primære ansættelse på den interne skole, kan assistere i udførelsen af en magtanvendelse.

Ligeledes må det afklares om lederen er omfattet af bestemmelsen.

§ 5:

FADD ønsker, at børnenes ret til at blive inddraget og hørt i fastsættelsen af en husorden bliver medtaget i bestemmelsen.

Det bør desuden præciseres, at husregler som udgangspunkt skal være i samklang med/genkendelige i forhold til regler der gælder for ikke-anbragte børn og unge, dog med det forbehold, at reglerne til enhver tid skal medvirke til at begrænse det anbragte barns/den unges specifikke vanskeligheder og til at fremme barnets/den unges samfundsmæssige inklusion.

Lovforslaget (eller vejledningen) kan understrege, at husregler er dynamiske og forventeligt vil skulle forandre sig over tid, idet der skal tages hensyn til målgruppen sammensætning og anbringelsestid

§ 6:

FADD bifalder, at et hidtil lovgivningsmæssigt ureguleret område nu reguleres.

En måde at udvide grundlaget for anvendelse af rusmiddeltests kan være, at initiativet skal være beskrevet i handlingsplanen som forudsætning for anvendelse.

Desuden kan det være gøres til en pligt for anbringelsesstedet at registrere, hvor ofte rusmiddeltest anvendes og over for hvem, således at tilbuddets praksis på området kan følges.

§ 7:

FADD finder det relevant, at ministeriet har fastholdt fokus på de overvejelser, der skal afprøves inden en evt. magtanvendelse.

§ 8:

FADD er enige i, at det er hensigtsmæssigt, at der i lovgivningen er en adgang til at foretage magtanvendelse i et mindre omfang uden at magtanvendelsen skal indberettes, når eksempelvis magtanvendelsen har karakter af at være grænsesættende for et barn, der generer andre, og har karakter af at være en pædagogisk guidning, hvor barnet går med uden at gøre modstand.

Dog er det FADDs opfattelse, at disse forhold skal registreres internt, blandt andet for at man kan identificere evt. mønstre i brugen af hjemlen, dels for at fx tilsynet vil kunne registrere omfanget, dels i forhold til, at det kan inddrages som en del af den pædagogiske refleksion og udvikling, hvorved en glidebane hen imod pædagogisk guidning som en metode forebygges.

Vi vil tillige anbefale, at *kortvarig* fastholdelse præciseres, evt. ved at koble begrebet til proportionalitetsprincippet.

§ 9:

FADD er enige i at den voksne skal have adgang til at foretage magtanvendelse i form af afværgehjælp.

Vi finder dog, at begrebet "ikke ubetydeligt omfang" bør præciseres nærmere.

For eksempel ved at nævne at 'omfang' kan omfatte såvel materiel værdi som affektions værdi.

Samtidig skal vi opfordre til, at afværgehjælpen kan udvides til at omfatte situationer, hvor den unge udviser en adfærd, der kan have uoverskuelige konsekvenser for barnet/den unge selv. Det kan være situationer, hvor den unge f.eks. er ved at prostituere sig eller er ved at foretage en strafbar handling.

§ 10:

FADD tilslutter sig dette forslag

§ 11:

FADD opfordrer til, at det i den tilhørende vejledning præciseres, hvem der har voksenansvaret og omsorgsplikten, når barnet/den unge f.eks. er taget hjem til egne forældre eller ikke ønsker at vende tilbage til anbringelsesstedet efter en weekend hos mor og far. Samtidig skal vi opfordre til, at det præciseres, om risikoen skal være konkret eller kan være mere abstrakt funderet.

Vi ønsker at advare imod 2 former for risici-glidebaner:

1. At myndighed vil kræve at man konsekvent tilbageholder børn (herunder også børn, der ikke nødvendigvis er til fare for sig selv eller andre)
2. at politiet vil henvise til denne bestemmelse som en pligt for anbringelsesstedet.

Vi ønsker, at det er anbringelsesstedets suveræne beslutning - ud fra lovgivning, kendskabet til barnet, kontekst m.m. - om denne type magtanvendelse skal iværksættes.

Et helt afgørende parameter i en socialpædagogisk sammenhæng er det motiverende og omsorgsfokuserede arbejde. Dette fokus skal fastholdes.

§ 12:

I forhold til udvidelse af mulighed for tilbageholdelse i yderligere 14 dage tilslutter FADD sig forslaget

Der modtages endog meget skadede børn og unge, hvor omsorgsplikten, som anbragte børn i lighed med vi andres børn må have krav på, må tilsige, at vi sikrer dem, hvis de er alvorligt til fare for sig selv eller andre, og de ikke kan sikres på anden vis. Det er dog et voldsomt indgreb, og det er væsentligt, at det i den grad efterses og vurderes, når den slags handlinger anvendes.

Vi vil samtidig advare imod at denne type indgreb skal være en integreret del af en behandling.

§ 13:

FADD kan tilslutte sig forslaget.

Det er afgørende at effektueringen ikke må have negative konsekvenser for de øvrige børn/unge.

Og at organiseringen af initiativerne har fokus på at fremme håndteringen af de mål, der er beskrevet i barnets/den unges handleplan.

§ 14: § 15: § 16: § 17: § 18:

De sikrede institutioners fundament hviler på, at børnene her skal have et tilbud, i tråd med FN's Børnekonvention, som er understøttende - socialpædagogisk/fagligt, således at der tages højde for aldersmæssige behov.

Indenfor rammen skal der være tale om et højpotent fagligt tilbud, hvis primære fokus er at skabe motivation og læring i forhold til en bedre livsbane for børnene.

FADD ønsker det i særlig grad præciseret hvilke konkrete initiativer der kan følge af, at personalet skal have mulighed for at undersøge 'den unges person'.

Helt specifikt ønsker vi det afklaret i hvilket omfang og under hvilke omstændigheder undersøgelse af kropsåbninger kan indgå i den foreslåede ret til at undersøge 'den unges person'. Og hvem og med hvilken kompetence og autoritet, der kan en sådan undersøgelse.

I den forbindelse er det afgørende for os, at opgavefordeling, ansvar og kompetencer mellem anbringelsesstedets personale, politi, evt. professionelle hundeførere og evt. sundhedspersonale udtrykkeligt er beskrevet.

Efter FADDs opfattelse bør der fortsat være en særlig bekymring/risikovurdering, for at undersøgelse af person kan finde sted – og ikke blot fx at der har været besøg.

I de eksisterende magtanvendelsesregler er det i § 12, stk. 2, angivet, hvad "bestemte grunde" kan være, ligesom det i § 13 er angivet, at den unge skal have tilbud om at overvære undersøgelsen eller straks derefter have gennemgået undersøgelsen og dens resultat. Der er endvidere i den eksisterende § 14 regler om, hvordan undersøgelsen af person må gennemføres og af hvem. Udeladelsen af disse bestemmelser i den foreslåede lovtekst udgør for FADD at se en væsentlig forringelse af den unges retssikkerhed og integritet.

§ 19:

FADD anerkender behovet for, at et anbringelsessted kan anvende personlige alarm- eller pejlesystemer over for den angivne personkreds.

§ 20:

Ingen bemærkninger.

§ 21: § 22:

Der sondres i de eksisterende magtanvendelsesregler imellem tilladte magtanvendelse og ikke tilladt magtanvendelse. Disse detaljerede regler er i vidt omfang udeladt i den foreslåede § 21.

Vi er fortsat af den opfattelse, at kompetencen til at vurdere en magtanvendelses berettigelse i lovgivningen må være placeret hos de sociale tilsyn, der med sin omfattende faglige ekspertise må være den rette myndighed til at foretage en juridisk og pædagogisk vurdering af, hvorvidt anvendelsen i praksis er overensstemmende med lovgivningen. Dette vil ikke fratage eksempelvis handlekommune handlekompetence, idet de fortsat vil modtage underretning ved magtanvendelse, og naturligvis kan initiere dialog herom med anbringelsessted – ultimativt flytte en ung fra anbringelsesstedet – ligesom de vil kunne indberette oplevet uretmæssighed til de sociale tilsyn.

Der bør indføres en pligt til at indberette magtanvendelse på bestemte skemaer udarbejdet af Social- og Indenrigsministeren samt en pligt til at indberette magtanvendelse inden for en bestemt tidsmæssig frist. Ex senest en måned efter indgrebet.

Identiske og obligatoriske skemaer er efter vores opfattelse en forudsætning for at områdets parter sammen kan udlede ny læring og nye forforståelser af, hvordan vi aktuelt og fremadrettet bedst håndterer forholdet mellem magt og pædagogik.

§ 23:

Adgang til at klage over afgørelser er et vigtigt aspekt i alle former for retssikkerhedsspørgsmål. Vi har med tilfredshed noteret det af forslaget fremgår at børn over 12 år og forældremyndighedsindehavere kan klage over afgørelser truffet efter denne lov. Vi mener, at også medarbejderes specifikke retssikkerhed børn indskrives i lovgivningen, hvorfor medarbejderes klagemulighed også børn fremgå.

§ 24:

Ingen bemærkninger.

2. Lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge)

(udvalgte paragraffer)

§ 5 stk. 1

FADD er enige i at regionsråd skal kunne drive døgninstitutioner

§ 3 (nyt stk. 6)

FADD bifalder (i den grad) at de sociale tilsyn får mulighed for – efter anmodning fra tilbuddet - at træffe afgørelse om nye eller ændrede vilkår – indenfor gældende godkendelse.

§ 66

FADD er enige i at regionsråd skal kunne drive delvist lukkede døgninstitutioner og delvist lukkede afdelinger for børn og unge når disse etableres i tilknytning til de sikrede institutioner. Dette vil kunne sikre børnene og de unge (typisk de B/U, der er anbragt på socialpædagogiske pladser) en mere hensigtsmæssigt og sammenhængende indsats og en mere glidende overgang til andre tilbud.

Social- og Indenrigsministeriet

Vordingborg d. 11. februar 2016

Høringssvar til forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn og L 0 Folketinget 2015/2016

Dette høringssvar indeholder Socialchefforeningens bemærkninger til lovforslag vedrørende ændringer i bekendtgørelse om magtanvendelse over for børn og unge anbragt uden for hjemmet.

Socialchefforeningen anerkender, at der er behov for et regelsæt, der præciserer, begrebet fysiskmagtanvendelse. Det har været nødvendigt med en tydeliggørelse af, hvad der anses som værende et indgreb i børns og unges grundlæggende rettigheder, og hvornår der er adgang til at foretage begrænsninger i disse rettigheder.

1. Husorden

Socialchefforeningen bifalder, at muligheden for at fastsætte husregler på opholdsstedet og døgninstitutioner efter servicelovens §§ 66, stk. 1, nr. 5 og 6 lovfæstes. Det er et vigtigt redskab, idet det medvirker til at skabe forudsigelighed i de anbragte børn og unges hverdag på anbringelsesstedet, og da det i høj grad kan være med til at forebygge konflikter og magtanvendelse.

2. Rusmiddeltest

Socialchefforeningen vurderer, at det er vigtigt at etablere en klar og afgrænset hjemmel til muligheden for at gennemføre rusmiddeltests med (informeret) samtykke. Det kan være et væsentligt redskab i arbejdet med potentielt misbrugstruede børn og unge, herunder understøtte formålet med anbringelsen. Det vil ligeledes kunne medvirke til at skabe et godt stabilt miljø og trygge rammer for de øvrige børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet. Det findes ikke at udgøre en uforholdsmæssige begrænsning i barnets eller den unges ret til privatliv. Socialchefforeningen vurderer, at det er oplagt, at information herom indgår som en del af anbringelsesstedets husorden.

3. Udvidelse af personkredsen (interne skoler samt plejefamilier)

Interne skoler

Endnu et positivt tiltag. Det vil, især for børn og unge på institutioner og opholdssteder, være medvirkende til at skabe faste rammer og den fornødne forudsigelighed. Socialchefforeningen vil gerne lægge op til en overvejelse af, om det vil være hensigtsmæssigt, at der kommer et tilsvarende regelsæt på de dagbehandlingstilbud, der ikke er en del af et anbringelsessted. Grunden til denne overvejelse er, at det typisk også er en sammenlignelig målgruppe af børn og unge.

Plejefamilier

Det er på nuværende tidspunkt udgangspunktet, at en plejefamilie varetager den daglige omsorg ud fra de samme principper, som forældre gør over for deres egne børn. Plejefamilier, kommunale plejefamilier og netværksplejefamilie er efter gældende ret ikke omfattet af reglerne om magtanvendelse og har således ikke adgang til at anvende magt.

Det øgede fokus på magtanvendelse samt det, at der i dag i stigende grad anbringes børn og unge, som har mere komplicerede problemer end tidligere, har helt naturligt medført en drøftelse af, hvorvidt personkredsen i magtanvendelsesbekendtgørelsen bør udvides.

I forhold til det økonomiske aspekt, anbefaler Socialchefforeningen anbefaler, at der tages højde for øgede udgifter i forhold til udarbejdelse og tilrettelæggelse af (efter-)uddannelsesforløb samt vejledningsmateriale.

4. Kortvarig fastholdelse og bortvisning

Socialchefforeningen vurderer, at det er vigtigt, at det af hensyn til tryghed og trivsel på anbringelsesstedet som såvel af hensyn til anbringelsesstedets omsorgspligt vil være muligt kortvarigt at fastholde eller bortvise et barn/en ung, der generer eller udøver chikane.

Socialchefforeningen vil gerne lægge op til, at ministeriet genovervejer, hvorvidt der bør indføres en indberetningspligt. Såfremt det fastholdes, at der ikke er indberetningspligt, bør ministeriet gøre sig nogle overvejelser i forhold til, hvordan man sikrer barnets eller den unges retssikkerhed i forhold til registrering og indberetning af anvendelse af fysisk magt.

Kommunale plejefamilier

Socialchefforeningen er betænkelige overfor at etablere en adgang til kommunale plejefamilier til at kunne anvende magt over for børn og unge, der er anbragt hos dem. Kommunale plejefamilier har ikke nødvendigvis tilstrækkelig/grundlæggende viden om eller kendskab til magtanvendelse. Det antages at forholde sig således, da plejefamilier som udgangspunkt ikke har en socialfaglig/-pædagogisk baggrund. Derudover kan Socialchefforeningen godt blive bekymret for, hvorvidt der opstår en risiko for, at der bliver et tydeligt skel samt en risiko for forskelsbehandling mellem plejebørn og plejefamiliens egne børn.

Samtidigt er Socialchefforeningen opmærksomme på, at kommunale plejefamilier i stigende grad savner de rette værktøjer til at håndtere børn og unge med særlige udfordringer og behov.

Ligeledes finder Socialchefforeningen, at der kan være udfordringer forbundet med, at en plejefamilie skal registrere og indberette anvendelse af fysisk magt. Det vil på et anbringelsessted være lederen, der indberetter, og ikke den medarbejder der har været involveret i hændelsen. Dette vil ikke kunne efterleves i en plejefamilie.

5. Afværgehjælp

Institutioner/opholdsstedet

Socialchefforeningen er positivt stillede over for forslaget.

Kommunale plejefamilier

Se ovenfor under punkt 4.

Socialchefforeningen anerkender, at det vil være en administrativ byrde for en plejefamilie at registrere og indberette magtanvendelse.

6. Tilbageholdelse ifm. rømning

Socialchefforeningen er af den opfattelse, at der er et behov for en udvidelse af det pædagogiske personales muligheder for at kunne drage omsorg for et barn/en ung, der ikke kan overskue konsekvensen af sine handlinger, således at barnet/den unge også vil kunne blive tilbageholdt i visse situationer i løbet af en anbringelse. Det er vigtigt i vejledningen at understrege, at der i den konkrete situation skal foretages en konkret og individuel vurdering, samt at det pædagogiske personale skal arbejde inden for rammerne af den gældende lovgivning, herunder i relation til politiets opgaver.

Afsluttende bemærkninger

Det fremgår af § 14 i BEK nr. 392 af 23/04/2014, at kommunalbestyrelsen skal følge udviklingen i anvendelsen af magt og andre indgreb i den personlige frihed over for de borgere, som kommunalbestyrelsen er ansvarlige for, jf. retssikkerhedslovens §§ 9 og 9b. En beretning herom skal årligt forelægges kommunalbestyrelsen. Socialchefforeningen undrer sig over, at der ikke lægges op til samme bevågenhed, når det gælder magtanvendelse over for de børn og unge, som kommunalbestyrelsen er ansvarlige for. Der ses endvidere at være behov for en tydeliggørelse af, hvorledes handlekommunen bør følge op på en indberetning om magtanvendelse, herunder vurdere om det giver anledning til at overveje ændringer i den iværksatte indsats over for det konkrete barn eller den unge.

Socialchefforeningen vurderer, at det forventes, at det nye regelsæt vil medføre en stigning i indberetninger og dermed en øget administrativ opgave for anbringelsessteder. Der vil være behov for udarbejdelse af klare og tydelige vejledninger samt undervisningsmateriale og (efter-)uddannelsesforløb. Dette bør der tages højde for ved fordelingen af de satspuljemidler, der er afsat.

Med venlig hilsen

Helle Linnet
Landsformand

FBU ForældreLANDSforeningen
Bernstorffsvej 20
2900 Hellerup
70 27 00 27
Mobil 51 80 24 58
sek@fbu.dk
www.fbu.dk

Til
Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Att. sthi@sim.dk, cap@sim.dk
boern@sim.dk

Hellerup, den 12. februar 2016

FBU ForældreLANDSforeningens høringssvar til forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge og forslag til lov om konsekvensændringer af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven.

Sagsnr. 2015 – 9621

Tak for muligheden for at afgive høringssvar vedrørende lovforslagene.

I høringssvaret har FBU valgt alene at kommentere på enkelte for os særligt vigtige temaer.

Det er helt centralt for FBU, at anbragte børn og unges grundlæggende rettigheder og retssikkerhed er klart og tydeligt beskrevet, ligesom det skal være klart, tydeligt og udtømmende beskrevet, i hvilke situationer et anbringelsessted **kan** anvende magt over for børn og unge og hvilke procedurer, der i den forbindelse skal træde i kraft.

Det er ligeså centralt, at forældres rettigheder som forældremyndighedsindehaver med partsbeføjelser er klare og tydeligt beskrevet. Det er bl.a. her, vi har nogle kommentarer.

Generelle kommentarer – lov om voksenansvar

Vigtig tydeliggørelse

FBU vil gerne tilkendegive, at det foreliggende forslag til Lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge på en klar og tydelig måde beskriver og uddyber formålet med reglerne, som fastslået i § 1.

Det må betyde, at reglerne hermed er blevet tydeliggjort for dem, der skal arbejde efter dem på anbringelsesstederne og for børn og unge samt deres forældre, som skal leve med reglerne.

Plejefamilier

FBU vil udtrykke vores tilslutning til de vurderinger, der må ligge til grund for lovforslagets bestemmelser om, i hvilket omfang plejefamilier skal være omfattet af reglerne om voksenansvar.

Alle anbringelsessteder skal naturligvis være omfattet af ansvaret for og pligten til at varetage den daglige omsorg et anbragt barn eller en ung, jfr. lovforslagets § 2.

FBU kan ligeledes tilslutte sig, at kun kommunale plejefamilier – med den grad af professionalisering og faglige ekspertise, som kræves af dem – er omfattet af reglerne i § 8 om ”kortvarig fastholdelse og bortvisning” og i § 9 om ”afværgehjælp” og at de ikke er omfattet af alle de øvrige muligheder for magtanvendelse.

Forældres rolle og opgaver, inddragelse og medvirken

I vores bemærkninger til betænkningen af 19.5.15 gav vi udtryk for, at betænkningens opmærksomhed på den forældremyndighed og de opgaver forældre har overfor deres anbragte børn og unge stort set var fraværende. Ligeledes deres rolle og opgaver som væsentlige samarbejdspartnere for anbringelsessteder og kommuner.

I de medfølgende bemærkninger til lovforslaget er opmærksomheden på forældrenes rolle blevet meget tydeligere, men vi savner, at der på enkelte områder direkte lovgives om forældres rettigheder som forældremyndighedsindehavere med deraf følgende partsbeføjelser.

Vi gengiver derfor nedenstående fra vores hørings svar til betænkningen:

”Det står i stærk modsætning til de grundlæggende regler og rettigheder om forældres inddragelse og medvirken i forbindelse med beslutninger om og indsatser over for deres børn og unge.

Det står ligeledes i stærkt modsætning til den generelle faglige opfattelse, at forældres indsigt og forståelse i barnets situation og deres muligheder for at støtte op om barnet har stor betydning for det anbragte barn og dets muligheder for at få gavn af anbringelsen.

FBU anbefaler, at dette tema får opmærksomhed i det videre arbejde, så det tydeligt kommer til at fremgå, hvordan og hvornår forældre kan og skal inddrages i arbejdet med børnene – i forbindelse med magtanvendelse – og hvilke rettigheder forældre har i den forbindelse (ud over klagemuligheder). Her kommer f.eks. registrering, indberetning og orientering i spil.”

I efterfølgende konkrete kommentarer og forslag på side 4 ff vil FBU pege på, hvor der direkte i lovgivningen bør ske omtale af forældre og tydeliggørelse af deres rettigheder.

I bemærkninger til betænkningen havde vi bl.a. følgende kommentarer til **brugerindflydelse**

...”inddragelse på det generelle plan gennem forældreråd eller lignende organer. Det virker f.eks. relevant for os, at forældre som gruppe kan inddrages i arbejdet med at udarbejde husregler – både for at være med til at lægge rammerne og for at få forståelse for, at husregler kan være relevante og nødvendige i institutionslignende rammer.

For FBU er det ligeledes en selvfølge, at børns generelle rettigheder til at være med til at have indflydelse på deres daglige tilværelse kan blive respekteret, hvis udarbejdelse af husregler sker med inddragelse af dem i processen.”

I bemærkningerne til det foreliggende lovforslag kan vi se, at overvejelserne om den generelle brugerindflydelse er med i bemærkningerne.

FBU foreslår, at der i bemærkningerne til lovforslaget og i de kommende vejledninger henvises direkte til servicelovens generelle regler om brugerinddragelse, jfr. § 16. Det vil betyde, at brugerindflydelsen kommer til at stå stærkere.

Rusmiddeltest

Som i høringssvar til betænkningen må FBU fortsat udtrykke forundring over for nødvendigheden af at anvende rusmiddeltest over for anbragte børn og unge, med mindre det er et led i en direkte behandlingsindsats rettet mod misbruget og selvfølgelig med den unges accept og medvirken. Og det selv om vi er opmærksomme på, at stoffer kan være / er en udfordring i ungdomslivet og på opholdssteder og døgninstitutioner for børn og unge.

At bede børn og unge om en rusmiddeltest er mistænkeliggørende og krænkende over for deres selvbestemmelse. Det er et meget stort indgreb og bør ikke kunne finde sted.

Børn og unge foretager sig af og til mange ting, som ikke er godt for dem, herunder selvskadende adfærd – men det betyder ikke nødvendigvis, at der skal kunne anvendes ”magt” / kontrol over for dem som et pædagogisk redskab. Det må være muligt at arbejde både omsorgsvaretagende og pædagogisk med den enkelte unge og med gruppen af unge, uden at have bevis gennem test for brug af rusmidler.

I foreliggende lovforslag foreslås, at der kan foretages en ”rusmiddeltest, når barnet eller den unge har et misbrug, eller der er konkrete grunde til at antage, at barnet eller den unge har indtaget rusmidler”, ligesom det er en forudsætning, at der foreligger ”et generelt samtykke”, og at ”anvendelse af rusmiddeltest kun kan ske, når barnet eller den unge medvirker frivilligt til aflæggelsen.”

Lovforslaget tager hermed højde for de fleste af FBU’s betænkeligheder, idet der skal være viden om eller en meget konkret mistanke, at der skal være afgivet generelt samtykke, og at barnet eller den unge frivilligt skal medvirke i testen.

Vi finder det imidlertid nødvendigt – både for forældres og børns retssikkerhed – at forældre til børn og unge på 12 – 14 år også skal afgive samtykke til, at de aflægger rusmiddeltest. Børn i den aldersgruppe skal som foreslået også selv afgive samtykke. Børn er stadig underlagt forældremyndighed, og de skal ikke stå alene med den beslutning / det samtykke.

Vi finder det ligeledes fortsat retssikkerhedsmæssigt nødvendigt, at det generelle samtykke til anvendelse af rusmiddeltest i forhold til den enkelte unge skal afgives over for den kommunale myndighed.

Og efter vores vurdering skal både forældre og kommune under alle omstændigheder involveres – og der er hermed lejlighed til evt. at bede om samtykke til rusmiddeltest. Et evt. nyopdaget misbrug eller mistanke om misbrug er en information, som anbringelsessteder altid bør informere kommune og forældre om, ligesom denne viden eller mistanke kan give anledning til evt. revision af det foreliggende handleplan, også uden for de fastlagte minimumsterminer for beslutning om evt. revision af handleplan.

Se yderligere under konkrete kommentarer og forslag.

Konkrete kommentarer og forslag til lov om voksenansvar

I bemærkningerne i pkt. 3.1.1.3 står bl.a.

”Barnets eller den unges forældremyndighedsindehavere bevarer således fortsat bl.a. ansvaret for at udøve barnets eller den unges rettigheder på vegne af barnet eller den unge, herunder partsbeføjelser i forhold til administrative myndigheder og domstole.”

Det er bl.a. med henvisning til ovenstående klare formulering om forældres ansvar og rettigheder, at FBU foreslår, at forældre omtales direkte i selve lovteksten og ikke kun i bemærkninger og kommende vejledningsmateriale.

Bemærkning til § 5

FBU foreslår, at det direkte i §’en nævnes, at også forældrene skal gøres bekendt med en husorden.

Forældre er på deres børns vegne – ligesom børnene selv – brugere af tilbuddene

Konkret forslag

”...fastsætter en husorden, skal de anbragte børn og unge **og deres forældremyndighedsindehavere** gøres bekendt med den....”

Bemærkninger til § 6 – rusmiddeltest

Med henvisning til vores generelle bemærkninger om rusmiddeltest har vi følgende konkrete forslag og bemærkninger, både til selve lovgivningen og til det kommende vejledningsmateriale:

Lovforslaget sætter en klar ramme omkring, hvornår anvendelse af rusmiddeltest kan komme på tale, jfr. § 6.

Den samme klare ramme bør være gældende i de situationer, hvor man i forhold til det enkelte barn eller den enkelte unge finder det relevant at kunne anvende rusmiddeltest. Det vil med lovens ord være, når barnet eller den unge har et misbrug, eller der er konkrete grunde til at antage, at barnet eller den unge har indtaget rusmidler.

Først når en af disse situationer foreligger skal kommune, anbringelsessted og forældre kunne begynde at overveje og tage stilling til, om et generelt samtykke til at kunne anvende rusmiddeltest er relevant.

Denne klare ramme bør være gennemgående for det kommende vejledningsmateriale, således at det understøtter, at anmodning om generelt samtykke til at foretage rusmiddeltest også først finder sted, når ovenstående betingelser er opfyldt.

FBU anbefaler af retssikkerhedsmæssige grunde, at det er den kommunale myndighed (og ikke anbringelsesstedet), der informerer barnet, den unge og forældrene om reglerne og at et generelt samtykke til at foretage rusmiddeltest afgives over for den kommunale myndighed.

FBU anbefaler ligeledes af hensyn til børn og forældres retssikkerhed – at forældre til børn og unge på 12 – 14 år også skal afgive samtykke til, at de aflægger rusmiddeltest. Børn er stadig omfattet af forældremyndighed, og de skal ikke i så tidlig alder stå alene med den beslutning / det samtykke.

Konkret forslag

I tråd med disse to anbefalinger foreslår vi, at følgende tekster indsættes i § 6, stk. 1 efter 1. punktum:

Barnet eller den unge i alderen 12 – 17 år skal forinden have afgivet et generelt samtykke til aflæggelse af rusmiddeltest. **For børn og unge i alderen 12 – 14 skal forældre tillige have afgivet samtykke hertil.** For børn og unge under 12 år.....

Og som en sidste og ny sætning i § 6, stk. 1 eller et nyt stk. 2:
Det generelle samtykke til at aflægge rusmiddeltest indhentes af kommunen.

§ 18 – undersøgelse af person op opholdsrum

Med baggrund i FBU's erfaringer er vi uforstående overfor – se de særskilte bemærkninger til lovforslaget, side 46 – i hvilke situationer det kan være relevant at undersøge om den unge er i besiddelse af en mobiltelefon og i givet fald tage den. Med mindre der er tale om unge i varetægtsfængselsurrogat.

I bemærkningerne til lovforslaget finder vi ikke svaret herpå – hvorimod det er tydeligt, hvorfor det af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn kan være nødvendigt at undersøge,

om den unge er i besiddelse af euforiserende stoffer eller genstande, som er eller kan bruges som våben.

Bemærkninger til §§ 21 – 23

For at forældre kan varetage deres ansvar og myndighed, er det nødvendigt, at de har en lovfæstet ret til at blive orienteret om de indgreb og magtanvendelser, som er omfattet af krav om registrering og indberetning.

Det er vigtigt for forældre – ligesom den anbringende kommune – at de adgang til information fra barnets hverdagsliv, således at de kan varetage deres forældremyndighed og partsrettigheder i forhold til barnet.

FBU vil gerne gøre opmærksom på, at der efter vores erfaring er en mangel i lovgivningen Både børn og unge samt deres forældre mangler mulighed for at få tilbagemelding fra en udenforstående, der kan give en faglig vurdering af de indgreb og magtanvendelser, der har fundet sted overfor barnet eller den unge. En mangel, der har været til stede, siden Lov om Socialtilsyn trådte i kraft.

Det gælder i særlig grad tilbagemelding om de indgreb og magtanvendelser, som af den anbringende kommune og / eller socialtilsynet vurderes at være på kanten af eller uden for reglerne. At der således bliver truffet beslutning om de konkrete indgreb og magtanvendelser, og at børn, unge og deres forældre informeres om beslutningen.

Forældre skal have mulighed for at agere på baggrund af viden om barnets dagligliv og trivsel. Som forældre har de fortsat et ansvar for at være med til at tage vare på barnets bedste, f.eks. bidrage med deres egen erfaringer med barnet, overveje deres samtykke til anbringelsen, overveje, om de vil foreslå et andet anbringelsessted, eller om de ønsker at klage over den anvendte magt / indgreb.

Konkrete forslag

FBU foreslår derfor, at der indsættes følgende sidst i § 21, stk. 2:

Barnets eller den unges forældremyndighedsindehavere skal gøres bekendt med indberetning om de i stk. omtalte indgreb og magtanvendelse.

FBU foreslår tillige, at, at socialtilsynet tillægges den opgave, det er at vurdere de enkelte indgreb og magtanvendelser og træffe beslutning om, hvorvidt reglerne er anvendt korrekt.

FBU har ikke et konkret forslag til lovtekst, men foreslår, at bestemmelsen formuleres som § 22, stk. 2.

Konkrete kommentarer og forslag til lov om ændring af lov om social service:

§ 1, nr. 5 – om § ny 63 a

FBU er enig i den foreslåede ændring, således at bemyndigelsen til at træffe beslutning om anbringelse af et barn eller en ung på sikret afdeling eller døgninstitution af socialpædagogiske årsager og anbringelse på en særlig sikret afdeling flyttes fra kommunen til børn og unge-udvalget.

Det giver i høj grad mening, at beføjelsen hertil tillægges børn og unge udvalget på lige fod med beslutning om anbringelse på en delvis lukket afdeling eller institution. Der er i alle tilfælde tale om meget indgribende beslutninger i forhold til den unges selvbestemmelse og frihed.

Med venlig hilsen

Alice Sørensen
Landsformand

Lene Jørgensen
konsulent / socialrådgiver

Frederiksberg Kommune

F R E D E R I K S B E R G
K O M M U N E

Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Socialtilsyn Hovedstadens høringssvar vedr. LF L0 om lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge samt høringssvar til § 3 i LF L0 om lov om socialtilsyn, jf. lovbekendtgørelse nr. 1054 af 8. september 2015, som ændret ved § 2 i lov nr. 1870 af 29. december 2015.

Socialtilsyn Hovedstaden har modtaget ovennævnte lovforslag i høring og har følgende bemærkninger:

Generelle bemærkninger til Forslag til lov om voksenansvar:

Som også anført i Socialtilsyn Hovedstadens høringssvar af 18. maj 2015 vedr. Magtanvendelsesudvalgets betænkning er Socialtilsyn Hovedstaden enige i det hensigtsmæssige i en tydeliggørelse af dels anbragte børn og unges grundlæggende rettigheder og dels personalets adgang til at foretage magtanvendelse som et led i det at drage omsorg for børnene.

Socialtilsyn Hovedstaden finder dog, at det fremsendte lovforslag indeholder flere bestemmelser, som forringer de anbragte børn og unges retssikkerhed, og som derfor kun i mindre grad indfrier formålet om at tydeliggøre børns og unges rettigheder i relation til magtanvendelse. Det er således Socialtilsyn Hovedstadens opfattelse, at anbefalingerne fra Magtanvendelsesudvalget om at tydeliggøre barnets rettigheder ikke i tilstrækkelig grad er inddraget i det foreliggende lovforslag. Barnets retssikkerhed kunne efter Socialtilsyn Hovedstadens opfattelse i højere grad sikres, ved:

- at alle typer magtanvendelse skal registreres og evt. indberettes – således også de i § 8 forslåede magtanvendelser,
- at det ikke er op til den enkelte institutionsleder at vurdere, om en magtanvendelse er tilladt eller ej,
- at præcisere indberetningspligten, idet registrerings- og indberetningsreglerne, som de er foreslået, er ganske upræcise,
- at tydeliggøre personalets adgang til at lave indgreb i privatlivets fred, og herunder også til at konfiskere børnenes ejendele, og
- at anbringelsesstedernes adgang til at begrænse børnenes adgang til elektroniske medier og adfærd på internettet
- at sikre børnene medinddragelse i forhold til anbringelsesstedets husorden

9. februar 2016
Sagsbeh.: KRJE06

J.nr.: 27.00.00-K04-1-16

Socialtilsyn Hovedstaden
Frederiksberg Rådhus
2000 Frederiksberg
<http://socialtilsyn.frederiksberg.dk>

Telefon: 9133 3200
socialtilsyn@frederiksberg.dk

Åbningstider
Mandag – torsdag kl. 9-15
Fredag kl. 9-12

I forhold til kommunale plejefamiliers adgang til at foretage magtanvendelser, som foreslået, skal Socialtilsyn Hovedstaden bemærke, at vi finder det essentielt, at disse plejefamilier bliver opkvalificeret dels i forhold til regelsættet, og dels i forhold til selve udførelsen af magtanvendelsen, så den kan foretages så skånsomt som muligt. Endvidere finder Socialtilsyn Hovedstaden det nødvendigt, at disse plejefamiliers adgang til at foretage magtanvendelse efter den foreslåede § 8 uden registrerings- og indberetningspligt præciseres, idet bestemmelsen lægger op til, at begrundelsen for de typer magtanvendelser skal findes i hensynet til *fællesskabet* og de *øvrige anbragte børn*. Det bemærkes, at der ikke altid kan tales om et fællesskab eller andre anbragte børn i en kommunal plejefamilie.

Endelig skal Socialtilsyn Hovedstaden gøre opmærksom på, at kvalitetsmodellen for tilsyn med plejefamilier ikke indeholder nogle indikatorer vedrørende magtanvendelse, og vi skal opfordre til, at kvalitetsmodellen bliver tilpasset således, at den kommunale plejefamilies håndtering af magtanvendelsesreglerne bliver bedømt på samme måde som sociale tilbud bliver det.

Socialtilsyn Hovedstaden skal afslutningsvis generelt bemærke, at en række af socialtilsynets bemærkninger til de enkelte bestemmelser nedenfor skal ses i lyset af, at vi endnu ikke har set, hvordan de forskellige bemyndigelsesbestemmelser i lovforslaget vil blive udmøntet. I og med, at der er tale om en helt ny lov, som i et vist omfang ophøjer allerede gældende bestemmelser i en bekendtgørelse til lov, er det uklart, hvordan de resterende bestemmelser fra magtanvendelsesbekendtgørelsen vil blive optaget i en ny bekendtgørelse.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i lovforslaget:

§ 1: Ingen bemærkninger.

§ 2: Socialtilsyn Hovedstaden savner, at det angives, at anbringelsesstedet/plejefamilien/den interne skole i indberetninger af magtanvendelse eller ved forespørgsel fra socialtilsynet skal kunne redegøre for overvejelserne omkring barnets alder, modenhed og funktionsevne samt om iagttagelse af proportionalitetsprincippet.

§ 3: I forhold til unge anbragt på pladser på kost- og efterskoler godkendt efter SEL § 66, stk. 1, nr. 5 og 6, finder Socialtilsyn Hovedstaden, at reglerne om magtanvendelse bør gælde, såfremt samtlige af kost- og efterskolens pladser er godkendt som anbringelsespladser. Socialtilsyn Hovedstaden er dog enig i, at reglerne ikke bør gælde på de kost- og efterskoler, hvor alene en mindre andel af pladserne er godkendt som anbringelsespladser, idet det vil stille unge på disse pladser anderledes end deres kammerater på skolen. Socialtilsyn Hovedstaden fører til orientering tilsyn med flere kost- og efterskoler, hvor samtlige pladser er godkendt som anbringelsespladser, og hvor der erfaringsmæssigt forekommer et lille antal magtanvendelser årligt.

I forhold til den aldersmæssige begrænsning af reglerne foreslår Socialtilsyn Hovedstaden, at anbefalingerne fra Magtanvendelsesudvalget om at udvide bestemmelserne til at gælde alle anbragte unge, også dem over 18 år, følges. Som

angivet i høringsvar af 18. maj 2015 er det Socialtilsyn Hovedstadens opfattelse, at det er uhensigtsmæssigt, at reglerne ikke gælder for unge, der fortsat er anbragt på anbringelsesstedet som et led i efterværn efter SEL § 76.

- § 4: Socialtilsyn Hovedstaden er enig i, at det er hensigtsmæssigt, at samme regelsæt for magtanvendelse gælder på både institutionen og dens interne skole. Vi skal dog opfordre til, at det enten i bestemmelsen eller i en vejledning præciseres, hvad der forstås ved "den primære ansættelse". Det bør afklares, om f.eks. vikarer kan foretage de pågældende indgreb, ligesom det bør afklares, om en medarbejder, der ikke har sin primære ansættelse på den interne skole, kan assistere i udførelsen af en magtanvendelse. Det er Socialtilsyn Hovedstadens erfaring, at mange magtanvendelser foretages af flere medarbejdere i forening.
- § 5: Socialtilsyn Hovedstaden savner i bestemmelsen, at børnenes ret til at blive inddraget og hørt i fastsættelsen af en husorden bliver medtaget i bestemmelsen. Det bør fremgå af selve lovtæksten, at husordner kun kan håndhæves ved brug af magt i det omfang de særskilte kriterier herfor er opfyldt, jf. forslaget §§ 8-12 og 18-20.
- § 6: Socialtilsyn Hovedstaden finder ikke, at det i bestemmelsen er tilstrækkeligt klart, hvornår et gyldigt samtykke kan være givet. Samtidig savner Socialtilsyn Hovedstaden en præcisering af, hvad konsekvenserne af enten ikke at ville afgive et samtykke eller i at medvirke til selve aflæggelsen af rusmiddeltesten kan være. Socialtilsyn Hovedstaden skal opfordre til, at bemyndigelsesbestemmelsen i stk. 4 udnyttes inden lovens ikrafttræden. Samtidig skal Socialtilsyn Hovedstaden opfordre til, at der kommer en pligt for anbringelsesstedet til at registrere, hvor ofte rusmiddeltest anvendes og over for hvem, således at tilbuddets praksis på området kan følges.
- § 7: Socialtilsyn Hovedstaden savner i stk. 5 en præcisering af, hvem der vurderer magtanvendelsen efter straffelovens bestemmelser om nødværge. Det er Socialtilsyn Hovedstadens erfaring, at såvel medarbejdere som ledere på anbringelsessteder (samt plejefamilier) ikke i tilstrækkelig grad kender til ordlyden af nødværgebestemmelsen i straffeloven og selv forstår deres handlinger som nødværge, fordi de efter deres opfattelser tjener "et godt formål". Det er derfor vigtigt, at det præciseres, hvem der har adgang til at lave den ret vidtgående vurdering af, om en i udgangspunktet strafbar handling, skal være straffri på grund af de særlige omstændigheder i situationen.
- § 8: Socialtilsyn Hovedstaden anerkender, at det kan være hensigtsmæssigt, at der i lovgivningen er en adgang til at foretage magtanvendelse i et mindre omfang uden at magtanvendelsen skal indberettes, når magtanvendelsen har karakter af at være grænsesættende for at barn, der generer andre. Socialtilsynet finder dog, at begrebet "kortvarig fastholdelse" er for ukonkret og bredt et begreb, der i praksis vil være svært at adskille fra de i § 10-nævnte typer magtanvendelse. Socialtilsynet er bekymret for, at magtanvendelser foretaget efter § 8 vil medføre et stort mørketal for antallet af meget indgribende magtanvendelser og dermed kompromitterer børnenes retssikkerhed og socialtilsynets muligheder for med tilsyn at følge op på anbringelsesstedets praksis.

Såfremt bestemmelsen fastholdes med sin nuværende ordlyd, finder Socialtilsynet det afgørende, at det præciseres, hvad der skal forstås ved "kortvarig fastholdelse" og, at anbringelsesstedet altid skal udarbejde retningslinier for, hvor grænsen går imellem de i § 8 angivne magtanvendelser og de i § 10 angivne magtanvendelser. Socialtilsyn Hovedstaden finder det ligeledes afgørende, at anbringelsesstedet kan redegøre for, hvad det forstår ved "chikane".

Det er Socialtilsynets opfattelse, at magtanvendelse foretaget med hjemmel i § 8 som minimum bør registreres i en særlig protokol, således at socialtilsynet som et led i tilsynet med overholdelsen af magtanvendelsesreglerne har mulighed for at afdække brugen af bestemmelsen nærmere.

For så vidt angår de kommunale plejefamilier skal vi henvise til vores indledende bemærkninger.

- § 9: Socialtilsyn Hovedstaden anerkender behovet for en adgang til at foretage magtanvendelse i form af afværgehjælp. Vi finder dog, at begrebet "ikke ubetydeligt omfang" bør præciseres nærmere og evt. udvides til også at omfatte situationer, hvor barnet vil gøre skade på effekter af særlig værdi for barnet eller et andet barn på anbringelsesstedet. Samtidig skal vi opfordre til, at afværgehjælpen kan udvides til at omfatte situationer, hvor den unge udviser en adfærd, der kan have uoverskuelige konsekvenser for barnet/den unge selv. Det kan være situationer, hvor den unge f.eks. er ved at prostituere sig eller er ved at foretage en strafbar handling.
- § 10: Ingen bemærkninger.
- § 11: Socialtilsyn Hovedstaden skal opfordre til, at det i den tilhørende vejledning præciseres, hvem der har voksenansvaret og omsorgspligten, når barnet/den unge f.eks. er taget hjem til egne forældre eller ikke ønsker at vende tilbage til anbringelsesstedet efter en weekend hos mor og far. Samtidig skal vi opfordre til, at det præciseres, om risikoen skal være konkret eller kan være mere abstrakt funderet. Endelig skal vi opfordre til, at der ikke i bestemmelsen kan fortolkes en pligt for anbringelsesstedet til at hente en ung, der er rømmet fra anbringelsesstedet, idet navnlig mindre anbringelsessteder kan have vanskeligt ved at skulle afsætte personaleressourcer til at hente en ung.
- § 12: Det fremgår af § 21, at tilbageholdelse efter § 12 skal indberettes til bl.a. socialtilsynet. Socialtilsyn Hovedstaden finder denne indberetningspligt unødvendig, idet beslutningen om tilbageholdelse er truffet af Børn- og ungeudvalget (af kommunalbestyrelsen i stk. 4). Barnets handlekommune, dvs. sagsbehandleren, er således allerede bekendt med beslutningen, og det ligger ikke inden for socialtilsynets kompetence at føre tilsyn med handlekommunernes afgørelser eller sagsbehandling. Vi skal i stedet foreslå, at handlekommunen får en pligt til at orientere socialtilsynet om afgørelserne, eller at der som et led i de redskaber, der skal udarbejdes i forbindelse med denne lov, udarbejdes et særligt registreringskema eller en protokol til brug for registrering af magtanvendelse

efter §§ 12-16. Samtidig opfordrer vi til, at anbringelsesstedets indberetningspligt i disse sager erstattes af en pligt til at redegøre for, hvordan det i praksis kan leve op til Børn- og ungeudvalgets afgørelse, herunder hvilke tiltag anbringelsesstedet vil gøre således at ikke de øvrige børns bevægelsesfrihed bliver påvirket af afgørelsen vedrørende det konkrete barn.

- § 13: Socialtilsyn Hovedstaden savner en angivelse af, hvem der er bemyndiget til at træffe afgørelse om at anbringe en ung i en delvis lukket døgninstitution eller på en delvis lukket afdeling. Vi skal i øvrigt henvise til vores bemærkninger ovenfor om evt. at registrere magtanvendelserne efter denne bestemmelse i en særlig protokol, som skal fremvises til socialtilsynet ved tilsynsbesøg.
- § 14: Samme bemærkninger som til § 13. Socialtilsyn Hovedstaden savner endvidere en angivelse af, for hvilken aldersgruppe sikrede afdelinger og døgninstitutioner kan anvendes.
- § 15: Samme bemærkninger som til § 13 og § 14. Socialtilsyn Hovedstaden skal dog derudover bemærke, at ordlyden i stk. 1, nr. 3, er uheldig, idet "aktuelle symptomer på en diagnose" er en meget bred formulering og bør indsnævres, så der er tale om lægelig viden eller mistanke om alvorlig psykisk sygdom.
- § 16: Socialtilsyn Hovedstaden ønsker præciseret, om et "særligt isolationsrum" skal forefindes på disse institutioner, eller om barnets værelse eller andre opholdsrum i institutionen kan anvendes til formålet? Socialtilsyn Hovedstaden skal ligeledes opfordre til, at det præciseres, om den unge i isolation samtidig er frataget almindelige kommunikationsmuligheder som telefon og computer. Endelig skal vi opfordre til, at det i bestemmelsen præciseres eksplicit, at anvendelsen og udstrækningen af isolation som magtmiddel skal stå i rimeligt forhold til barnets alder.
- § 17: Ingen bemærkninger.
- § 18: I de eksisterende magtanvendelsesregler er det i § 12, stk. 2, angivet, hvad "bestemte grunde" kan være, ligesom det i § 13 er angivet, at den unge skal have tilbud om at overvære undersøgelsen eller straks derefter have gennemgået undersøgelsen og dens resultat. Der er endvidere i den eksisterende § 14 regler om, hvordan undersøgelsen af person må gennemføres og af hvem. Udeladelsen af disse bestemmelser i den foreslåede lovtekst udgør for Socialtilsyn Hovedstaden at se en væsentlig forringelse af den unges retssikkerhed og integritet.
- § 19: Socialtilsyn Hovedstaden anerkender behovet for, at et anbringelsessted anvender personlige alarm- eller pejlesystemer over for den angivne personkreds. Socialtilsyn Hovedstaden finder det dog unødvendigt, at den type magtanvendelse skal indberettes til socialtilsynet, idet afgørelsen om at bruge alarm- og pejlesystemer ligger hos kommunalbestyrelsen. Socialtilsynet foreslår, at anbringelsesstedet i stedet skal føre en

protokol over hvilke unge, der er udstyret med sådanne alarm- og pejlesystemer og kan redegøre for, hvordan de anvendes i praksis.

- § 20: Ingen bemærkninger.
- § 21: I de eksisterende magtanvendelsesregler er der ganske detaljerede regler om anbringelsesstedets pligt til at registrere og indberette magtanvendelse. Der sondres ligeledes i de eksisterende magtanvendelsesregler imellem tilladt magtanvendelse og ikke tilladt magtanvendelse. Disse detaljerede regler er i vidt omfang udeladt i den foreslåede § 21. Socialtilsyn Hovedstaden finder det kun acceptabelt at udelade de detaljerede regler i lovtæksten, hvis der samtidig indføres en pligt til at indberette magtanvendelse på bestemte skemaer udarbejdet af Social- og Indenrigsministeren. Der ses ikke i den foreslåede bestemmelse at være en pligt til at benytte et særligt skema eller en pligt til at indberette magtanvendelse inden for en bestemt tidsmæssig frist. Dette udgør en væsentlig svækkelse i barnets/den unges retssikkerhed og bør ændres. Samtidig svækkes socialtilsynenes mulighed for at føre tilsyn med overholdelse af reglerne, når indberetningsreglerne er uklare.
- § 22: Socialtilsyn Hovedstaden finder det uklart, hvad socialtilsynenes pligt og beføjelser er i relation til at føre tilsyn med overholdelsen af magtanvendelsesreglerne. I den eksisterende § 44, stk. 4, i magtanvendelsesbekendtgørelsen eksisterer der en særlig pligt for socialtilsynene til at tage kontakt til politiet ved mistanke om en strafbar handling. Der gælder endvidere særlige procedurer ved ikke tilladte magtanvendelser. Det er Socialtilsyn Hovedstadens opfattelse, at udeladelse af disse regler i den foreslåede bestemmelse udgør en forringelse af barnets/de unges retssikkerhed, ligesom de skaber uklare rammer for socialtilsynenes handlemuligheder og forpligtelser i relation til tilsynet med overholdelse af reglerne.
- § 23: Socialtilsynet finder, at det i stk. 3 er uklart, hvilken kommunalbestyrelse, der er tale om i relation til klagen. Er det barnets handlekommune eller er det evt. den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for driften af et kommunalt anbringelsessted? Socialtilsynet formoder, at der er tale om barnets handlekommune i lighed med de eksisterende regler, men finder at dette bør præciseres for at undgå misforståelser. I de eksisterende regler (§ 47) gælder en regel om, at kommunalbestyrelsen i opholdskommunen inden besvarelsen af en klage, anmoder socialtilsynet om en udtalelse i sagen. Socialtilsyn Hovedstaden foreslår, at denne regel videreføres i den foreslåede bestemmelse.
- § 24: Ingen bemærkninger.

Bemærkninger til Forslag til lov om ændring af lov om socialtilsyn m.fl.:

Vedrørende LF § 3 i lov om socialtilsyn, jf. lovbekendtgørelse nr. 1054 af 8. september 2015, som ændret ved § 2 i lov nr. 1870 af 29. december 2015, hvor der foreslås indsat et nyt stk. 6 efter socialtilsynslovens § 5, stk. 5 finder vi, at bestemmelsen bør omformuleres, således at det tydeliggøres, at der er tale om en midlertidig fravigelse af godkendelsesrammen. Det kan være misvisende at benytte begreberne vilkår i denne sammenhæng.

Eks. på en anden formulering kunne være:

"Socialtilsynet kan efter anmodning fra tilbuddet godkende, at tilbuddet for en begrænset periode fraviger sin godkendelsesramme, hvis socialtilsynet vurderer, at tilbuddet i den midlertidige periode fortsat kan levere en ydelse af tilstrækkelig høj kvalitet for den samlede målgruppe. Socialtilsynet kan i forbindelse med godkendelsen af, at tilbuddet midlertidigt fraviger sin godkendelsesramme, stille særlige vilkår eller betingelser for adgangen til at fravige godkendelsesrammen."

Venlig hilsen

Kristina Vang Jensen
Souschef og sektionsleder,
Socialtilsyn Hovedstaden

**FAABORG-MIDTFYN
KOMMUNE**

Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Fremsendes alene pr. e-mail til Stine Hildebrandt: sthi@sim.dk, cap@sim.dk og p-boern@sim.dk

Socialtilsyn Syd

Lindevej 5A
Bygning 6 & 7
5750 Ringe

Tlf. 7253 1900
socialtilsynsyd@fmk.dk
www.socialtilsynsyd.dk
12-02-2016

Kontakt
Peter Filip Albertsen

palbe@faaborgmidtfyn.dk

7253 1928

Socialtilsyn Syds hørings svar til udkast til lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge samt udkast til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven

Social- og Indenrigsministeriet fremsendte den 15. januar 2016 udkast til lov om voksenansvar samt udkast til lov om ændring af lov om socialtilsyn m.v. i høring hos bl.a. Socialtilsyn Syd.

Socialtilsyn Syd har følgende konkrete bemærkninger til fremsendte udkast:

Bemærkninger til udkast til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven

Bemærkninger til § 3 vedrørende socialtilsynets hjemmel til at træffe afgørelse om nye eller ændrede vilkår for godkendelsen

Som Socialtilsyn Syd har anført i hørings svar af 8. december 2015 til ændring af bekendtgørelse om socialtilsyn, har der af hensyn til borgerne vist sig at være et afgørende behov for at kunne meddele nye eller ændrede vilkår for en godkendelse.

Socialtilsyn Syd bifalder derfor, at det foreslås, at der indsættes en sådan hjemmel i lov om socialtilsyn.

Det fremgår af bemærkningerne til udkastet, at "afgørelsen om fravigelse skal være formuleret så klart, at det er klart for tilbuddet, hvilke betingelser der gælder for afgørelsen, f.eks. at afgørelsen om fravigelse gælder, så længe der er tale om anbringelse af tre navngivne søskende eller inden for en bestemt afgrænset periode".

Der lægges dermed op til, at disse afgørelser i vidt omfang vil vedrøre konkrete borgere, som konkrete handlekommuner for disse ønsker at anbringe uden for rammerne af en aktuel godkendelse.

Socialtilsyn Syd

**FAABORG-MIDTFYN
KOMMUNE**

Demmed kan der være mange konkret og individuelt berørte parter i forbindelse med afgørelser om nye eller ændrede vilkår.

På den baggrund foreslår Socialtilsyn Syd, at der i bestemmelsen indsættes en eksplicit præcisering af, at det alene er de enkelte tilbud, der er adressater for afgørelsen, således at kredsen af individuelt og væsentligt berørte interessenter konkret indsnævres.

Bemærkninger til udkast til lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge

Generelle bemærkninger til lovforslaget

Socialtilsyn Syd bifalder generelt, at det foreslås, at magtanvendelsesreglerne præciseres, således at hjemmel for de enkelte indgreb tydeliggøres.

Lovforslaget omfatter ligeledes en afgrænsning af, hvilke anbringelsessteder der har adgang til at foretage indgreb, herunder henholdsvis indskrænker og udvider anvendelsen af regelsættet, idet efterskoler og frie kostskoler ikke tænkes omfattet, samt at der gives adgang for kommunale plejefamilier til at foretage indgreb.

Socialtilsyn Syd tager forholdet vedrørende efterskoler og frie kostskoler til efterretning, idet det dog bemærkes, at der herved kan opstå situationer, hvor børn med enslydende belastningsindikatorer vil være omfattet af forskellige regelsæt, såfremt anbringelse sker på en efterskole eller et opholdssted.

Samme gør sig gældende i forbindelse med anbringelse i henholdsvis kommunale og almindelige plejefamilier, hvorfor Socialtilsyn Syd foreslår, at implikationerne af forskelle i anbringelsesgrundlag overvejes nærmere.

Socialtilsyn Syd er af den opfattelse, at der ikke er noget til hinder for, at en plejefamilie kan oppebære en generel godkendelse som både almindelig og kommunal plejefamilie, jf. lov om social service § 66, stk. 1, nr. 1 og 2, hvorfor plejebørn i samme familie kan have forskelligt anbringelsesgrundlag, hvorved adgangen til at foretage indgreb i henhold til lovforslaget, vil afhænge af det konkrete barns anbringelsesgrundlag.

På nuværende tidspunkt er det ikke muligt for plejefamilier at blive registreret som både kommunal og almindelig plejefamilie på Tilbudsportalen.

Af Tilbudsportalens nyhedsbrev af 18. august 2015 fremgår det, at departementet har "truffet afgørelse" om, at plejefamilier alene kan være godkendt efter enten § 66, stk. 1, nr. 1 eller 2. Det fremgår endvidere, at muligheden for alene at opnå godkendelse efter § 66, stk. 1, nr. 2 ikke afskærer muligheden fra at modtage opgaver som almindelig plejefamilie.

**FAABORG-MIDTFYN
KOMMUNE**

Uagtet at Socialtilsyn Syd ikke ser sig enig i ovenstående, idet forskellen mellem kommunale og almindelige plejefamilier vedrører belastningsgraden for de børn, der kan anbringes i familien, medfører forholdet en øget kompleksitet i tilsynsopgaven, idet socialtilsynene skal føre tilsyn med reglernes anvendelse.

Bemærkninger til § 4, stk. 3 vedrørende kommunale plejefamiliers adgang til at foretage magtanvendelse

Socialtilsyn Syd foreslår, at kommunale plejefamiliers hjemmel til at foretage indgreb i anbragte børn og unges selvbestemmelsesret præciseres og udskilles, idet området ikke tidligere har været reguleret.

Desuden anser Socialtilsyn Syd det for u hensigtsmæssigt, at kommunale plejefamilier tillægges en adgang til at foretage indgreb i henhold til §§ 8 og 9, idet der i plejefamilier ikke kan sondres mellem udførende og ledende personale, således at der internt i tilbuddet føres ledelsesmæssig kontrol med udførte magtanvendelser, som det er tilfældet for opholdssteder og døgninstitutioner.

Dette skal ses i sammenhæng med, at indgreb efter §§ 8 og 9 ikke er gjort registreringspligtige, hvorfor der ikke vil ske løbende tilsyn med denne type magtanvendelser i kommunale plejefamilier. Der vil alene være tilsynsmæssige nedslag i forbindelse med driftsorienteret tilsyn.

Socialtilsyn Syd ser derfor et behov for præcisering af reglerne, herunder opfølgning på indgreb efter §§ 8 og 9 generelt. Herudover foreslår Socialtilsyn Syd, at der indføres en registreringspligt for de kommunale plejefamilier i forbindelse med de enkelte indgreb, således at socialtilsynet har mulighed for at føre løbende tilsyn med de foretagne indgreb.

Derved indføres samme niveau af tilsyn med indgreb foretaget over for børn og unge anbragt i kommunale plejefamilier som over for børn og unge anbragt på sociale tilbud.

Herudover foreslår Socialtilsyn Syd, at lovforslaget bør medføre ændring i bekendtgørelse om socialtilsyn bilag 2, således at magtanvendelse i kommunale plejefamilier tillægges eget kriterium og indikatorer i lighed med bekendtgørelsens bilag 1.

Bemærkninger til § 22 vedrørende tilsyn med reglernes anvendelse

Socialtilsyn Syd har siden ikrafttrædelsen af bekendtgørelse om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet (nr. 419 af 28. april 2014 med senere ændringer) ført tilsyn med tilbuds anvendelse af reglerne, jf. § 45. Omfanget af opgaven er dog endnu uklar, idet socialtilsynet ikke tillægges yderligere beføjelse i forbindelse med tilsyn med anvendelse af reglerne, herunder

**FAABORG-MIDTFYN
KOMMUNE**

beføjelser i tilfælde af, at socialtilsynet konstaterer, at reglerne ikke overholdes, hvor forholdet ikke har medført en betydelig forringelse af tilbuddets kvalitet.

Det ønskes derfor præciseret hvorvidt § 22 medfører yderligere tilsynsmæssige beføjelser end dem, der fremgår af lov om socialtilsyn.

Venlig hilsen

Peter Filip Albertsen
Jurist

Social- og Indenrigsministeriet

Fremsendt til:

Sthi@sim.dk

Cap@sim.dk

I kopi: p-boern@sim.dk

Socialtilsyn Nord

Postadresse:

Springvandspladsen 5

9800 Hjørring

Telefon 7233 6930

socialtilsynnord@hjoerring.dk

www.socialtilsynnord.hjoerring.dk

Den 12-02-2016

Sagsnr.: 00.01.00-A50-4-14

Social- og Indenrigsministeriet

Fremsendt til:

Sthi@sim.dk

Cap@sim.dk

I kopi: p-boern@sim.dk

Socialtilsyn Nord

Postadresse:

Springvandspladsen 5

9800 Hjørring

Telefon 7233 6930

socialtilsynnord@hjoerring.dk

www.socialtilsynnord.hjoerring.dk

Den 12-02-2016

Sagsnr.: 00.01.00-A50-4-14

Sagsnr.: 2015-9621 - Høringssvar til høring over forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge)

Social- og Integrationsministeriet sendte den 15. januar 2016 forslag til lov om voksenansvar samt konsekvensændringer heraf i høring hos bl.a. Hjørring Kommune, Socialtilsyn Nord. Socialtilsyn Nord takker for denne lejlighed til at afgive høringssvar.

Socialtilsyn Nord har forholdt sig til det fremsatte og har i den forbindelse følgende at bemærke:

Ad § 4 stk. 1 og 2 - Personkreds

Det foreslås med bestemmelsen, at indgreb efter loven kan foretages af "*ansatte, der udfører pædagogisk arbejde*". Socialtilsyn Nord mener denne definition er uklar set i forhold til hvilke personer der konkret kan foretage indgreb efter loven.

Det er eksempelvis ikke tydeligt, om det er den ansattes faktiske funktion eller vedkommendes formelle jobbeskrivelse, der er afgørende. Endvidere er det ikke tydeligt, hvilket omfang begrebet "udfører" kan udstrækkes til; Bør det eksempelvis

være en kontinuerlig del af pågældende medarbejders jobfunktion, eller er det tilstrækkeligt, at den konkrete situation kan defineres som udførelse af pædagogisk arbejde.

Den brede definition indebærer efter Socialtilsyn Nords vurdering en risiko for, at den tiltænkte personkreds udvides i utilsigtet omfang, og bemærker i denne forbindelse, at de foreslåede ændringer netop har til formål at skabe klarhed om og styrke anbragte børn og unges retssikkerhed.

Ad § 4 stk. 3 – Voksenansvar og adgangen til at foretage indgreb for kommunale plejefamilier

Det foreslås med det fremsatte lovforslag at generelt egnede kommunale plejefamilier, jf. § 66 stk. 1 nr. 2, jf. § 66 a, stk. 1 nr.1 i lov om social service, kan foretage indgreb efter lovens §§ 8-9 i form af hhv. kortvarig fastholdelse og bortvisning samt indgreb i bevægelsesfriheden.

Socialtilsyn Nord konstaterer således, at det med lovforslaget bliver muligt at anvende magt i plejefamilier, dog begrænset til kommunale plejefamilier, og tager dette til efterretning.

Socialtilsyn Nord bemærker, at det ifølge lovforslaget er vurderet, at loven ikke har administrative konsekvenser for stat, kommuner eller regioner, og kun i begrænset omfang har økonomiske konsekvenser. I forlængelse heraf bemærkes det at det er Socialtilsyn Nord betragtning, at lovforslaget har konsekvenser for socialtilsynene.

Dels indebærer lovens krav om registrering af magtanvendelser for de kommunale plejefamilier, jf. lovforslagets § 21 jf. § 9 (afværgehjælp), at der for tilsynene tilføjes en ny opgave i relation til disse tilbud. Hertil kommer, at det også er en ny opgave for socialtilsynene at skulle vurdere metoder, faglighed samt familiens indsigt i og overvejelser om regler i relation til magtanvendelse. Da det efter lovforslaget gælder, at indgreb efter § 8 (kortvarig fastholdelse og bortvisning) ikke skal indberettes til Socialtilsynet, jf. § 21 indebærer det efter Socialtilsyn Nords vurdering et særligt behov for øget fokus på den enkelte plejefamilies viden og overvejelser omkring magtanvendelse.

Det er således Socialtilsyn Nords samlede vurdering, at ovenstående vil medføre et væsentligt øget omfang af administrative opgaver for Socialtilsynene og således også et herpå følgende øget ressourceforbrug.

Ad § 5 – Lovfæstelse af adgangen til at fastsætte en husorden

Det foreslås med det fremsatte, at adgangen til at fastsætte husregler på opholdssteder og døgninstitutioner lovfæstes, således der gives en klar hjemmel til at udarbejde husordener med angivelse af nærmere regler og retningslinjer for ophold på institutionen. Det fremgår af lovforslaget, at formålet hermed bl.a. er at sikre, at der ikke fastsættes regler som går videre end hvad formålet tilsiger - og som der derfor ikke er hjemmel til - og at sikre gode og stabile forhold på opholdssteder og døgninstitutioner.

Socialtilsyn Nord finder det positivt, at der skabes klarhed om adgangen til at fastsætte en husorden for opholdssteder og døgninstitutioner. Socialtilsyn Nord mener dog, at lovforslaget som formuleret kan skabe uklarhed om, hvilke tiltag der med rette kan reguleres i en husorden, uden det bliver i strid med de unges selvbestemmelsesret og magtanvendelsesreglerne i øvrigt.

Det er - efter socialtilsynets første to år - Socialtilsyn Nord's erfaring, at husordener ofte angiver regler og retningslinjer, der ikke er i overensstemmelse med lovgivningens øvrige regler om rettigheder for de unge, eller som giver anledning til tvivl om tilbuddets metoder og adgang til at gøre indgriben i de unges selvbestemmelse.

Socialtilsyn Nord mener derfor, at det eksplicit bør fremgå af lovforslaget, at en husorden ikke i sig selv giver adgang for tilbuddet til at anvende tiltag, der ikke i øvrigt lovligt kan indeholdes i gældende lovgivning. Som eksempler kan nævnes, at bestemmelser i en husorden aldrig kan følges op ved brug af fysisk magt hvis den ikke efterleves eller at en husorden ikke kan sætte begrænsninger i grundlæggende frihedsrettigheder som f.eks. ejendomsretten eller brevhemmeligheden. Dette også set i sammenhæng med, at lovens § 18 giver adgang til undersøgelse af person og opholdsrum netop med afsæt i en husorden.

Socialtilsyn Nord har noteret sig, at der vil blive udarbejdet vejledningsmateriale til inspiration og eksempler, og finder dette positivt.

Ad § 8 – kortvarig fastholdelse, samt § 21 om indberetning

Med lovens § 8 foreslås det, at personale kortvarigt kan fastholde eller bortvise et barn eller en ung fra fællesskabet, når det vurderes nødvendigt af omsorgshensyn for den unge eller af hensyn til tryghed eller trivsel på anbringelsesstedet.

Socialtilsyn Nord mener, at ordlyden er meget bredt formuleret og indebærer en risiko for fortolkningsvanskeligheder. Blandt andet følger det af proportionalitetsprincippet, at en fysisk magtanvendelse altid bør være så kortvarig som muligt henset til opfyldelsen af formålet. En lovlig fastholdelse er således per

definition af kort varighed, hvorfor enhver fastholdelse efter omstændighederne vil kunne være omfattet af bestemmelsen.

Socialtilsyn Nord finder det endvidere bekymrende, at der ikke skal ske indberetning til relevant tilsynsmyndighed, jf. lovforslagets § 21. Omfanget af anvendelsen af fysisk magt er relevant for tilsynene i vurderingen af tilbuds og plejefamiliers kvalitet, herunder den pædagogiske indsats. Når der ikke skal ske registrering af bl.a. fastholdelse, får tilsynene ikke per automatik kendskab til det reelle omfang af det enkelte tilbuds/plejefamilies anvendelse af bestemmelsen, hvilket vanskeliggør Socialtilsynet tilsyn med anbringelsesstedernes anvendelse heraf, jf. lovforslagets § 22.

Endelig er det Socialtilsyn Nords bekymring, at muligheden for fastholdelse og bortvisning efter § 8 vil blive anvendt i videre omfang end tiltænkt efter loven, idet der ikke sker en konkret registrering af det enkeltes tilbuds magtanvendelser og dermed en vurdering af om den enkelte episode er lovlig. Dette vil kunne have indflydelse på tilbuddets mulighed for at samle op og reflektere over egen praksis med henblik på evt. fremadrettet ændring heraf, der kan begrænse brugen af fastholdelse. Socialtilsynene vurderer tilbud på deres evne til refleksion og læring af forekomne magtanvendelser og denne vurdering vil blive vanskeliggjort af at der ikke sker en registrering.

Ad § 5 stk. 6 i lov om socialtilsyn - konsekvensændring

Socialtilsyn Nord bemærker, at ovenstående tilføjelse til lov om socialtilsyn er identisk med den tidligere § 6 stk. 3, i bekendtgørelse om socialtilsyn, som Ankestyrelsen i deres principafgørelse nr. 74-15 slog fast ikke havde hjemmel i lov.

Socialtilsyn Nord finder det særdeles positivt, at denne adgang, til at fravige enkelte dele af den opnåede godkendelse, genetableres, og i forlængelse heraf at ændringen tiltænkes virkning allerede fra 1. juli 2016.

--o0o--

Ved spørgsmål til ovenstående kan der rettes henvendelse til jurist Sarah Sieker Juhlert på tlf. 72 33 69 92 eller e-mail saju@hjoerring.dk.

Med venlig hilsen

Sigrid Fleckner

Tilsynschef, Socialtilsyn Nord

Social- og Indenrigsministeriet

Dato: 9. februar 2016

Sendes alene pr. e-mail til:

sthi@sim.dk

cap@sim.dk

cc: p-boern@sim.dk

Sagsnr. 16/5414

Dir. tlf.: 72362416

Mail: lhaar@holb.dk

Høringsvar vedr. udkast til forslag om lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og lov om folkeskolen

Socialtilsyn Øst har fra Social- og Indenrigsministeriet modtaget ovennævnte udkast til lovforslag i høring den 15. januar 2016.

Socialtilsyn Øst har følgende generelle bemærkninger til de 2 lovudkast:

Lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge

Socialtilsynet finder det hensigtsmæssigt, at adgangen til at anvende magt udvides til også at gælde for ansatte på interne skoler på opholdssteder og døgninstitutioner. Dog virker det ikke klart med hvilken begrundelse, at personale, der ikke har deres primære ansættelse på den interne skole, skal undtages fra reglerne.

Det fremgår af § 4 i udkastet, at reglerne i §§ 8-9 også gælder for kommunale plejefamilier. Socialtilsynet er af den opfattelse, at reglerne om magtanvendelse også skal gælde for plejefamilier, der har en generel godkendelse som plejefamilie. Denne inkludering af generelt godkendte plejefamilier i magtanvendelsesreglerne begrundes med flere forhold:

- For det første er det helt centralt, at de børn og unge, der i dag der anbringes i danske plejefamilier, har en anden kompleksitet og et andet udtryk, end vi historisk har kendt, qua det betydelige skift i anbringelsesmønsteret, som vi er vidner til i disse år. Børn, der i dag anbringes i plejefamilie, har behov for mere og andet end nybagte boller og et stort hjerte. Der er i udpræget grad tale om børn og unge med behandlingskrævende behov og komplekse problemstillinger – børn og unge der for år tilbage blev anbragt på døgninstitution eller opholdssted. Dette stiller nye krav til rammerne for plejefamilierne.
- Sekundært er det et faktum, at der gennemføres et stort antal magtanvendelser i plejefamilier. I lighed med Socialtilsynets observationer i praksis, dokumenterer Rambøll i deres kortlægning, der blev udarbejdet til Magtanvendelsesudvalget (nov. 2013), fx at, citat: "Ca. en fjerdedel af de plejefamilier, som har børn under seks år, fastholder barnet månedligt eller oftere. Det samme gør 9 pct. af familierne, som har børn mellem 7-14 år". At dette er lovmæssigt uhjemlet og uden reel mulighed for indberetning, tilsyn, supervision og vejledning er under al kritik. Børnenes retssikkerhed er voldsomt kompromitteret.

- Tertiært vurderer Socialtilsynet, at den væsentligste adgang til at nedbringe omfanget af magtanvendelser i familiepleje er netop at indbefatte dem i lovgivningen. Netop fordi historien har vist, på de øvrige anbringelsesfelter, at indberetninger af magtanvendelser, refleksion over egen praksis, tilsyn, målrettet supervision og vejledning er med til at styrke kvaliteten i de udførende led, herunder at reducere anvendelsen af magt.

Hjemlen i lovudkastets § 8 til kortvarig fastholdelse og bortvisning fra lokalet bør beskrives meget klart i en bekendtgørelse. Det er angivet i bemærkningerne til lovudkastet, at der ikke kan defineres en øvre tidsgrænse for, hvad der anses som kortvarigt. Dette vil kunne indebære, at det vil variere fra person til person – eller fra tilbud til tilbud – hvorledes man definerer "kortvarigt". Det underer desuden socialtilsynet, at disse kortvarige magtanvendelser ikke skal registreres og indberettes.

Med hensyn til registrering og indberetning af magtanvendelser, der er foretaget på en intern skole, vil socialtilsynet anbefale, at disse sendes til såvel kommunalbestyrelsen i anbringelsesstedets beliggenhedskommune som til socialtilsynet, idet det af tilsynsmæssige årsager kan være yderst relevant for socialtilsynet også at kende magtanvendelserne fra den interne skole. Det er i denne sammenhæng centralt, at interne skoler organisatorisk hører til en større organisation, der har en øverste ledelse, som har ledelsesansvaret og instruktionsforpligtelsen. Er det f.eks. samme barn/ung, der udsættes for magtanvendelser? Eller sker der kun magtanvendelser i skolen og ikke på opholdsstedet, kan dette have betydning for socialtilsynets tilsynsforpligtelse, med det samlede tilbud.

Lov om ændring af lov om socialtilsyn

Socialtilsyn Øst skal bemærke, at denne ikke hænger sammen med lov om voksenansvar. Vi er bekendt med, at Ankestyrelsen har truffet en afgørelse, der har nødvendiggjort lovændringen, men det er nok en tilsnigelse at kalde ændringen en konsekvensændring af lov om voksenansvar.

Til de enkelte bestemmelser har Socialtilsyn Øst følgende bemærkninger:

Lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge

Til § 3: reglerne bør også gælde unge over 18 år, der er anbragt på et tilbud efter lov om social service § 66, stk. 1, nr. 5 og 6 efter reglerne om efterværn (§§ 76 og 76a). Hvis disse unge ikke omfattes, gælder hverken reglerne for børn og unge eller reglerne for voksne for disse – de falder mellem to lovgivninger.

Lov om ændring af lov om socialtilsyn

Til nyt § 5, stk. 6: Socialtilsyn Øst er af den opfattelse, at begrebet "vilkår" knytter sig til en nygodkendelse af et tilbud eller til godkendelse af væsentlige ændringer. Således som det i dag er beskrevet i § 5, stk. 5: "vilkår, hvis opfyldelse er en betingelse for fortsat godkendelse".

Ved at bruge begrebet "vilkår" i det foreslåede stk. 6, forvirres begrebet. Socialtilsyn Øst foreslår derfor, at man i lovudkastet bruger begrebet "dispensation fra gældende godkendelse" i stedet for "vilkår".

Til ikrafttrædelse: Det er usædvanligt, at der foreslås en lovændring med tilbagevirkende kraft. Da det i dette tilfælde vil være til fordel for de tilbud/plejefamilier, der har fået en (uhjemlet) dispensation, kan socialtilsynet billige den tilbagevirkende kraft.

Socialtilsynet har ingen bemærkninger til konsekvensændringerne i lov om social service og lov om folkeskolen.

Med venlig hilsen

Henriette Lindberg

Tilsynschef

Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Sendt pr. mail til: sthi@sim.dk og cap@sim.dk samt i kopi til p-boern@sim.dk

Vedrørende svar på høring over udkast til forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge)

Social- og Indenrigsministeriet har den 15. januar 2016 bedt KL om eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge). Høringssvaret skal være ministeriet i hænde senest fredag den 12. februar 2016 kl. 15.00.

Det har desværre ikke været muligt at få KL's høringssvar politisk behandlet inden fristen. KL fremsender derfor et foreløbigt høringssvar og vil fremsende eventuelle yderligere bemærkninger, når sagen har været politisk behandlet.

KL tager forbehold for de økonomiske konsekvenser i henhold til DUT princippet.

KL har følgende bemærkninger til udkast til forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge:

Generelt

KL er overordnet set positiv over for at reglerne om magtanvendelse over for børn og unge der er anbragt uden for hjemmet samles i én ny lov om voksenansvar. KL finder det også positivt, at lovgiver har valgt at kalde den nye lov for "lov om voksenansvar", da denne overskrift i langt højere grad signalerer, at udøvelse af magt over for et barn eller ung, der er anbragt uden for hjemmet, kun i helt særlige tilfælde kan ske, hvis magtanvendelsen udøves som led i varetagelsen af den voksnes ansvar og omsorg for barnet eller den unge. Endelig finder KL det positivt, at det i forslaget præciseres, at hensynet til barnets integritet og ret til inddragelse og medbestemmelse er udgangspunktet for indsatsen.

Plejefamiliers og personalets voksenansvar og adgang til at foretage indgreb som led i den daglige omsorg

Det foreslås, at plejefamilier og personale på opholdssteder og døgninstitutioner, som led i varetagelsen af den daglige omsorg, kan foretage nødvendige indgreb i barnets eller den unges selvbestemmelsesret for at sikre barnets eller den unges interesser. Herudover kan plejefamilier og

Dato: 12. februar 2016

Sags ID: SAG 2016-00790
Dok. ID: 2154325

E-mail: JBS@kl.dk
Direkte: 3370 3270

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 10

personale i beskyttelsesøjemed, i tilfælde hvor barnet eller den unge ikke selv ønsker det, være nødsaget til at foretage visse indgreb over for barnet eller den unge, herunder handle mod barnets eller den unges vilje og gøre brug af en 'vis mængde magt'. Hvor meget, plejefamilier eller personale kan gribe ind som led i den daglige omsorg over for barnet eller den unge, vil afhænge af det aktuelle beskyttelses- og opdragelseshensyn sammenholdt med barnets eller den unges øvrige rettigheder, som der potentielt foretages indskrænkninger i.

KL er enig i, at plejeforældre og personale efter forholdets natur varetager forælderrollen over et barn eller ung, når barnet eller den unge anbringes uden for hjemmet. KL er også enig i, at det er nødvendigt at tydeliggøre rækkevidden af omsorgsretten og grænsefladerne mellem retten til omsorg og respekten for barnet eller den unge. Endvidere er KL enig i, at der kan være situationer, hvor hensynet til barnets eller den unges behov for særlig støtte gør, at retten til medbestemmelse og eventuelle øvrige rettigheder indskrænkes.

KL vil dog anbefale, at beskrivelsen af rækkevidden af plejeforældres omsorgsret alene bør udledes af og beskrives i forældreansvarslovens § 2, som er den bestemmelse, der regulerer forældremyndighedsindehaverens pligt til at drage omsorg for barnet. KL kan være bekymret for, at fortolkningen af forældreansvarslovens § 2 i lov om voksenansvar i forhold til plejeforældre giver plejeforældrene en udvidet adgang til at udøve magt i omsorgsrettens hellige navn i forhold til, hvad der gælder for forældremyndighedsindehaveren.

KL vil i den forbindelse ikke undlade at gøre opmærksom på, at Magtanvendelsesudvalget i sin betænkning fra 2015 anbefalede, at der udarbejdes en særskilt vejledning på familieplejeområdet, hvor omsorgsrettens rækkevidde beskrives. Endvidere anbefaledes det i betænkningen, at plejefamilierne via den eksisterende grunduddannelse og den løbende supervision og efteruddannelse, som plejefamilierne allerede tilbydes i dag, skal have viden om, hvordan anbragte børn og unge kan få den omsorg, de har behov for, så det sikres, at der ikke foretages uhjemlede eller ikke-proportionale begrænsninger i de anbragte børns og unges rettigheder.

KL vil kraftigt anbefale, at man tager plejefamilier ud af lov om voksenansvar og i stedet følger betænkningens anbefalinger om dels at beskrive omsorgsrettens rækkevidde i en særskilt vejledning for plejefamilier dels at plejefamilier via grunduddannelse, supervision og efteruddannelse får viden om, hvordan anbragte børn og unge kan få den omsorg, de har behov for.

Det er KL's opfattelse, at plejefamilier skal være omfattet af de samme regler om magtanvendelse, som gælder for helt almindelige familier. Nemlig at plejefamilier ikke må fastholde eller udøve magt over for barnet eller den unge. Kun i helt særlige tilfælde kan magt godtages, hvis der er tale om nødværge eller nødret efter straffelovens regler.

Dato: 12. februar 2016

Sags ID: SAG-2016-00790
Dok. ID: 2154325

E-mail: JBS@kl.dk
Direkte: 3370 3276

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 10

Det er for KL afgørende, at formålet, med en anbringelse i en plejefamilie, er, at sikre barnet eller den unge en tryk opvækst med nære voksenrelationer i familielignende rammer. Plejeforældre bør derfor, efter KL's opfattelse, ikke have videre beføjelser over for et barn de har i pleje, end familien har over for familiens egne børn.

En særlig magtbeføjelse for plejefamilien i forhold til det anbragte barn kan endvidere af barnet og den unge, blive oplevet som forskelsbehandling i forhold til familiens øvrige børn.

Ydermere vil særlige magtbeføjelser i henhold til lov om voksenansvar medvirke til at skabe et u hensigtsmæssigt fokus på brug af magt frem for den pædagogiske og omsorgsbaserede støtte og indsats i familien. Dette vil betyde, at samtaler mellem plejefamilien og kommunen vil komme til at handle om plejefamiliens eventuelle magtanvendelse over for barnet i stedet for den socialpædagogiske indsats.

KL er endvidere bekymret for, at barnet eller den unges retssikkerhed sættes over styr, hvis plejefamilier får mulighed for at udøve 'en vis mængde magt', som der står i bemærkningerne til lov om voksenansvar, over for et barn eller ung de har i pleje. Hvis fx plejefar er alene med plejebarnet, og der opstår en situation, hvor plejefar vurderer, at han kan udøve 'en vis mængde magt' i henhold til den foreslåede regel i § 2 i lov om voksenansvar, vil der ikke, ligesom der på opholdssteder og institutioner, være vidner til episoden, som barnet eller den unge kan læne sig op af.

Hjemmel til at en kommunal plejefamilie og personalet kortvarigt kan fastholde og bortvise barnet eller den unge

Det foreslås, at personalet på opholdssteder og døgninstitutioner samt kommunale plejefamilier, der er godkendt som generelt egnet, kortvarigt kan fastholde eller bortvise et barn eller en ung fra fællesskabet på anbringelsesstedet. Kortvarig fastholdelse og bortvisning foreslås at kunne ske, når det vurderes at være nødvendigt af hensyn til anbringelsesstedets ansvar for at varetage den daglige omsorg, eller af hensyn til tryk og trivsel på anbringelsesstedet i de tilfælde, hvor barnet eller den unge generer eller udøver chikane over for de øvrige anbragte børn og unge eller personale.

KL skal endnu en gang gøre opmærksom på, at KL ikke er enig i, at plejefamilier - uanset om plejefamilien er generelt godkendt som kommunal plejefamilie - skal have mulighed for at udøve 'magt'. KL skal i den forbindelse henvise til KL's bemærkninger ovenfor under overskriften 'Plejefamiliens og personalets voksenansvar og adgang til at foretage indgreb som led i den daglige omsorg'.

KL vil derudover ikke undlade at gøre opmærksom på, at den nye bestemmelse, hvorefter personalet og de kommunale plejefamilier kortvarigt kan fastholde og bortvise et barn eller en ung, blåstempler en magtanvendelse over for børnene og de unge, som ingen har mulighed for at kontrollere. Anvendelse af kortvarig fastholdelse (læs: som det ikke er muligt at definere en øvre tidsgrænse for) og bortvisning skal ifølge forslaget ikke registreres og indberettes.

Dato: 12. februar 2016

Sags ID: SAG-2016-00790
Dok. ID: 2154325

E-mail: JBS@kl.dk
Direkte: 3370 3276

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 10

Lovgiver henviser blot til, at socialtilsynet, der fører det driftsorienterede tilsyn med anbringelsesstedet, som led i tilsynet, også skal føre tilsyn med anbringelsesstedets anvendelse af reglerne i lov om voksenansvar.

KL må i den forbindelse bemærke, at det vil blive yderst vanskeligt for socialtilsynet at få viden om anbringelsesstedets anvendelse af reglerne i lov om voksenansvar, når anbringelsesstedet hverken skal registrere eller indberette kortvarig fastholdelse og bortvisning. Godt nok skal socialtilsynet mindst én gang årligt føre tilsyn med anbringelsesstedet og spørge ind til omfanget af anvendelsen af kortvarig fastholdelse og bortvisning, men det betyder ikke, at anbringelsesstedet kan huske, hvad der skete for fire, fem eller seks måneder siden. Dertil kommer, at flere af de børn eller unge, som har været kortvarigt fastholdt eller bortvist i det halve år, der er gået siden tilsynet førte sit tilsyn sidst, slet ikke er på anbringelsesstedet mere.

KL vil anbefale, at anbringelsesstedet registrerer den kortvarige fastholdelse og bortvisning samt registrerer at barnet eller den unge har været bekendt med, at der var tale om en lovlig kortvarig fastholdelse og bortvisning i henhold til § 8 i lov om voksenansvar. KL vil i den forbindelse henvise til, at formålet med registrering (og indberetning) er at sikre, at der bliver foretaget en relevant opfølgning både i forhold til det konkrete barn eller den unge og i forhold til anbringelsesstedet.

Hjemmel til at en kommunal plejefamilie og personalet kan afværge, at et barn eller ung ødelægger eller beskadiger ting (Afværgehjælp)

Det foreslås, at personalet på opholdssteder og døgninstitutioner samt kommunale plejefamilier, der er godkendt som generelt egnet, kortvarigt kan fastholde eller føre et barn eller en ung væk fra en situation, når det er nødvendigt for at forhindre eller afværge barnet eller den unge i at ødelægge eller beskadige ting i et ikke ubetydeligt omfang.

KL skal endnu en gang gøre opmærksom på, at KL ikke er enig i, at plejefamilier - uanset om plejefamilien er generelt godkendt som kommunal plejefamilie - skal have mulighed for at udøve 'magt'. KL skal igen henvise til KL's bemærkninger ovenfor under overskriften 'Plejefamiliers og personalets voksenansvar og adgang til at foretage indgreb som led i den daglige omsorg'.

KL undrer sig over, at personalet på opholdssteder og døgninstitutioner samt kommunale plejefamilier, der er godkendt som generelt egnet, ved afværgehjælp, skal registrere samt indberette episoden til den anbringende kommune samt socialtilsynet. KL mener det er besynderligt, at afværgehjælp skal registreres og indberettes, når kortvarig fastholdelse og bortvisning af barnet eller den unge hverken skal registreres eller indberettes.

KL vil anbefale, at der gælder de samme regler for indberetning og registrering uanset om der er tale om afværgehjælp efter § 9 i lov om voksenansvar eller kortvarig fastholdelse eller bortvisning efter § 8.

Dato: 12. februar 2016

Sags ID: SAG-2016-00790
Dok. ID: 2151325

E-mail: JBS@kl.dk
Direkte: 3370 3276

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 4 af 10

Opholdssteder og døgninstitutioners muligheder for at fastsætte en husorden

Det foreslås, at opholdssteder og døgninstitutioner får en klar hjemmel til, hvis de ønsker det, at udarbejde husordener med angivelse af de nærmere regler og retningslinjer for ophold på institutionen. Det foreslås videre, at der udarbejdes vejledningsmateriale med eksempler på, hvordan man kan udforme husregler, der ikke går videre end formålet tilsiger og er tilpasset den målgruppe, som de retter sig i mod.

KL er positiv overfor, at husordener nu bliver lovreguleret, da der i dag er alt for stor variation mellem institutionerne i forhold til hvor restriktive husreglerne er. KL finder det også positivt, at der udarbejdes et vejledningsmateriale med eksempler på husregler, så det sikres, at husreglerne ikke går videre end hvad formålet tilsiger og dermed ikke er en mere byrdefuld begrænsning i de anbragte børn og unges personlige frihed og ret til privatliv.

Udvidelse af adgangen til magtanvendelse over for anbragte børn og unge på interne skoler

Det foreslås, at interne skoler på opholdssteder og døgninstitutioner omfattes af lov om voksenansvar for så vidt angår kortvarig fastholdelse, kortvarig bortvisning, afværgehjælp og fysisk magtanvendelse. Det foreslås herudover, at udvidelsen af anvendelsesområdet kommer til at omfatte de ansatte på institutionen, der udfører pædagogisk arbejde eller undervisning og har deres primære ansættelse på den interne skole. En lærer, der ikke har sin primære ansættelse på institutionen, vil ikke være omfattet af regelsættet men vil fortsat skulle agere efter folkeskolelovens regler om magtanvendelse. Endvidere foreslås det, at de eksisterende regler om registrering og indberetning af magtanvendelse fremover også skal finde anvendelse på de tilfælde af magtanvendelse, der finder sted på en intern skole. Det foreslås i den forbindelse, at indberetningen både sendes til den anbringende kommune, socialtilsynet og til anbringelsesstedets beliggenhedskommune, som er den der fører tilsyn med undervisningen på den interne skole.

KL er umiddelbart positiv over for den udvidede adgang til magtanvendelse over for anbragte børn og unge på interne skoler. KL har selv anbefalet, at der bør gælde de samme regler, uanset om man befinder sig på den interne skole eller på døgnafdelingen. Dette ikke mindst af hensyn til de anbragte børn og unge, der kan blive meget forvirrede over de forskellige regelsæt.

KL er blot ikke positiv overfor, at det kun er de undervisere, der har deres primære ansættelse på den interne skole, der er omfattet af lov om voksenansvar. Bekendtgørelsen om fremme af god orden i folkeskolen har ikke samme detaljeringsgrad og de klageadgange, som fremgår af lov om voksenansvar, hvilket kan stille børn og unge ringere alt efter, hvilken medarbejder, der har udøvet magtanvendelsen.

KL vil derfor anbefale, at reglerne i lov om voksenansvar, kommer til at gælde for alle undervisere på den interne skole uanset hvor mange timer den pågældende er ansat til. KL vil i den forbindelse også anbefale, at

Dato: 12. februar 2016

Sags ID: SAG-2016-00790
Dok. ID: 2154325

E-mail: JBS@kl.dk
Direkte: 3370 3276

Weidekanisgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 5 af 10

den indberetning der sendes til den anbringende kommune og til socialtilsynet kun sendes til orientering i anbringelsesstedets beliggenhedskommune. Det er efter KL's opfattelse afgørende, at der kun føres ét tilsyn vedrørende eventuelle magtanvendelser efter lov om voksenansvar i den interne skole, idet de to tilsyn har forskelligartede tilgange og arbejder efter forskellige regelsæt. Dog giver de to tilsyn mening, hvis lovgiver ønsker at bibeholde, at der skal gælde to forskellige regelsæt afhængigt af undervisernes tilknytning til anbringelsesstedet.

KL vil videre gøre opmærksom på, at der kan være børn og unge i den interne skole, som ikke er anbragt på anbringelsesstedet. Det betyder, som forslaget ser ud nu, at lov om voksenansvar ikke gælder for disse børn og unge. De undervisere, som er omfattet af lov om voksenansvar, skal derfor i forbindelse med en eventuel magtanvendelse være ekstra opmærksomme i forhold til hvem i den interne skole, der henholdsvis er anbragt på anbringelsesstedet eller kommer ude fra.

KL vil anbefale, at lovgiver finder en løsning på den problematik.

Udvidelse af børn og unge-udvalgets kompetence til at tilbageholde barnet eller den unge i forbindelse med eller undervejs i en anbringelse

Det foreslås, at børn og unge-udvalgets kompetence udvides, så udvalget får adgang til, også efter de første 14 dage af en anbringelse som det gælder i dag, at træffe afgørelse om tilbageholdelse af barnet eller den unge i op til yderligere 14 dage under anbringelsen. Herudover foreslås det, at der etableres adgang til, at kommunalbestyrelsen, hvis særlige forhold gør sig gældende, kan træffe afgørelse om forlængelse af børn og unge-udvalgets afgørelse om tilbageholdelse med op til yderligere 14 dage under anbringelsen.

KL kan ikke se det hensigtsmæssige i, at udvide børn og unge-udvalgets kompetence til at tilbageholde barnet eller den unge under en anbringelse. Særligt ikke, når henses til, at kommunalbestyrelsen med forslaget efter børn og unge-udvalgets anden afgørelse får adgang til at træffe afgørelse om forlængelse af børn og unge-udvalgets afgørelse om tilbageholdelse.

KL skal gøre opmærksom på, at inddragelse af børn- og unge-udvalget generelt betyder længere sagsbehandlingstider. Og det kan være til ugunst for børnene og de unge. Ikke mindst da yderligere kompetenceudvidelse til børn- og unge-udvalget ikke nødvendigvis, efter KL's opfattelse, øger retssikkerheden for børnene, de unge og deres familier. Sager der har været i børn og unge-udvalget vil således typisk kunne ankes til Ankestyrelsen – præcis ligesom sager, der har været behandlet af kommunalbestyrelsen. Den endelige kompetence ligger hos Ankestyrelsen og i sidste instans hos domstolene, når der er tale om tvangssager.

Samtidig er det mange kommuners erfaring, at konfliktniveauet i sagen typisk øges, når sagerne trækkes i langdrag. Det har typisk en skadelig virkning for barnet eller den unge, som i den pågældende periode må leve i en konfliktfyldt og uafklaret situation.

Dato: 12. februar 2016

Sags ID: SAG-2016-00790

Dok. ID: 2154325

E-mail: JBS@kl.dk

Dir. tlf.: 3370 3276

Wendekampsgade 10

Postboks 3370

2300 København S

www.kl.dk

Side 6 af 10

Endelig skal det bemærkes, at det er en ressourcekrævende proces at forberede sager til børn og unge-udvalget. KL mener derfor at man bør overveje om en afledt øget ressourceanvendelse til administration er den rigtige anvendelse af ressourcerne. Dette skal særligt ses i lyset af, at der er tale om afgørelser med en meget begrænset gyldighed på kun 14 dage.

KL vil på baggrund af ovenstående anbefale, at børn og unge-udvalget kun skal træffe afgørelse, som det gælder i dag, om tilbageholdelse af barnet eller den unge i starten af anbringelsen. Det bør herefter alene være kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om yderligere tilbageholdelse af barnet eller den unge under anbringelsen.

Udvidelse af børn og unge-udvalgets kompetence til at træffe afgørelse om anvendelse af sikrede afdelinger og sikrede døgninstitutioner samt særligt sikrede afdelinger

Det foreslås, at kompetencen til at træffe afgørelse om anbringelse på en sikret afdeling, sikret døgninstitution eller særligt sikret afdeling flyttes fra kommunalbestyrelsen til børn og unge-udvalget.

KL mener ikke, det er hensigtsmæssigt at flytte kompetencen til at træffe afgørelse om anbringelse på en sikret afdeling, sikret døgninstitution eller særligt sikret afdeling fra kommunalbestyrelsen til børn og unge-udvalget. KL skal i den forbindelse henvise til sit svar under overskriften 'Udvidelse af børn og unge-udvalget kompetence til at tilbageholde barnet eller den unge i forbindelse med eller undervejs i en anbringelse.'

I bemærkningerne til forslaget § 14 om sikrede afdelinger og sikrede døgninstitutioner fremgår, at børn og unge-udvalget kan træffe afgørelse, hvis betingelserne i § 14 er opfyldt.

KL undrer sig over, at det foreslås, at børn og unge-udvalget skal træffe afgørelse i de sager, hvor barnet eller den unges ophold træder i stedet for varetægtsfængsling, er led i afsoning eller en idømt foranstaltning. KL bekendt, træffes denne afgørelse via retssystemet. Børn og unge-udvalget skal vel næppe ind og kvalificere disse afgørelser.

KL undrer sig også over, at det foreslås, at børn og unge-udvalget skal træffe afgørelse i de sager, hvor der er tale om en udlænding under 15 år uden lovligt ophold her i landet. KL vil i den forbindelse gøre opmærksom på, at børn og unge-udvalget ikke kan træffe afgørelse i disse sager, da børn og unge uden lovligt ophold her i landet ikke er omfattet af den sociale lovgivning. KL skal henvise til Ankestyrelsens principafgørelse 80-15 fra 4. december 2015, hvor Ankestyrelsen udtalte, at kommunerne ikke kan træffe afgørelse i sager om hjælp til børn uden lovligt ophold.

KL vil anbefale, at lovgiver beskriver, hvad der ligger til grund for den nye retstilstand.

Dato: 12. februar 2016

Sags ID: SAG-2016-00790
Dok. ID: 2154325

E-mail: JBS@kl.dk
Direkte: 3370 3276

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 7 af 10

Undersøgelse af det anbragte barn eller unges person og opholdsrum

Det foreslås, at den eksisterende adgang til på sikrede institutioner og afdelinger at undersøge barnet eller den unges opholdsrum uden relskendelse i forbindelse med ankomst, fravær og besøg, udvides til også at omfatte undersøgelse af barnets eller den unges person. Det foreslås, at undersøgelsen af barnets eller den unges person alene kan foretages ved klap uden på tøjet og ved undersøgelse af lommer og sko med henblik på at finde ulovlige genstande som fx våben og stoffer.

KL ser det som positivt, at det bliver muligt også at undersøge barnet eller den unges person. Det kan være med til at afholde anbragte børn og unge fra at komme ud i eller fortsætte en kriminel løbebane samt for at opretholde trygheden og sikkerheden på anbringelsesstedet for de øvrige anbragte.

Registrering og indberetning af magtanvendelse på anbringelsesstederne

Det foreslås, at reglerne om registrering og indberetning udvides med de nye indgrebsmuligheder. Det foreslås videre, at der udarbejdes et ensartet indberetningsskema, som kan anvendes af anbringelsesstederne. Endelig præciseres det, at socialtilsynet ikke skal træffe afgørelse om lovligheden af foretagne magtanvendelser.

KL er positiv overfor, at der udarbejdes et indberetningsskema, der skal anvendes af alle. KL har ved flere lejligheder fremsat ønske herom.

KL er også positiv overfor, at det præciseres, at socialtilsynet ikke skal træffe afgørelse om lovligheden af foretagne magtanvendelser. Det er KL's opfattelse, at socialtilsynet skal vurdere om magtanvendelser giver anledning til tilsynsmæssige overvejelser. Det er alene lov om socialtilsyn med tilhørende vejledning, der er styrende for, hvad socialtilsynet har af opgaver.

Klageadgang

Det foreslås, at samle klagereglerne med henblik på en tydeliggørelse af, hvilke klageregler, der gælder i forbindelse med afgørelser om adgang til samt anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten.

KL er positiv overfor, at klagereglerne er samlet, da de nuværende klageregler ikke har været helt tydelige for kommunerne og de fem socialtilsyn. KL er i den forbindelse også positiv over for, at der indføres en hjemmel for social- og indenrigsministeren til at fastsætte nærmere regler om klageadgang, da det endnu ikke fremstår helt klart, hvorledes kommunalbestyrelsen skal forholde sig, når der klages over anvendelsen af reglerne i lov om voksenansvar.

Dato: 12. februar 2016

Sags ID: SAG-2016-00790

Dok. ID: 2154325

E-mail: JBS@kl.dk

Direkte: 3370 3276

Weidekampsgade 10

Postboks 3370

2300 København S

www.kl.dk

Side 8 af 10

KL har følgende bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge):

Udvidelse af børn og unge-udvalgets kompetence til at træffe afgørelse om anvendelse af sikrede afdelinger og sikrede døgninstitutioner samt særligt sikrede afdelinger

På baggrund af forslag til ny lov om voksenansvar foreslås som konsekvens heraf, at kompetencen til at træffe afgørelse om anbringelse på en sikret afdeling, sikret døgninstitution eller særligt sikret afdeling flyttes fra kommunalbestyrelsen til børn og unge-udvalget.

KL mener ikke, det er hensigtsmæssigt at flytte kompetencen til at træffe afgørelse om anbringelse på en sikret afdeling, sikret døgninstitution eller særligt sikret afdeling fra kommunalbestyrelsen til børn og unge-udvalget. KL skal i den forbindelse henvise til sit svar vedrørende børn og unge-udvalgets udvidede kompetencer på høring over udkast til lov om voksenansvar under overskriften 'Udvidelse af børn og unge-udvalget kompetence til at tilbageholde barnet eller den unge i forbindelse med eller undervejs i en anbringelse.'

Adgang for regionerne til at etablere delvis lukkede afdelinger

Det foreslås, at regionerne får adgang til at etablere delvist lukkede institutioner og delvist lukkede afdelinger, når disse etableres i tilknytning til sikrede institutioner. Det forudsættes, at tilbuddet alene kan etableres efter forudgående aftale med kommunalbestyrelserne i regionen, når kommunerne i regionen har vurderet, at der samlet set er behov for et sådant tilbud.

KL er positiv overfor, at det nu bliver muligt for regionerne efter forudgående aftale med kommunalbestyrelserne i regionen, at etablere en delvis lukket afdeling. KL er enig i, at et fleksibelt tilbud kan være det bedste for det anbragte barn eller unge, da det giver mulighed for at barnet eller den unge kan forblive i det samme miljø og derved fastholde tilknytningen til de voksne på anbringelsesstedet.

Ændringer i lov om socialtilsyn

Det foreslås, at der i lov om socialtilsyn indsættes en udtrykkelig hjemmel om, at socialtilsynet kan træffe afgørelse om nye eller ændrede vilkår i en allerede meddelt godkendelse. Forslaget gør op med den nuværende retstilstand, som har været gældende siden Ankestyrelsens principafgørelse nr. 74-15 fra den 11. november 2015, hvor Ankestyrelsen udtalte, at socialtilsynet ikke havde hjemmel til, at fastsætte vilkår om fravigelse af et tilbuds eller en plejefamilies godkendelse. Ankestyrelsens afgørelse har betydet, at socialtilsynene har skullet godkende et tilbud eller en plejefamilie på ny, hvis tilbuddet eller plejefamilien har anmodet om blot en lille justering i den oprindelige godkendelse. Det foreslås videre, at den nye bestemmelse finder anvendelse for godkendelser meddelt forud for lovens ikrafttræden.

KL er meget positiv overfor, at retstilstanden bringes i overensstemmelse med den tilstand, som kommunerne, socialtilsynene og de sociale tilbud

Dato: 12. februar 2016

Sags ID: SAG-2016-00790
Dok. ID: 2154325

E-mail: JBS@kl.dk
Direkte: 3370 3276

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 9 af 10

har kunnet læse sig frem til i § 6, stk. 3 i bekendtgørelse om socialtilsyn. KL er også positiv overfor, at den nye bestemmelse finder anvendelse for godkendelser meddelt forud for lovens ikrafttræden.

Det er helt afgørende for kommunernes forsyningsforpligtelse, at det er muligt for socialtilsynet at kunne give dispensationer til tilbud og plejefamilier i forhold til tilbuddenes eksisterende godkendelse.

Det vil tage uforholdsmæssigt lang tid, hvis tilbuddene skal igennem en regodkendelsesproces, hver gang der sker en mindre ændring i tilbudet. Dertil kommer det ikke ubetydelige ressourcetræk ved en sådan opgave. Det er efter KL's opfattelse et meget stort administrativt og meget ufleksibelt apparat at sætte i gang.

KL vil dog anbefale, at lovgiver indsætter ordet "dispensation" i den foreslåede § 5, stk. 6, i lov om socialtilsyn, da der er tale om, at de sociale tilbud kan anmode om en dispensation i forhold til en eksisterende godkendelse. Det kan fx være i forhold til tilbuddets målgruppe, antal pladser, de fysiske rammer etc. Det kan også være en dispensation for en kortere periode. KL indgår gerne i en drøftelse af formuleringen i den foreslåede § 5, stk. 6, i lov om socialtilsyn.

Konsekvensændring i folkeskoleloven som følge af forslag om udvidelse af adgangen til magtanvendelse over for anbragte børn og unge på interne skoler

I forslag til udkast til ny lov om voksenansvar foreslås det, at interne skoler på opholdssteder og døgninstitutioner omfattes af lov om voksenansvar for så vidt angår kortvarig fastholdelse, kortvarig bortvisning, afværgehjælp og fysisk magtanvendelse. Det foreslås herudover, at udvidelsen af anvendelsesområdet kommer til at omfatte de ansatte på institutionen, der udfører pædagogisk arbejde eller undervisning og har deres primære ansættelse på den interne skole. En lærer, der ikke har sin primære ansættelse på institutionen, vil ikke være omfattet af regelsættet med vil fortsat skulle agere efter folkeskolelovens regler om magtanvendelse.

Endvidere foreslås det, at de eksisterende regler om registrering og indberetning af magtanvendelse fremover også skal finde anvendelse på de tilfælde af magtanvendelse, der finder sted på en intern skole. Det foreslås i den forbindelse, at indberetningen både sendes til den anbringende kommune, socialtilsynet og til anbringelsesstedets beliggenhedskommune, som er den der fører tilsyn med undervisningen på den interne skole.

KL skal henvise til sit svar på forslag til udkast til ny lov om voksenansvar under overskriften 'Udvidelse af adgangen til magtanvendelse over for anbragte børn og unge på interne skoler'.

Med venlig hilsen

Tina Wahl

Dato: 12. februar 2016

Sags ID: SAG-2016-00790

Dok. ID: 2154325

E-mail: JBS@kl.dk

Direkte: 3370 3276

Weidekampsgade 10

Postboks 3370

2300 København S

www.kl.dk

Side 10 af 10

Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
Danmark

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
DIREKTE +45 3269 8854

EER@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 16/00114-2

Att. Stine Hildebrandt
sthi@sim.dk, cap@sim.dk og kopi til p-boern@sim.dk

13. FEBRUAR 2016

**HØRING OVER FORSLAG TIL LOV OM
VOKSENANSVAR OVER FOR ANBRAGTE BØRN OG
UNGE OG OVER FORSLAG TIL
KONSEKVENSÆNDRINGER I LOV OM SOCIAL
SERVICE, LOV OM SOCIALTILSYN OG
FOLKESKOLELOVEN**

Ved e-mail af 15. januar 2016 har Social- og Indenrigsministeriet anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til et udkast til forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge).

**INSTITUT FOR MENNESKERETTIGHEDER HAR FØLGENDE
GENERELLE BEMÆRKNINGER:**

Udkastet til forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge bygger i vidt omfang på anbefalingerne fra Udvalget om magtanvendelse på anbringelsessteder for børn og unge (Magtanvendelsesudvalget). Udvalget blev nedsat i 2013 af den daværende regering med det formål at afklare de etiske, juridiske og praktiske grænsedragninger for anvendelse af magt over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet. Institut for Menneskerettigheder var repræsenteret i udvalget og bakker i det væsentlige op om udvalgets anbefalinger og om det regelsæt, som foreslås indført med forslaget til lov om voksenansvar m.v.

Det er efter instituttets opfattelse meget positivt, at lovforslaget indledende bestemmelser i overensstemmelse med menneskeretlige standarder fastslår anbringelsesstedernes ansvar over for anbragte børn og unge, fremhæver omsorgspligten og understreger, at indgreb i børns og unges grundlæggende rettigheder, herunder deres selvbestemmelsesret skal have hjemmel og være nødvendige af hensyn

til børnenes og de unges interesser og ske under iagttagelse af proportionalitetsprincippet.

Samtidig er det væsentligt, at lovforslaget tydeliggør, hvornår der er adgang til at anvende magt, og styrker anbragte børns og unges retssikkerhed under anbringelse uden for hjemmet.

INSTITUT FOR MENNESKERETTIGHEDERS ANBEFALINGER

Instituttet bakker som nævnt i det væsentlige op om lovforslaget om voksenansvar m.v., men anbefaler dog, at Social- og Indenrigsministeriet ændrer lovforslaget på tre områder, således at:

- det tydeligt kommer til at fremgå af lovteksten, hvorvidt almindelige plejefamilier og netværksfamilier – på samme måde og under samme betingelser som kommunale plejefamilier – kan anvende mindre indgribende fysisk magt, som defineret i lovudkastets §§ 8 og 9.
- der indføres en bestemmelse i lovteksten om dels, at fastspænding med stofseler af børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne kun kan anvendes, hvis der er faglig dokumentation for, at det er absolut påkrævet for at afværge personskade, dels at ministeren kan fastsættes nærmere regler om anvendelsen, herunder om afgrænsning af den periode, hvori der kan anvendes stofseler, opfølgning etc.
- det kommer til at fremgå af lovteksten, at socialtilsynet skal kvittere for modtagelsen af indberetninger om magtanvendelse over for de pågældende børn og unge, forældremyndighedsindehaveren og anbringelsesstedet og i den forbindelse tilkendegive, hvorvidt den anvendte magt efter tilsynets opfattelse har været tilladt eller ikke-tilladt.

INSTITUT FOR MENNESKERETTIGHEDERS MERE SPECIFIKKE BEMÆRKNINGER TIL LOVUDKASTET

1. Spørgsmålet om, hvorvidt plejefamilier skal være omfattet af reglerne om magtanvendelse

Som anført i de almindelige bemærkninger til lovudkastet (3.1.3.2), drøftede Magtanvendelsesudvalget spørgsmålet, om plejefamilier burde være omfattet af reglerne om magtanvendelse. Det skete på baggrund af, at et stadigt stigende antal børn og unge anbringes i plejefamilier, og at mange plejefamilier i praksis anvender magt

samtidig med, at de ofte er i tvivl om, hvad der er tilladt og ikke tilladt. Udvalgets medlemmer kom med tre forskellige løsningsmodeller, medens lovudkastet bygger en fjerde model.

Nogle af Magtanvendelsesudvalgets medlemmer mente, at plejefamilier fortsat ikke skulle være omfattet af reglerne om magtanvendelse, medens andre mente, at de fuldt ud skulle være omfattet; et tredje synspunkt var, at plejefamilier efter en konkret vurdering kunne få tilladelse til en vis form for magtanvendelse (med retssikkerhedsgarantier samt uddannelses- og supervisionstilbud). Institut for Menneskerettigheder er principielt tilhænger af denne sidstnævnte løsningsmodel, men vil ikke afvise, at lovudkastets forslag om en fjerde model kan løse en del problemer. Instituttet er imidlertid af den opfattelse, at der er behov for at tydeliggøre lovforslagets regler om plejefamiliernes adgang til magtanvendelse.

Som lovudkastet nu er formuleret er det efter instituttets opfattelse uklart, hvorvidt almindelige plejefamilier og netværksfamilier kan anvende magt. Spørgsmålet herom er af stor betydning, for så vidt som 57 procent af alle anbragte børn er anbragt i almindelige plejefamilier og netværksfamilier, men dens kun 3 procent er anbragt i kommunale plejefamilier (tal fra Ankestyrelsens anbringelsesstatistik ved udgangen af 2014).

Efter lovudkastets § 2 kan plejefamilierne og personalet på anbringelsesstederne "foretage nødvendige indgreb i barnets eller den unges selvbestemmelsesret...". De almindelige plejefamilier og netværksfamilierne nævnes imidlertid ikke i lovudkastets bestemmelse om den "(p)ersonkreds, som kan foretage indgreb" (§ 4). Bestemmelsens stk. 3 giver (alene) "(k)ommunale plejefamilier, der er godkendt som generelt egnede" hjemmel til at foretage indgreb efter §§ 8-9. Efter § 8 kan de kommunale plejefamilier "kortvarigt fastholde eller bortvise et barn eller en ung", hvilket ikke skal registreres eller indberettes, og efter § 9 kan de kommunale plejefamilier anvende afværgehjælp, der skal registreres og indberettes. Efter en naturlig læsning af lovforslagets §§ 4, 8 og 9 synes at føre til den slutning, at kommunale plejefamilier kan anvende en vis fysisk magt (§ 4, stk. 3, jf. §§ 8 og 9), og den modsætningslutning, at den samme adgang til magtanvendelse har andre plejefamilier ikke.

Men ifølge lovforslagsbemærkningerne skal lovteksten formentlig ikke forstås på den måde. I bemærkningerne anføres det under 3.1.3.1, at plejefamilier i vidt omfang vil have samme indgrebsmuligheder som forældre, men jo mere professionel relationen mellem en voksen og et barn er, jo større er behovet for en klar lovhjemmel til indgreb. Det er

på den baggrund, at Social- og Indenrigsministeriet foreslår, at der tilvejebringes en klar lovhjemmel til, at kommunale plejefamilier kan anvende de mindre indgribende former for magt over for barnet og den unge. Hjemlen skal sikre, jf. det under 3.1.3.3 anførte, at kommunale plejefamilier har "de samme redskaber til at udøve den nødvendige omsorg over for anbragte børn og unge som almindelige plejefamilier...".

Efter instituttets opfattelse fremgår dette ikke (klart) af lovteksten (§§ 4, 8 og 9), og selv om der vil blive udsendt afklarende vejledningsmateriale, bør det undgås, at lovens ord kan virke misvisende. Ambitionen med lovforslaget om voksenansvar er, at det skal fremgå tydeligt af loven, hvornår der er hjemmel til at anvende magt og under hvilke betingelser. Det kan også nævnes, at der er fundet anledning til at pålægge kommunale plejefamilier registrerings- og indberetningspligt ved anvendelse af afværgehjælp (som defineret i § 9), hvilket efter lovforslaget næppe kan kræves af almindelige plejefamilier. Her er der under alle omstændigheder en forskel, som formentlig kan gøre krav på nærmere overvejelser.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler på den baggrund, at Social- og Indenrigsministeriet ændrer lovforslaget, således at

- det tydeligt kommer til at fremgå af lovteksten, hvorvidt almindelige plejefamilier og netværksfamilier – på samme måde og under samme betingelser som kommunale plejefamilier – kan anvende mindre indgribende fysisk magt, som defineret i lovudkastets §§ 8 og 9.

2. Magtanvendelse over for børn og unge med funktionsnedsættelser

Lovudkastet indeholder kun én specifik regel om indgreb over for børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne, nemlig § 19 om anvendelse af alarm- eller pejlesystemer. Bestemmelsen redegør udførligt for betingelserne for at kunne anvende alarm- og pejlesystemer, bl.a. kan systemerne kun anvendes over en afgrænset periode og kun, hvis de kan bidrage til at afværge en risiko for personskade, og forældremyndighedsindehaveren har samtykket i anvendelsen. Derudover bemyndiges social- og indenrigsministeren til at fastsætte nærmere regler om anvendelsen af systemerne.

Muligheden for at fastholde børn og unge med nedsat funktionsevne med stofseleer til en kørestol eller andet hjælpemiddel, seng, stol eller toilet for at forhindre fald, hvor der er risiko for, at barnet eller den

unge udsætter sig for personskade, omtales ikke i lovtæksten og heller ikke i bemærkningerne til § 19, som er den eneste særlige bestemmelse om børn og unge med funktionsnedsættelse, og hvor særligt interesserede måske naturligt ville lede efter oplysninger om denne mulighed. I stedet står muligheden omtalt i de særlige bemærkninger til lovudkastets § 2 om voksenansvar.

Efter Institut for Menneskerettigheders opfattelse bør betingelserne for at fastholde et barn eller en ung med stofselv m.v. lovfæstes.

Som anført i magtanvendelsesudvalget betænkning (under pkt. 5.8.) anbefalede et mindretal i udvalget, bl.a. instituttets repræsentant, at fastspænding med stofselv af børn og unge med funktionsnedsættelser skulle være betinget af særskilt dokumentation for behovet, samt at der skulle være krav om løbende opfølgning på behovet for fortsat fastspænding.

Efter forslaget skulle lederen af et tilbud med dokumentation fra en fysioterapeut for, at fastspænding er absolut påkrævet, kunne beslutte at anvende fastspænding med stofselv til kørestol eller andet hjælpemiddel, seng, stol eller toilet for at hindre fald, når der er nærliggende risiko for, at barnet eller den unge ellers vil udsætte sig for at lide væsentlig personskade. Det skulle fremgå af dokumentationen, i hvor lang tid fysioterapeuten vurderede, at fastspændingen ville være absolut påkrævet, og hvornår der skulle følges op på behovet. Desuden skulle dokumentationen angive, hvordan der skulle arbejdes på at reducere behovet for anvendelse af fastspænding. Reglen ville for så vidt ligne reglen om anvendelse af pejlesystemer m.v.

Fastspænding med stofselv kan i visse tilfælde udgøre et ikke ubetydeligt indgreb i selvbestemmelsesretten – og i visse situationer kan sådan fastspænding være kontraindiceret. Der er eksempler fra praksis på, at fastspænding anvendes i videre omfang end tilsigtet, jf. herved lovforslagsbemærkningerne, hvor adgangen er begrænset til situationer, hvor der er risiko for, at barnet eller den unge udsætter sig for personskade.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler på den baggrund, at Social- og Indenrigsministeriet ændrer lovforslaget, således at

- der indføres en bestemmelse i lovtæksten om dels, at fastspænding med stofselv af børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne kun kan anvendes, hvis der er faglig dokumentation for, at det er absolut påkrævet for at afværge personskade, dels at ministeren kan fastsætte nærmere regler om anvendelsen, herunder om

afgrænsning af den periode, hvori der kan anvendes stofseler, opfølgning etc.

3. Socialtilsynets behandling af indberetninger om magtanvendelse

Efter lovudkastets § 22 fører socialtilsynet det driftsorienterede tilsyn med anbringelsesstederne. Indberetninger om magtanvendelse giver tilsynet grundlag for tilsynsmæssige overvejelser, bl.a. om der er behov for ændringer af de pædagogiske praksis m.v. Det anføres i bemærkningerne til lovforslaget om voksenansvar, at der skelnes mellem tilladt og ikke-tilladt magtanvendelse, men også, at der ikke skal træffes afgørelse om lovligheden af foretagne magtanvendelser.

Et mindretal i Magtanvendelsesudvalget var af den opfattelse, at socialtilsynet burde tage stilling til, om anvendt magt var tilladt eller ikke tilladt, både af hensyn til de involverede børn og unge, forældrene og anbringelsesstedet selv i læringsøjemed. Synspunktet er imidlertid ikke nævnt i betænkningen, da en sådan ændring af lovgivningen, herunder loven om socialtilsyn, ville være udgiftskrævende, hvilket der ikke var rum for i udvalgets kommissorium. Instituttet deler imidlertid opfattelsen af, at socialtilsynet efter modtagelsen af en indberetning om magtanvendelse bør give barnet eller den unge, forældremyndighedsindehaveren og anbringelsesstedet en tilbagemelding på, om magtanvendelsen vurderes at være tilladt eller ikke tilladt.

Instituttet anbefaler derfor, at Social- og Indenrigsministeriet ændrer lovforslaget (og loven om socialtilsyn), således, at

- det kommer til at fremgå af lovteksten, at socialtilsynet skal kvittere for modtagelsen af indberetninger om magtanvendelse over for barnet og den unge, forældremyndighedsindehaveren og anbringelsesstedet og i den forbindelse tilkendegive, hvorvidt den anvendte magt efter tilsynets opfattelse har været tilladt eller ikke-tilladt.

REGULERING I TILKNYTNING TIL LOVUDKASTET

Efter Institut for Menneskerettigheders opfattelse er der behov for at regulere en række forhold i tilknytning til loven om voksenansvar over for anbragte børn og unge. Instituttet vil ikke komme nærmere ind på disse forhold i det foreliggende høringssvar. Det skal blot nævnes, at det bl.a. drejer sig om forældreinvolvering, beboersammensætningen på de sikrede afdelinger, adgangen til at bruge mobiltelefon for børn og

unge som ikke er anbragt i varetægtssurrogat, kompetencen ved afgivelse af samtykke til rusmiddeltest, forhåndsorientering om undersøgelse af person og opholdsrum uden konkret mistanke, tilbagelevering af tilbageholdte effekter og plejefamiliers retsstilling samt ret til uddannelse og supervision.

Instituttet går ud fra, at disse spørgsmål vil blive behandlet i forbindelse med udarbejdelsen af vejlednings- og informationsmateriale.

Der henvises til ministeriets sagsnr. 2015-9621.

Med venlig hilsen

Eva Ersbøll

SENIORFORSKER

Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

12-02-2016

Sagsnr.
2016-0036984

Dokumentnr.
2016-0036984-1

Bemærkninger til udkast til forslag om lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge

Socialforvaltningen i Københavns Kommune skal hermed på eget initiativ fremsende bemærkninger til forslag om lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge. Dette sker i forlængelse af at forvaltningen tilbage i medio 2013 ligeledes gjorde ministeriet opmærksom på de udfordringer, der var på magtanvendelsesområdet, dengang i forhold til både børne- og voksenområdet.

Socialforvaltningen finder generelt lovforslaget positivt. Dog er der visse områder, der har været usikkerhed om tidligere, som stadig ikke løses med det pågældende forslag, ligesom forslaget også åbner for enkelte nye usikkerhedsmomenter.

Vedrørende personkreds – forslagets § 4

Socialforvaltningen finder den definerede personkreds uhensigtsmæssigt snæver, idet fx sundhedspersonale på døgninstitutionerne typisk ikke vil udføre pædagogisk arbejde, men ligeledes kan have behov for at anvende reglerne om magt eller indgreb i selvbestemmelsesretten. Dette gør sig ikke mindst gældende overfor børn og unge med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelser.

Ligeledes kan fx pedeller indgå i arbejdet med enkelte børn og unge uden, at der nødvendigvis er tale om pædagogisk arbejde. Et eksempel kan være en ung, der ikke er motiveret for skolen og som derfor i en periode hjælper til med havearbejde på institutionen. Skulle den unge da pludselig have en adfærd, hvor der er brug for at anvende magtanvendelsesreglerne, vil pedellen umiddelbart kun kunne anvende reglerne om nødret og nødværge. Og så er vi tilbage i den situation, som der nu gælder med de interne skole – at børnene og de unge er underlagt forskellige regelsæt og rammer alt efter hvilket personale, de er sammen med. Dette vurderes ikke hensigtsmæssigt over for målgruppen.

Endvidere er skelnen i lovbemærkningerne mellem lærere og pædagoger med primær ansættelse og andre lærere og pædagoger uhensigtsmæssig, idet man også her ender i samme situation som tidligere, hvor forskellige voksne tilknyttet et anbringelsessted arbejder inden for forskellige rammer og regelsæt, hvilket igen vurderes at være hensigtsmæssigt over for børnene og de unge.

Center for Politik

Bernstoffsgade 17, 3. sal

1592 København V

Mobil
2932 2284

E-mail
LWI6@sof.kk.dk

EAN nummer
5798009683014

Kortvarig fastholdelse og bortvisning – forslaget § 8

Det fremgår ikke at lovforslaget, hvorvidt der her er tale om en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Dette gælder i øvrigt for flere andre bestemmelser i forslaget.

Hvis det er lovgivers intension, at der ikke er tale om en afgørelse rent forvaltningsretligt bør dette præciseres. Hvis ikke bør dette også præciseres. Endvidere er det fortsat Socialforvaltningens opfattelse, at der bør skabes overensstemmelse med voksenområdets regler, hvor der vil være tale om en afgørelse. Det vurderes påfaldende, at børn og voksne på dette essentielle område ikke har en ens retsbeskyttelse.

Konsekvensen af, at det ikke eksplicit anføres, at der er tale om en afgørelse, er, at området således heller ikke er omfattet af forslaget § 23 om direkte klageadgang til Ankestyrelsen.

Forslagets bemærkninger om Tilsynets ansvar og opgaver i relation til at påse, at reglerne i forslaget § 8, vurderes ikke umiddelbart at sikre de anbragte børn og unge en særlige god retsstilling.

Opremsningen af personkreds i forslaget § 8, nr. 2, vurderes at få en uhensigtsmæssig smal afgrænsning. Fx vil der ikke kunne laves en fastholdelse eller bortvisning, såfremt et anbragt barn generer eller udøver chikane imod søskende eller forældre på besøg på anbringelsesstedet – herunder søskende eller forældre til et helt andet barn, der er anbragt på anbringelsesstedet. Skulle denne situation opstå, vil disse besøgende eventuelt i stedet skulle fjerne sig fra det pågældende sted og barn, i stedet for, at man får mulighed for at fjerne det barn, der skaber problemerne.

Fysisk magtanvendelse – forslaget § 10

Se ovenstående om personkredsen i forhold forslaget § 8.

På samme vis vurderes den udtømmende opremsning at bevirke en uhensigtsmæssig begrænsning, hvis barnet er til fare for fx besøgende på anbringelsesstedet.

Vedrørende kompetencefordelingen mellem Børn og unge-udvalget og kommunalbestyrelsen – forslaget §§ 12-19

Der synes ikke nogen logisk opdeling mellem hvilke typer afgørelser, der træffes af Børn og unge-udvalget og hvilke, der træffes af kommunalbestyrelsen.

Således er det eksempelvis Børn og unge-udvalget, der træffer afgørelse om tilbageholdelse efter forslaget § 12, mens det er kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om brug af lukkede eller delvis lukkede institutioner efter forslaget § 13. Her synes en

anbringelse på en lukket institution umiddelbart at være mere indgribende for borgerne end en tilbageholdelse på op til 14 dage.

Undersøgelse af person og opholdsrum – forslaget § 18

Der er tale om en videreførelse af tidligere regler. Dog har der allerede under de tidligere regler været usikkerhed om, hvorvidt en undersøgelse kan gennemføres med fysisk magt, fx fordi en ung ikke vil medvirke til personundersøgelse, og der er stærk formodning for, at den unge har et ulovligt våben på sig.

Det anbefales, at rammerne for, hvordan en undersøgelse gennemføres, tydeliggøres.

Klageadgang – forslaget § 23

Som tidligere anført vurderes der fortsat at være usikkerhed om, hvornår en magtanvendelse i dette lovforslag er en afgørelse og hvornår der er tale om faktisk forvaltningsvirksomhed med klageadgang til kommunalbestyrelsen, der så herefter kan træffe en afgørelse.

De anbefales, at processen fra magtanvendelsen udføres til eventuel klage er behandlet, tydeliggøres, evt. i en underliggende bekendtgørelse, således at alle parter fra institution, børn og unge, forældre til anbringende kommune, Socialtilsynet og evt. driftsherre er helt klar over, rækkefølgen og hvilke tiltag, der skal tages hvornår. Herunder bør det også tydeliggøres, hvornår og evt. hvordan der gives klagevejledning. Er det tilstrækkeligt, at børnene og de unge over 12 samt deres forældremyndighedsindehaver orienteres generelt om klageadgangen ved indskrivelsen, eller skal der særskilt gives klagevejledning ved hver registrering og indberetning af en magtanvendelse.

Afslutningsvist kan det oplyses, at Socialforvaltningen meget gerne stiller sig til rådighed for yderligere hjælp i det fremadrettede arbejde med implementeringen af forslaget, hvis der er behov for dette.

Med venlig hilsen

Anette Laigaard
Adm. Direktør

Stine Hildebrandt

Fra: Cecilie Frederikke Kyø Hermansen <cfh@lokk.dk>
Sendt: 20. januar 2016 10:17
Til: 'sthi@sim.dk'; 'cap@sim.dk'
Cc: 'p-boern@sim.dk'
Emne: Høring over konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge.

Til Social- og Indenrigsministeriet,

LOKK takker for muligheden for at fremkomme med bemærkninger til udkast til lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge og lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven.

LOKK har ingen bemærkninger til de fremsatte udkast.

Med venlig hilsen

Cecilie Frederikke Kyø Hermansen
Juridisk seniorkonsulent, cand.jur.

(Træffes ikke i sekretariatet fredag)

LOKKs sekretariat
c/o 3 F
Kampmannsgade 4
1790 København V

Besøgsadresse:
Nyropsgade 22
1602 København V.

Tlf. 3295 9019

STØT LOKK og gør en forskel for voldsudsatte kvinder og børn

Følg LOKK på facebook >>

Frederiksberg d. 11 februar 2016.

Social- og Integrationsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Att: Stine Hildebrandt

Høring over forslag til: Lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til: Lov om ændring af lov om social service, Lov om socialtilsyn og Folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af Lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge).

Sagsnr. 2015-9621.

Nærværende høringssvar er udarbejdet af Landsforeningen LIVSVÆRK med tilslutning fra FABU, Jysk Børneforsorg/Fredes Hjem samt Børn og Familier og understøtter desuden høringssvar udarbejdet af Børnesagens Fællesråd.

Landsforeningen LIVSVÆRK ser med meget stor tilfredshed på, at ministeriet har taget initiativ til udarbejdelse af forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge, som opfølgning på Magtanvendelsesudvalgets betænkning nr. 1551/2015.

Det er med stor tilfredshed, vi kan konstatere, at det vakuum, der har eksisteret i forhold til at kunne drage omsorg for børn og unge i forbindelse med, at de f.eks. ville forlade institutionen eller plejefamilien i forbindelse med krav sætning, følelsesmæssig ustabilitet eller lignende nu hører op, og at de pædagogiske medarbejdere nu kan drage omsorg for og passe på børnene og de unge også i situationer, hvor de tidligere er blevet overladt i deres egne frustrerede følelser.

I Landsforeningen LIVSVÆRK er vi bevidste om, at det har været ganske vanskeligt og udfordrende at skulle tilpasse magtanvendelsesbekendtgørelsen således, at den både tog hensyn til barnets eller den unges retssikkerhed og selvbestemmelsesret og samtidig skulle sikre den størst mulige og mest hensigtsmæssigt omsorg for barnet eller den unge. Historien har desværre vist, at magtanvendelse over for børn og unge på døgninstitutioner og i plejefamilier også i nyere tid er blevet misbrugt, og at børnene og de unge har betalt en høj pris for dette. Vi har desværre også måttet konstatere de seneste mange år, at børn og unge er blevet overladt til dem selv i forbindelse med konflikter, eller hvor barnet eller den unge rent følelsesmæssigt har været ude af sig selv, og hvor de pædagogiske medarbejdere af skræk for følgesager ikke har interverneret i forhold til børnene og de unge. Der har i disse situationer været skabt stor usikkerhed om det lovlige i at gribe ind over for børnene og de unge, når de følelsesmæssigt ikke længere kunne overskue situationen. Det har både været frustrerende for de pædagogiske medarbejdere samtidig med, at man har svigtet børnene og de unge i situationer, hvor de netop havde brug for voksennærvær og omsorg ud over det almindelige, men hvor lovgivning og uklarhed i tolkning af lovgivning har været medvirkende til, at medarbejdere har fraholdt sig fra at gribe fysisk ind over for børnene og de unge af skræk for at foretage ulovlig magtanvendelse.

Vi bemærker, at der er afsat midler til aktiviteter, der skal understøtte implementeringen af reglerne, og som er målrettet anbringelsessteder, kommuner og socialtilsyn. Endvidere ser vi med tilfredshed på, at der sker en evaluering af de ændrede regler 2 år efter lovens ikrafttræden.

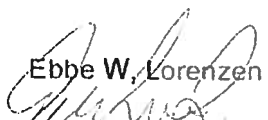
Det er Landsforeningen LIVSVÆRKS vurdering, at de i bemærkningerne (3.1.1.2. og 3.1.1.3.) nævnte forhold om plejefamilier og personale på anbringelsessteder har været usikkerhed om, hvor langt de kan gå i udøvelsen af omsorg over for de anbragte børn og unge, og hvornår der er tale om magtanvendelse. Med de nævnte ændringer vil man fremover kunne imødegå denne usikkerhed. Man skal dog samtidig være opmærksom på, hvorledes man som tilsynsmyndighed kan sikre, at magtudøvelse foregår inden for de rammer, som er tilsigtet. Vi ser derfor også frem til, at vejledningsmaterialet blive tilstrækkeligt detaljeret og eksemplificeret, så hensigten med at få fjernet gråzonerne bliver opnået.

I pkt. 3.1.3.3 i bemærkningerne nævnes, at adgangen til kortvarig at fastholde eller bortvise et barn eller en ung ikke skal registreres og indberettes. LIVSVÆRK vurderer, at der er megen fornuft i dette forslag ikke mindst grundet det megen bureaukrati, der ofte er forbundet med registrering og indberetning, men samtidig skal det påpeges, at hvis ikke man klart får defineret, hvad kortvarig fastholdelse indebærer, kan det være en glidebane for åbning af udvidet brug af magt overfor børn og unge. I § 8 nederst i bemærkninger fremgår det, at tilsynet skal spørge ind til omfanget af anvendelse af kortvarig fastholdelse og bortvisning. Et omfang er ganske vanskeligt at spørge kvalificeret ind til, hvis intet er registreret, det er som at sælge elastik i metermål. Det vil derfor være hensigtsmæssigt, at der foregår f.eks. en afkrydsning, af omfanget af fastholdelser og bortvisninger på institutionerne.

Vedr. pkt. 3.2.1.3 i bemærkningerne samt bemærkninger til § 4, omhandlende kortvarig fastholdelse og bortvisning, afværgehjælp og fysisk magtanvendelse for pædagogiske medarbejdere og lærere, som har deres primære ansættelse på interne skoler, nævnes, at det udelukkende er pædagogiske medarbejdere og lærere, der har deres primære ansættelse på institutionen, der er omfattet af de nye regler. For at forenkle procedurer og undgå at skabe tvivl og usikkerhed om administration af de nye regler, anbefaler LIVSVÆRK, at man har de samme regler for pædagogiske medarbejdere og lærere uafhængig af, om deres primære arbejde foregår på den interne skole.

Landsforeningen LIVSVÆRK ser frem til lovforslagets endelige udformning og ser med stor forventning frem til, at der bliver udarbejdet en detaljeret vejledning til brug for institutioner, kommuner og tilsyn. LIVSVÆRK stiller sig, som en af landet største frivillige organisationer, naturligvis til rådighed med viden og erfaringer, hvis I måtte ønske det.

Med venlig hilsen

Ebbe W. Lorenzen
Generalsekretær

Daniëlle Bertelsen
Specialkonsulent

Århus den 11. februar 2016

Høringssvar til forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge)

LOS – De private sociale tilbud takker for muligheden for at afgive høringssvar til forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge)

LOS noterer sig med glæde, at der er tale om et gennemarbejdet lovforslag med en lang høringsfrist.

LOS bifalder, at man ønsker at tydeliggøre reglerne for magtanvendelse og at man udvider adgangen til at anvende magt, af hensyn til omsorgen for barnet eller den unge.

LOS vil dog gøre opmærksom på at der med formuleringen af § 4 stk. 2 vil være en gruppe af anbragte børn på opholdssteder og i plejefamilier, der falder uden for reglerne. Dette uddybes i bemærkningerne til de enkelte bestemmelser.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser i forslag til lov om voksenansvar

§ 2, stk.2

LOS mener, at man i stedet for *proportionalitetsprincippet* bør overveje at skrive *princip om mindsteindgreb (proportionalitetsprincippet)* for på den måde at sikre bedre forståelse af bestemmelsen.

§ 3

Lovforslagets § 3, stk.1 fastslår, at lovforslagets § 2 finder anvendelse over for børn og unge anbragt på et anbringelsessted efter § 66, stk.1 i lov om social service. Herefter fastlægger § 3 hvilke bestemmelser i lovforslaget der gælder på opholdssteder og døgninstitutioner og i kommunale plejefamilier. De anbringelsessteder der ikke er medtaget i forslaget § 3, stk.2-4 er dog stadig omfattet af forslaget § 2.

Hvis en ung derfor er anbragt på eksempelvis eget værelse, kollegie eller kollegielignende opholdssted efter lov om social service § 66, stk.1 nr.4, reguleres den udvidede adgang til magtanvendelse alene efter lovforslagets § 2.

LOS mener det er uklart hvordan denne bestemmelse skal forstås, og hvilke muligheder den overlader til de tilbud, der kun er omfattet af den.

§ 4

Lovforslagets § 4 fastslår, at det kun er ansatte, der udfører pædagogisk arbejde på opholdssteder og døgninstitutioner, der må foretage indgreb hjemlet i lovforslaget.

LOS mener man bør anvende betegnelsen "personale", som i lovforslagets §§ 9-11, for på den måde at sikre sig den samme afgrænsning af hvem der er en del af personkredsen, jf. de afgrænsningen i bemærkningerne til § 4.

LOS mener desuden, at det bør præciseres, hvor stor del af den ansattes stilling, det pædagogiske arbejde skal udgøre, idet der på mange opholdssteder og interne skoler, findes ansatte i kombinationsstillinger.

Det fremgår af lovforslagets § 4, stk.2, at ansatte, der udfører pædagogisk arbejde eller undervisning og har deres primære ansættelse på interne skoler på opholdssteder og døgninstitutioner, kan foretage indgreb efter §§ 8-10.

Derved vil man sikre, at ansatte på interne skoler på opholdssteder og døgninstitutioner, der udfører pædagogisk arbejde eller undervisning får adgang til at anvende de samme handlemuligheder, som gælder for den øvrige del af institutionen.

Der vil være en del børn og unge på opholdssteder og plejefamilier der ved formuleringen: "Stk. 2. *Ansatte, der udfører pædagogisk arbejde eller undervisning og har deres primære ansættelse på interne skoler på opholdssteder og døgninstitutioner, kan foretage indgreb efter §§ 8-10.*" falder udenfor reglerne i lovforslaget.

Som en konsekvens af ændringerne i regler om minimumsstørrelser på interne skoler i 2012, har mange opholdssteder i dag oprettet fælles interne skoler som figurerer som dagbehandlingstilbud efter servicelovens § 52 stk 3. Disse varetager undervisning og behandling af de samme elever som tidligere var undervist på opholdsstedet, samt typisk elever fra plejefamilier. Der er tale om elever med ofte samme udadregerende adfærd mv. Undervisningen foregår på disse tilbud for at skabe bedre undervisningsmiljøer med højere faglighed. I den bekendtgørelse der gælder på skoleområdet taler man derfor også om specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder. LOS vil derfor foreslå at man inkluderer personale på disse tilbud for at opnå formålet med lovforslaget.

I overvejelserne bag lovforslaget påpeges det, at *det er uhensigtsmæssigt, at personalet på institutioner skal navigere efter to forskellige regelsæt i forhold til indsatsen over for det enkelte anbragte barn eller den unge. Det skaber således usikkerhed både for personalet, men også for de anbragte børn og unge om, hvilke beføjelser personalet har til at håndtere potentielle konflikter henholdsvis i den interne skole og på den øvrige del af institutionen.*

Indgrebsmulighederne kan kun anvendes af personale, som har deres primære ansættelse på interne skoler. Der kan således forefindes personale, som underviser på den interne skole, men som ikke har samme indgrebsmuligheder. Henset til, at magtanvendelsesreglerne er udarbejdet for at imødekomme barnets eller den unges retssikkerhed, og ikke af hensyn til personalet, mener LOS ikke der bør være forskel på reglerne, alt efter hvordan den ansattes ansættelsesforhold ser ud.

§ 5

Som lovforslaget også påpeger i bemærkningerne, har der altid været adgang for tilbuddene til at fastsætte husregler med hjemmel i anstaltsforholdsbetragtninger.

LOS bifalder dog at adgangen hertil fastsættes ved lov, for på den måde via den dertilhørende vejledning, at tydeliggøre de retlige rammer for husregler og deres indhold. LOS vil dog også påpege nødvendigheden af udarbejdelsen af en detaljeret vejledning.

§ 8

LOS mener det giver anledning til forvirring, at man anvender begrebet "kortvarigt fastholde".

De almindelige retssikkerhedsprincipper, herunder proportionalitetsprincippet fastslår, at et indgreb ikke må udstrække sig i længere tid end nødvendigt. Man må antage, at personalet i

medfør af forslaget § 8 vil kunne fastholde indtil formålet i bestemmelsen er opfyldt, men ikke i længere tid end det, jf. proportionalitetsprincippet. Derved bliver det svært at se forskellen på kortvarig fastholdelse efter lovforslagets § 8 og fastholdelse efter § 10. Der vil naturligvis være forskellige årsager, der ligger bag indgrebet. Indgreb efter § 8 er begrundet i omsorgspligten, som fastlagt i § 2, og indgreb efter § 10 er begrundet i en vurdering af, at barnet er til fare for sig selv eller andre. Idet der vil være visse overlap, kan sondringen være svær at vurdere, og man risikerer en sammenblanding af reglerne.

LOS mener derfor også, at man bør indberette en kortvarig fastholdelse efter § 8 på lige fod med de andre indgrebsmuligheder.

Subsidiært, at indgrebet skal registreres ved det enkelte tilbud.

forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge)

LOS bifalder den indsatte mulighed for at dispensere fra en eksisterende godkendelse i LOS om socialtilsyn § 3, stk.6 samt dennes tidligere ikrafttrædelsesdato.

Herudover har LOS ingen kommentarer til ændringsforslaget.

Med venlig hilsen

Karina Hjerimitslev
Juridisk konsulent, LOS

Stine Hildebrandt

Fra: Lars Emil Reinhold Andersen <Lars.Andersen@ps.rm.dk>
Sendt: 9. februar 2016 07:51
Til: Stine Hildebrandt
Emne: Høringssvar til forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn eller unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte b&u)

Opfølgningsflag: FollowUp
Flagstatus: Afmærket

Kære Stine

Der fremsendes hermed høringssvar i egen ret.

Vi bifalder i det store hele udkast til lovforslag om voksenansvar over for anbragte børn og unge m.v. og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge).

Vi værdsætter og er positivt overraskede over, at så mange forslag fra bilag 7 i Betænkning nr. 1551 er hørt og medtaget i udkast til lovforslag, set i lyset af at disse forslag blev vurderet til at falde uden for magtanvendelsesudvalgets kommissorium.

Det skal for en god ordens skyld understreges, at dette høringssvar, i lighed med tidligere fremsendt høringssvar fra undertegnede, alene vedrører målgruppen af unge, som er kriminalitetstruede eller dømt og som typisk anbringes på sikrede og særligt sikrede pladser på sikrede døgninstitutioner og de dertil knyttede åbne pladser eller som anbringes på delvis lukkede pladser. Et stort segment af denne målgruppe er de såkaldte gengangere, som (jævnfør Flemming Balvigs forskning) udgør en relativ lille gruppe af unge, men som begår gentagende alvorlig kriminalitet. Dette segment reduceres tilsyneladende ikke kvantitativt til trods for den markant faldende ungdomskriminalitet i Danmark i de senere år. For at kunne drage bedre omsorg for disse sårbare unge har vi brug for at opkvalificere os på en lang række områder. Det gælder både meta-organisatorisk, organisatorisk, i specialiserede og sub-specialiserede organisatoriske enheder, i specialiserede tilgange/metoder/teknikker m.v.. Behovet for opkvalificering vedrører også adgangen til indgreb i selvbestemmelsesretten og i de anbragte kriminalitetstruede unges integritet, med det formål at kunne drage bedre omsorg og skabe bedre behandlingsresultater end tilfældet er i dag i Danmark. Nedennævnte bemærkninger og forslag skal alene læses og forstås i den kontekst og i det perspektiv.

Hermed vores bemærkninger til de respektive forslag og nogle supplerende forslag

Udvidelse af den eksisterende adgang til undersøgelse af opholdsrum på sikrede afdelinger og institutioner, så der også kan ske undersøgelse af barnets eller den unges person i forbindelse med ankomst, fravær og besøg, uden at der foreligger en konkret mistanke.

Magtanvendelsesudvalget har modtaget henvendelser og har selv afdækket, at narkotiske stoffer (især hash) og mobiltelefoner i stor stil indsmugles og anvendes af unge anbragt på flere af landets sikrede institutioner.

Ovennævnte forslag sigter mod at reducere dette alvorlige problem. Der er typisk mellem 500-600 anbringelser om året på de sikrede døgninstitutioner, med mange besøg og udgange. Netop ankomst, udgang og besøg er de primære veje til indsmugling af mobiltelefoner og stoffer. I sjældne tilfælde sågar af våben. En udvidet adgang til undersøgelse af person skulle gerne reducere dette problem, som udgør en risiko i forhold til at skabe omsorg, tryghed, socialpædagogisk bistand, sikkerhed, orden og til opretholdelse af besøgs- og brevkontrol m.v..

Jævnfør forslagens punkt 3.2.5.3. kan undersøgelsen af barnets eller den unges person imidlertid alene foretages ved klap uden på tøjet og ved undersøgelse af lommer og sko med henblik på at finde ulovlige genstande som f.eks. våben og stoffer (og mobiltelefoner selvom det ikke nævnes i bemærkningerne). Vores erfaring tilsiger, at denne fremgangsmåde er uden egentlig nytte i forhold til at reducere indsmugling af f.eks. stoffer, mobiltelefoner og våben. Det gemmes andre steder i forbindelse med indsmugling, som det ikke er tilladt at undersøge. Det foreslås derfor, at social- og indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af undersøgelse af barnets eller den

unges person og at ministeren i den forbindelse overvejer gyldigheden af ovennævnte påstand, med håb om at der i stedet gøres brug af det forslag, som jeg tidligere har fremsendt til magtanvendelsesudvalget vedrørende en anbefalet fremgangsmåde ved personundersøgelse.

Inden for de eksisterende ressourcer vurderer vi desuden, at det er en uoverstigelig administrativ byrde, hvis alle nye undersøgelser af denne art skal indberettes på en lige så omfattende måde som øvrige magtanvendelser. Som eksempel så vil 2 minutters brug af en mobilscanner eller en mere omfattende og sikker gennemgang af al beklædning udløse, hvad der svarer til mindst en times administrativt arbejde. Det er uproportionalt. Det anbefales hermed, at der til denne type af undersøgelser, alene skal anvendes en forenklet registrering, for eksempel i form af en protokolføring med navn på den unge, de ansatte som foretager undersøgelsen og en dato for undersøgelsen. En sådan protokol skal føres løbende, gøres til genstand for tilsyn, for eksempel under socialtilsynsbesøg eller på tilsynets øvrige forlangende, men skal i dette forslag ikke indberettes løbende på samme måde som øvrige magtanvendelser.

Tilbageholdelse i forbindelse med eller undervejs i en anbringelse

Muligheden for at tilbageholde et barn eller en ung i op til 14 dage i starten af anbringelsen bør også kunne besluttes anvendt, når et barn eller en ung anbringes på den samme sikrede døgninstitutionens tilknyttede åbne eller delvist lukkede pladser, idet behovet for at etablere relationer mellem barnet eller den unge og de voksne på de åbne eller delvist lukkede pladser eller for at skabe ro til at motivere barnet eller den unge til, i et væsensforskelligt åbent eller delvist lukket regi/miljø end det sikrede behandlingsmiljø, at indgå i socialpædagogisk behandling på disse tilknyttede pladser, er lige så stort ved overgangen fra de sikrede pladser som hvis barnet eller den unge skulle anbringes på et andet opholdssted.

Nyt forslag - anvendelse af gangalarmer eller videoovervågning på åbne afdelingers fællesarealer om natten

For at forhindre at de anbragte unge begår vold over for hinanden, indtager stoffer, planlægger kriminelle handlinger, udføre kriminelle handlinger, begår seksuelle overgreb over for hinanden mv. er der brug for et regelsæt med tilladt brug af gangalarmer eller videoovervågning af fællesarealer om natten, således at sådanne kriminelle handlinger forebygges ved at det - med én vågen nattevagt på én matrikel med flere afdelinger - hurtigt kan opdages og forhindres, hvis kriminalitetstruede unge opsøger hinanden om natten, hvor de har brug for at sove og hvor de med stor risiko tager skade af uopdaget og uhindret samkvem med andre kriminalitetstruede unge. En mere generel eller mere udbredt brug af vågne nattevagter udgør en sundhedsrisiko for vores ansatte og øger anbringelsesomkostningerne mere end hvad anbringende kommuner skønnes at have råd til. Brug af mindst én til to sovende pædagoger på rådighed (som udgangspunkt sovende) på hver afdeling og en vågen nattevagt per matrikel (med flere afdelinger) med adgang til elektronisk overvågning (kun om natten) af nævnte fællesarealer vil være en kriminalitetsforebyggende foranstaltning, som også vil kunne bidrage til at øge kvaliteten af den socialpædagogiske behandling og omsorgen for de unges sundhed og udvikling.

Nyt forslag - Anbringelser på et retsligt grundlag på sikrede, særligt sikrede og delvist lukkede pladser

Det er efter vores vurdering unødvendigt og muligvis en flaskehals med utilsigtede konsekvenser, at børn- og ungeudvalg skal træffe afgørelser om anbringelser på sikrede, særligt sikrede og delvist lukkede pladser for så vidt sådanne anbringelser sker på et retsligt grundlag.

Bemærkninger i forhold til emner i betænkningens bilag 7

Det kommer, efter vores vurdering, til at tjene vores muligheder for at yde de anbragte børn og unge omsorg og socialpædagogisk bistand, at flere af de vigtigste forslag fra betænkningens bilag 7, alligevel er medtaget i lovforslaget. Af hensyn til de anbragte børn og unges retssikkerhed og deres krav på at blive ydet den fornødne omsorg og socialpædagogisk bistand, så foreslås det at følgende emner fra betænkningens bilag 7 også indarbejdes i lovforslaget eller indføres på længere sigt

- Udarbejdelse af vejledningsmateriale på flere sprog – ud over det der følger af almindelige forvaltningsretlige forpligtelser – til børn og unge med anden etnisk baggrund
- Indførelse af hjemmel til at gennemføre en omsorgsfuld kostpolitik, med individafstemt mulighed for at opsætte og gennemføre grænser for unges indtag af slik og sodavand, for så vidt et anbragt barns eller en ungs indtag markant overstiger sundhedsstyrelsens anbefalinger. Folketingets Ombudsmand har i forbindelse

med et inspektionsbesøg på en sikret døgninstitution i 2003/2004 udtalt, at en sådan begrænsning er et uproportionalt indgreb i anbragte børn og unges frihedsrettigheder. Dette udgør i dag et dilemma i forhold til at yde den rette omsorg til nogle børn og unge.

- Ophævelse af samtykkekravet i retsplejelovens § 765, således at unge under 18 år ikke længere selv kan være medbestemmende i forhold til om de anbringes til frihedsberøvelse i et arresthus for voksne over 18 år, hvilket er i strid med FN's Børnekonvention artikel 37 c
- Problematik med, at voksne over 18 år med flygtningebaggrund anbringes sammen med børn og unge under 18 år på sikrede døgninstitutioner. Ved den mindste mistanke om, at en "ung" kan være over 18 år bør retten eller anden myndighed træffe afgørelse om alderstestning, inden anbringelse finder sted på en socialpædagogisk døgninstitution for børn og unge.
- Ophævelse af krav om speciallægetilsyn under isolationsanbringelser på særligt sikret afdeling for psykisk afvigende unge. Erfaringer i perioden 2005-2016 viser, at det nuværende tilsynskrav er et absolut unødvendigt krav, jævnfør tidligere fremsendt argumentation.
- Obligatorisk tilbud om at forbehandling for misbrug indskrives i magtanvendelsesbekendtgørelsen i lighed med psykiatrisk screening
- En afklaring af hvordan unge med besøgs- og brevkontrol anonymt kan rette henvendelse til socialtilsynet.

Yderligere forslag

Ved udarbejdelse af ny magtanvendelsesbekendtgørelse anbefales det, at der henvises til § 137 e., stk. 2, § 137 f. og § 137 g. i lov om social service.

Ved udarbejdelse af en ny magtanvendelsesbekendtgørelse anbefales det ligeledes, at der henvises til lov om ændring af straffeloven (Kriminalisering af besiddelse af mobiltelefon og lignende kommunikationsudstyr i varetægtsurrogat) for så vidt loven vedtages.

I den magtanvendelsesbekendtgørelse som var gældende før kommunalreformen kunne en leder af en sikret døgninstitution og/eller dennes stedfortræder rette henvendelse til det driftsansvarlige amt, der kunne træffe endelig afgørelse om fortsat anbringelse eller ophør af en frihedsberøvende anbringelse på en sikret afdeling, for så vidt lederen af den sikrede døgninstitution skønnede at grundlaget for fortsat anbringelse af et barn ikke længere er til stede. Af hensyn til de anbragte børn og unges retssikkerhed anbefales det at denne bestemmelse genindføres, således at afgørelse om fortsat anbringelse eller ophør af anbringelse kan/skal bringes til endelig afgørelse hos socialtilsynet.

I forhold til en uddybning af flere ovennævnte forslag henvises til det materiale, som undertegnede tidligere har fremsendt til sekretariatet for magtanvendelsesudvalget som hørings svar til udkast til betænkning 1551.

Jeg står gerne til yderligere rådighed.

Med venlig hilsen

Lars Emil Andersen

Områdeleder for Specialområde Kriminalitetstruede og Domle Born og Unge
Grønen - Køglen - MultifunC Midtjylland

Tel. +45 784 79100

Direkte nr. +45 784 79001

Mobil +45 784 79002

E-mail Lars.andersen@ps.rm.dk

Movi: laranr.movi@rm.dk

Grønen • Hemmedvej 1

DK-8585 Glesborg

midt
regionmidtjylland
www.dok.rm.dk

Læs om de ti første ungdomssanktionsforløb:
<http://ipaper.ipapercms.dk/RM/KoncernKommunikation/PsykiatriogSocial/Grønen/>

JEG HØRER DET, OG JEG GLEMMER DET
JEG SER DET, OG JEG HUSKER DET
JEG GØR DET, OG JEG FORSTÅR DET
Kon Fu Tse

Social- og Indenrigsministeriet
Att.sthi@sim.dk cap@sim.dk

RÅDET FOR
SOCIALT
UDSATTE

29. januar 2016

Høringssvar over udkast til lovforslag om voksenansvar over for anbragte børn og unge

Rådet for Socialt udsatte takker for høringen over lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge.

Rådet har ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen

Jann Sjørnsen

Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Att: sthi@sim.dk, cap@sim.dk

11. februar 2016

Høringsvar vedr. forslag til lov om voksenansvar og konsekvensændringer

Generelle bemærkninger til lov om voksenansvar for anbragte børn og unge

Selveje Danmark ser overordnet positivt på fremsendte forslag til lov om voksenansvar, som Social- og Indenrigsministeriet har fremsendt. Selveje Danmark mener, det er positivt, at retstilstanden for anbragte børn og unge bliver tydeliggjort. Forslaget er samtidig med til at tydeliggøre, hvilke magtbeføjelser personalet har i arbejdet med børn og unge.

Selveje Danmark skal dog bemærke følgende:

Specifikke bemærkninger til lov om voksenansvar for anbragte børn og unge

§4 stk. 3 vedr. kommunale plejefamiliers bemyndigelse til indgreb

Den særlige fremhævelse af kommunale plejefamiliers bemyndigelse til at foretage indgreb skaber med den foreslåede ændring usikkerhed om retstillingen for andre typer plejefamilier jf. §66 stk. 1 nr. 1 og 3 i lov om social service. Lovforslaget fremhæver kommunale plejefamilier men selve indholdet af teksten synes at give udtryk for, at bemyndigelsen til at foretage et indgreb også gælder andre typer plejefamilier. For at fjerne enhver fortolkningstvivl bør det eksplicit nævnes i lovforslaget, at § 4 stk. 3 gælder alle typer plejefamilier

Generelle bemærkninger til konsekvensændringer

Selveje Danmark ser positivt på fremsendte forslag til lov om ændring af social service, lov om socialtilsyn og lov om folkeskolen. Selveje Danmark glæder sig især over, at der i forslaget til lov om ændring af lov om socialtilsyn lægges op til, at Socialtilsynet får bemyndigelse at give dispensation til et tilbud, når der måtte være gode saglige grund til det.

Selveje Danmark skal bemærke følgende:

Specifikke bemærkninger til lovforslaget om ændring af lov om socialtilsyn

Det foreslås, at der til § 5 i lov om socialtilsyn tilføjes stk. 6

Selveje Danmark har med stor tilfredshed noteret sig, at der med tilføjelsen af stk. 6 i lov om socialtilsyn § 5 gives hjemmel til, at socialtilsynet kan træffe afgørelser om nye eller ændrede vilkår for

godkendelsen af et tilbud. Det er meget positivt, at der nu lægges op til en langt mere smidig håndtering af dispensationsansøgninger. Dermed løses også den uholdbare situation efter Ankestyrelsens principafgørelse nr. 74-15, hvor det blev fastslået, at der ikke er hjemmel i socialtilsynsloven til, at socialtilsynet kan give dispensationer.

Afsluttende bemærkninger

Selveje Danmark har ikke yderligere bemærkninger til fremsendte udkast til fremsendte lovforslag.

Med venlig hilsen

Jon Krog
Branchedirektør, Selveje Danmark

Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Sendes pr. mail:
sthi@sim.dk og cap@sim.dk,
kopi p-boern@sim.dk

11. februar 2016

Hørings svar vedrørende forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge:

Socialtilsyn Midt har fra Social- og Indenrigsministeriet den 15. januar 2016 modtaget ovennævnte lovforslag i høring.

Socialtilsyn Midt har følgende bemærkninger til lovforslaget:

§ 2:

Stk. 1: Det bør af bestemmelsen fremgå, at omsorgspligten ikke giver hjemmel til magtanvendelse generelt.

§ 3:

Stk. 4: Socialtilsyn Midt anbefaler, at det af bestemmelsen fremgår, at reglerne ikke gælder for unge i efterværn. Alternativt at bestemmelserne fremover også gælder for unge i efterværn.

§ 5:

Det bør af bestemmelsen (og ikke bemærkningerne) fremgå, at husregler ikke kan håndhæves med magt.

§ 8:

Socialtilsyn kan ikke tilslutte sig, at indgreb efter denne bestemmelse ikke skal registreres og indberettes. Dette henset til retssikkerheden for barnet/den unge samt at det af bemærkningerne fremgår, at socialtilsynet skal føre tilsyn med anbringelsesstedets anvendelse af reglerne, herunder kortvarig fastholdelse og bortvisning. Idet der ikke er noget krav om registrering, vil det gøre det

vanskeligt for socialtilsynet at modtage dokumentation for anvendelsen. Endvidere fremgår det af bemærkningerne, at der ikke kan defineres en øvre grænse for kortvarig fastholdelse, hvorfor Socialtilsyn Midt kan tvivle på, om man klart kan skelne mellem episoder, som henføres under denne bestemmelse og ikke skal indberettes, og episoder, som henføres under fastholdelse og føren (§ 10 i LF), og som altså skal registreres og indberettes.

Det fremgår desuden af bemærkningerne, at såfremt barnet gør modstand, mens der udføres indgreb efter § 8, da er der hjemmel til at fastholde eller føre i henhold til § 10 (LF) – dette kan resultere i tvivl hos anbringelsesstederne i forhold til indberetning, idet indgreb efter § 8 ikke skal registreres og indberettes, men i forbindelse med samme episode kan betingelserne i § 10 være opfyldt, hvorfor der således skal indberettes.

Endeligt skal Socialtilsyn Midt bemærke, at det i nogle tilfælde kan opfattes som ydmygende eller nedværdigende for barnet/den unge at blive bortvist.

§ 10:

Det fremgår af bemærkningerne, at det kan være tilladt at bære mindre børn. Socialtilsyn Midt anbefaler i denne forbindelse, at der af bemærkninger eller vejledning fremgår en klar afgrænsning i forhold til begrebet "mindre børn".

§ 11:

Der bør fremgå klare krav til de situationer, hvor der kan ske tilbageførsel som led i omsorgspligten, idet lovforslaget ikke indeholder krav om, at der forinden skal være truffet afgørelse i børn og unge-udvalget.

Socialtilsyn Midt anbefaler desuden, at det af bestemmelsen fremgår, at tilbageførsel kun kan ske, når barnet er rømmet og ikke har til hensigt at vende tilbage. Dette for at sikre, at der ikke kan være tvivl om, hvornår der kan tilbageføres. Samtidigt bør det præciseres, at denne bestemmelse kun giver hjemmel til at tilbageføre og ikke at tilbageholde i henhold til § 12 (LF), som altså kræver tilladelse fra børn og unge-udvalget – dette med det formål at undgå en bred anvendelse af bestemmelsen, hvor indgreb der reelt henhører under § 12 (LF) i stedet henføres under og indberettes efter § 11.

§ 18:

Socialtilsyn Midt finder det positivt, at det er muligt at anvende privat hundefører eller metaldetektor i forbindelse med rum/personundersøgelse, idet disse metoder efter Socialtilsyn Midts vurdering i nogle tilfælde kan være mindre indgribende.

§ 19:

Socialtilsyn Midt anbefaler, at det præciseres, hvor og hvilke systemer der kan anvendes, idet Socialtilsyn Midt oplever, at der kan være i tvivl i forhold til, om der må sættes alarm op på værelserne ud til en gang, og om der kan anvendes systemer i form af videoovervågning, babyalarmer og trædemåtter.

§ 21:

Det fremgår af bemærkningerne til § 8, at indgreb efter denne bestemmelse ikke skal indberettes, men af bemærkningerne til § 21 fremgår det, at indgreb efter forslagets §§ 8-16, 18-19, samt magtanvendelse efter reglerne om nødværge efter § 13 i straffeloven skal registreres og indberettes. Efterfølgende fremgår dog, at indgreb efter § 8 ikke skal registreres og indberettes. Socialtilsyn Midt finder det positivt, at der udarbejdes et obligatorisk indberetningsskema.

Generelle bemærkninger:

Socialtilsyn Midt anbefaler, at det overvejes at være muligt at give tilladelse til anvendelse af seler samt fastholdelse i hygiejnesituationer for børn/unge med funktionsnedsættelser.

Venlig hilsen

Ditte Christiansen

Ditte Louise Christiansen
Jurist

Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Sendes pr. mail:
sthi@sim.dk og cap@sim.dk,
kopi p-boern@sim.dk

11. februar 2016

Hørings svar vedrørende forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og lov om folkeskolen (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge m.v):

Socialtilsyn Midt har fra Social- og Indenrigsministeriet den 15. januar 2016 modtaget ovennævnte lovforslag i høring.

Socialtilsyn Midt har følgende bemærkninger til lovforslaget:

§ 3:

Der bør i forhold til lov om socialtilsyn § 5, stk. 6 fremgå en præcisering i forhold til partsstatus, og om der skal ske partshøring forud for afgørelse om dispensation. Der henvises i den forbindelse til Ankestyrelsens principafgørelse 74-15, hvor Ankestyrelsen bemærker, at borger x skulle have været partshørt inden afgørelsen.

Det er efter Socialtilsyn Midts vurdering ikke borgeren men tilbuddet, der er part. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at borgeren ikke har nogen ret til at indskrives/forblive på tilbuddet, idet formålet med dispensationen netop er, at tilbuddet ikke har en ledig plads/at borgeren falder udenfor målgruppen mv. Socialtilsyn Midt kan i øvrigt tilslutte sig forslaget til ændringen.

Venlig hilsen

Ditte Christiansen

Ditte Louise Christiansen
Jurist

Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København KMail: sthi@sim.dk og cap@sim.dk
Kopi: p-boern@sim.dk

Girokonto 402-3951

Ref.: GLA/lh
Dok.nr.: 2800115
Sag.nr.: 2016-SLCSFA-02077

9. februar 2016

Bemærkninger til høring over lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven

Socialpædagogerne har den 15. januar 2016 modtaget forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge og forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven. Sidstnævnte tre ændringer er konsekvensændringer, som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge.

Lovforslagets hovedelementer er en tydeliggørelse af reglerne for magtanvendelse samt en udvidelse af adgangen til at anvende magt over for anbragte børn og unge.

Generelle bemærkninger

Socialpædagogerne vil gerne kvittere for, at ministeriet i forbindelse med lovforslaget har taget initiativ til et omfattende udvalgsarbejde om magtanvendelse i forhold til anbragte børn og unge. Vi finder, at anbragte børn og unges rettigheder og beskyttelse er af stor vigtighed, og at det er væsentligt, at regler og rammer om disse er så gennemarbejdede og retningsgivende som muligt.

Socialpædagogerne vil derfor gerne kvittere for det grundige arbejde, der er lagt i blandt andet Magtanvendelsesudvalget.

Socialpædagogernes helt overordnede indfaldsvinkel er, at reglerne om magtanvendelse er og skal være en beskyttelse af børn og unge, og Socialpædagogernes indfaldsvinkel til reglerne om magtanvendelse og til arbejdet i udvalget har været et ønske om at klargøre og styrke de anbragte børn og unges retstilling. Derfor har Socialpædagogerne også talt for, at barnet positivt tildeles rettigheder i dansk lovgivning, og at flest mulige børn og unge i professionel omsorg bliver omfattet af reglerne om magtanvendelse.

Socialpædagogerne vil således gerne kvittere for, at satspuljeforhandlingerne i efteråret 2015 indeholdt forhandlinger om denne lov. Idet Magtanvendelsesudvalgets opgave var at udarbejde udgiftsneutrale anbefalinger, så er det på denne baggrund derfor glædeligt, at der i satspuljeaftalen også er afsat midler til arbejdet med, at lovens indhold formidles og ikke mindst, at der skabes kompetenceudviklingsmuligheder i forhold til de professionelle, der varetager opgaver i forhold til anbragte børn og unge.

For uagtet, hvor meget klarhed ny lovgivning vil afstedkomme, så vil det altid være dialogen, refleksionen og fagligheden, der sikrer en relevant og hensigtsmæssig tolkning af og handling på dette lovgrundlag. Socialpædagogerne vil derfor meget gerne deltage i arbejdet for at sikre, at lovens bogstav finder hensigtsmæssig vej til praksis. Over 4.000 årlige magtanvendelser over for denne målgruppe er stadig et tal, som vi på alle måder skal forsøge at reducere.

§ 1

Formålsbestemmelsen i § 1 understreger, at bestemmelserne i loven skal fastslå anbringelsesstedernes adgang til at foretage indgreb i anbragte børn og unges selvbestemmelsesret som led i varetagelsen af den daglige omsorg, og at sikre de anbragte børn og unges retssikkerhed i forbindelse med sådanne indgreb.

Socialpædagogerne er meget enige i dette formål og enige i, at omsorg står helt centralt i forhold til, at rammer og regulering af anbragte børn og unges rettigheder udgør en beskyttelse af de børn og unge, som vores medlemmer, og andre med samme opgaver, har i deres varetægt. En beskyttelse, der er særlig vigtig, fordi disse børn og unge af forskellige årsager og i forskellige situationer er yderst sårbare og af forskellige årsager kan reagere u hensigtsmæssigt i forskellige situationer.

§ 2

Her fastslås, at ansvaret overgår fra forældre til plejefamilierne og personalet, når et barn eller en ung anbringes udenfor hjemmet, og det slås fast, at enhver form for omsorg skal foretages ud fra en konkret vurdering, der skal tage hensyn til og balancere grundlæggende rettigheder, alder, modenhed og funktionsevne. Dette under iagttagelse af proportionalitetsprincippet.

Det fremgår af bemærkningerne til § 2, at med den overdragne omsorgspligt følger, at plejefamilier og personale på anbringelsesstederne kan foretage nødvendige indgreb i barnets eller den unges selvbestemmelsesret.

Socialpædagogerne finder, at udkastet til lovforslag med tilhørende bemærkninger giver anledning til tvivl om, hvor vidtgående denne ret/pligt er.

Det fremgår eksempelvis i bemærkningerne til § 11 (side 36, 1. spalte midt), at tilbageførelse efter § 11 vil være relevant i en situation, hvor en 8-årig pige stikker af fra et anbringelsessted midt om natten.

Som den generelle omsorgspligt efter lovens § 2 er beskrevet i lovudkastet med tilhørende bemærkninger, er det forbundets umiddelbare opfattelse, at det vil følge af denne omsorgspligt, at der skal ske tilbageførelse af den 8-årige pige. Omsorgspligten efter § 2 og den deraf afledede mulighed for at foretage indgreb i selvbestemmelsesretten omfatter alle ansatte og plejefamilier.

Det er forbundets opfattelse, at en række indgreb vil kunne henføres til udøvelse af omsorgspligten og forbundet er bekymret for, at dette vil svække børnenes og de unges retsstilling og autonomi.

Socialpædagogerne har noteret sig, at det fremgår, at der vil blive lavet vejledningsmateriale, der vil beskrive grænserne.

Henset til, at omsorgspligten efter lovens § 2 er et meget centralt begreb i loven, hvis fortolkning har stor betydning for i hvilke tilfælde, der kan ske indgreb i barnet eller den unges selvbestemmelsesret, er det forbundets anbefaling, at der skabes hjemmel i § 2 til, at ministeriet kan fastsætte nærmere regler for anvendelse af omsorgspligten efter § 2.

Forbundet finder i øvrigt ideen om vejledningsmateriale meget hensigtsmæssig.

§ 3

Her fastslås i hvilke sammenhænge reglerne gælder.

Socialpædagogerne er enige heri.

§ 4

Her fastslås personkredsen, der kan foretage indgreb. I forhold til nuværende personkreds udvides med dette lovforslag denne til også at gælde ansatte på interne skoler samt kommunale plejefamilier. Dog kun i forhold til enkelte paragraffer. Socialpædagogerne vil gerne overordnet kvittere for, at personkredsen er udvidet.

I stk. 2 præciseres, at ansatte, der udfører pædagogisk arbejde eller undervisning og har deres primære ansættelse på interne skoler på opholdssteder kan foretage indgreb efter §§ 8-10.

Det fremgår af bestemmelsen, at det er "ansatte", der er omfattet af regelsættet. Det ses ikke nærmere præciseret i bemærkningerne, hvad der forstås ved ansatte udover, at det fremgår, at bestemmelsen ikke omfatter køkkenmedhjælpere, pedeller etc.

Det er Socialpædagogernes anbefaling, at eksempelvis vikarbureauansatte socialpædagoger, der ikke har fast ansættelse på anbringelsesstedet, ikke omfattes af regelsættet.

Adgangen til at foretage indgreb i selvbestemmelsesretten bør efter forbundets opfattelse være forbeholdt ansatte, der har en fast tilknytning til anbringelsesstedet og derfor kender børnene og de unge.

Socialpædagogerne er enige i forslaget bestemmelse om, at ansatte på interne skoler, der har deres primære ansættelse på den interne skole, omfattes af regelsættet.

I forhold til stk. 3, hvor det præciseres, at kommunale plejefamilier, der er godkendt som generelt egnede, jf. § 66, stk. 1, nr. 2, jf. § 66 a, stk. 1, nr. 1 i lov om social service kan foretage indgreb efter §§ 8-9. §§ 8 og 9 omhandler retten til kortvarig fastholdelse samt afværgehjælp.

Herved fastslås det, at det udelukkende er kommunale plejefamilier, der gives denne mulighed. Ankestyrelsen har i en rapport fra 2014 opgjort antallet af plejefamilier i Danmark ultimo 2013 og her ses, at der på daværende tidspunkt var 89 generelt godkendte kommunale plejefamilier ud af 8.158 i alt generelt godkendte plejefamilier.

I dette lys, så kan det undre, at det udelukkende er denne gruppe, der gives lovhjemmel til at foretage indgreb. Med den stadig stigende prioritering af familieplejeområdet, så ser og vurderer Socialpædagogerne, at børn og unge med særlige udfordringer og behov også anbringes i almindelige plejefamilier. Derfor bør lovgivning på området også afspejle dette. Uagtet, at Socialpædagogerne er uenige i begge foreslåede indgrebsmuligheder. Dette redegøres der for under §§ 8-9.

Socialpædagogerne mener, at det er helt afgørende, at børn og unge anbringes på de anbringelsessteder, hvor der er den rette faglighed til at imødekomme barnets behov og sikre støtte og udvikling for barnet.

Børn og unge, der har udfordringer og adfærd, hvor magtanvendelse kan være aktuelt, bør almindeligvis ikke være anbragt i en familiepleje.

Realiteten er imidlertid, at børn og unge i stigende omfang er anbragt i familiepleje, og at der reelt sker magtanvendelser i familieplejerne. Den aktuelle anbringelsespraksis tilsiger derfor, at kommunerne skal være langt mere opmærksomme på, hvilke børn der anbringes i familiepleje.

Socialpædagogerne foreslår i stedet, at der i forbindelse med familieplejens generelle godkendelse, hvor der, på baggrund af familieplejens kvalifikationer og erfaring, tages stilling til, hvilken opgave familieplejen kan løfte, herunder også tages stilling til, hvorvidt familieplejen skal være omfattet af reglerne om magtanvendelse. Forudsætningen for, at familieplejen kan modtage behandlingskrævende børn, og være omfattet af reglerne om magtanvendelse, er, at familieplejen har en pædagogisk uddannelse.

§ 5

Her fastslås, at opholdssteder og døgninstitutioner, der fastsætter en husorden, skal sikre, at de anbragte børn og unge gøres bekendte med denne. Husordenen kan angive nærmere regler og retningslinjer for ophold på institutionen.

Socialpædagogerne kan støtte dette forslag og anbefaler, at disse regler ikke kun handler om at gøre bekendt med, men at det ekspliciteres, at der påhviler personalet et ansvar for at sikre en forståelse - ikke kun bekendthed hos anbragte børn og unge for, hvad de må og ikke må. Socialpædagogerne ser netop en husorden som et yderst vigtigt pædagogisk redskab, der kan bidrage til at forebygge magtanvendelser og ligeledes sikre voksne omkring barnet eller den unge en fælles forståelse af institutionen eller opholdsstedets retningslinjer.

Det anbefales ligeledes, at der ved indskrivning sikres en relevant dialog med barnet eller den unge samt dennes familie eller netværk i forhold til ikke kun en husorden, men også en tydeliggørelse af barnets eller den unges grundlæggende rettigheder, der følger af Grundloven, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og Børnekonventionen. Ved at koble disse sikres også, at personalet får nødvendig viden om disse rettigheder, og derved ikke udarbejder husordener, der er i modstrid med disse. I det hele taget anbefales det, at det på vejledningsniveau beskrives, at institutionerne i arbejdet med at udarbejde og sikre efterlevelse af husordener inddrager de unge i demokratiske processer, hvor de anbragte børn og unges stemme bliver en del af dette arbejde.

§ 6 Anvendelse af rusmiddeltest med samtykke

Der etableres her lovhjemmel til, at et anbragt barn eller en ung kan give samtykke til at afgive en rusmiddeltest, hvis der efter konkrete omstændigheder er mistanke om, at vedkommende har indtaget rusmidler. Adgangen til at anvende rusmiddeltest skal betinges af et samtykke fra barnet eller den unge, samt for børn under 12 år ligeledes af forældremyndighedsindehavere.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at rusmiddeltest skal ske efter sundhedsfaglige forskrifter m.v. Socialpædagogerne kan dertil tilføje, at det er væsentligt i forhold til unge med rusmiddelproblemer, og som giver samtykke til en rusmiddeltest, at der etableres samarbejde til den sundhedsfaglige og behandlingsmæssige kapacitet, som findes på misbrugsbehandlingsstederne.

Socialpædagogerne er med de faldne bemærkninger enige i dette.

Kapital 3

Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten

Generelle principper for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten

§ 7

Bestemmelsen her er ny, men viderefører de generelle principper for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten i magtanvendelsesbekendtgørelsen. Bestemmelsen lovfæster endvidere principper for magtanvendelse, der hidtil kun har været beskrevet på vejledningsniveau.

Socialpædagogerne er enige heri.

§ 8 Kortvarig fastholdelse og bortvisning

Her fastslås, at personalet på opholdssteder og døgninstitutioner § 66, stk. 1 nr. 5 og 6 i lov om social service samt kommunale plejefamilier nu kortvarigt kan fastholde eller bortvise et barn eller en ung fra fællesskabet på anbringelsesstedet, når dette vurderes at være nødvendigt af hensyn til anbringelsesstedet ansvar for den daglige omsorg eller af hensyn til tryghed og trivsel på anbringelsesstedet i tilfælde, hvor barnet eller den unge generer eller udøver chikane over for de øvrige anbragte børn og unge, personalet eller den kommunale plejefamilie.

Socialpædagogerne er ikke enige i dette forslag. Socialpædagogernes indfaldsvinkel, som beskrevet indledningsvist, er, at reglerne skal støtte barnets rettigheder og skal støtte en udvikling af en praksis, der med faglighed og socialpædagogisk indsigt og indsats forebygger konfliktsituationer, og som møder barnets uhensigtsmæssige adfærd med forståelse, støtte og guidning og ikke magt og tvang.

Socialpædagogerne er bevidste om, at lige præcis denne nye regel er et produkt af et stort ønske om større klarhed i forbindelse med de mange gråzoner, som personalet på opholdssteder og døgninstitutioner jævnligt befinder sig i. Socialpædagogerne finder dog ikke entydigt, at klarhed med denne bestemmelse vil indfinde sig, idet både kortvarig fastholdelse og bortvisning indeholder en grad af magt og tvang, som netop med alle midler bør undgås.

Det skal til ovenstående nævnes, at indgreb efter denne paragraf ikke skal indberettes. Socialpædagogerne er ikke enige heri og redegør herfor under § 21.

§ 9 Afværgehjælp

Her fastslås, at personalet på opholdssteder og døgninstitutioner efter § 66, stk. 1 nr. 5 og 6 i lov om social service samt i kommunale plejefamilier, der er godkendt som generelt egnede, kan som afværgehjælp kortvarigt fastholde eller føre et barn eller en ung væk fra en situation. Afværgehjælp kan anvendes, når det er nødvendigt for at forhindre eller afværge barnet eller den unge i at ødelægge eller beskadige ting i et ikke ubetydeligt omfang.

Også denne bestemmelse er ny og en del af et ønske om større klarhed. Socialpædagogerne er ikke enige i denne bestemmelse og finder, at den kan bidrage til at skabe flere og unødvendige magtanvendelser. Dels, da personalet nu i højere grad gives mulighed for at skride til fysik handling overfor et anbragt barn eller en anbragt ung.

Ligeledes finder Socialpædagogerne, at det kan skabe en ny form for gråzone, idet det bliver op til den enkelte pædagog eller familieplejer at vurdere, hvorvidt det er tale om ting af et ikke ubetydeligt omfang.

§ 10 Fysisk magtanvendelse

Bestemmelsen her viderefører med visse redaktionelle og sproglige ændringer den gældende § 2, stk. 1. i magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Her fastslås, at personalet, på opholdssteder og døgninstitutioner § 66, stk. 1 nr. 5 og 6 i lov om social service samt kommunale plejefamilier, kan fastholde eller føre et barn eller en ung til et andet opholdsrum, når barnet eller den unge udviser en adfærd, der er til fare for barnet eller den unge selv, de øvrige anbragte børn eller personalet, og barnet eller den unge ved magtanvendelsen forhindres i at skade sig selv eller andre.

Socialpædagogerne er enige heri.

§ 11 Tilbageførsel ved rømning

Her fastslås, at personalet på opholdssteder og døgninstitutioner § 66, stk. 1 nr. 5 og 6 i lov om social service, som et led i omsorgsplikten, kan tilbageføre et anbragt barn eller en ung, der rømmer, når barnet eller den unge udviser en adfærd, der medfører risiko for skade på barnet, den unge selv eller på andre.

Socialpædagogerne er uenige heri og finder, at denne regel indeholder en mulig glidebane, idet det er personalet, som egenhændigt skal vurdere, hvilken fremtidig skade en rømning kan risikere at forholde. Her finder Socialpædagogerne, at det især i forhold til anbragte unge vil blive en stor udfordring dels at vurdere, hvorvidt der er fremtidig fare på færde og det vil ligeledes indeholde en række etiske dilemmaer i forhold til hensynet til de resterende børn, unge samt personalet. Socialpædagogerne finder, at det ligeledes vil udfordre relationsarbejdet, hvis personalet i stigende grad skal tilbageføre børn eller unge, der rømmer. Personalet stilles derved i en ikke ubetydelig, men til gengæld ansvarliggørende, position. Eksempelvis, hvis en ung stikker af med truslen om at gøre vold på en anden ung langt fra institutionens matrikel.

Socialpædagogerne er bevidste om, at det er en "kan" bestemmelse, men finder dette til trods, at det efterlader personalet med et dilemma, som både omhandler det faglige skøn og den fysiske styrke, idet mange ansatte vil få svært ved fysisk at tilbageføre en rømmet ung, der på rømningstidspunktet ikke ønsker at blive på institutionen eller opholdsstedet. I de tilfælde, hvor der ikke er fornøden fysisk styrke til at tilbageføre en ung, vil det jo, som også tilfældet i dag, være de pædagogiske metoder og faglige tilgange, der står i centrum.

Og selvom om der er tale om en "kan" bestemmelse, så finder Socialpædagogerne, at det bør fastslås, at dette dermed også betyder, at der ikke fra myndighederne er en forventning om, at der påhviler ansatte et ansvar i tilfælde af manglende tilbageførsel.

Det skal dog nævnes, at aftaleparterne i forbindelse med satspuljeforhandlinger var meget enige om, *"at ansatte på opholdssteder og døgninstitutioner ikke skal udføre politiopgaver"* og at personalet *"ikke bringes i situationer, som kan optrappe en konflikt, bringe de ansatte i fare eller være ødelæggende for det pædagogiske arbejde"*. Socialpædagogerne er meget enige i dette og er ligeledes enige i, at det bliver afgørende, at der i vejledning og undervisningsmateriale er fokus på, i hvilke situationer tilbageførsel bør anvendes, og hvornår det ikke bør anvendes.

§ 12 Tilbageholdelse i forbindelse med eller undervejs i en anbringelse

I nuværende bekendtgørelse er det muligt at tilbageholde børn og unge anbragt på døgninstitutioner eller opholdssteder efter § 66, stk.1, nr. 5 og 6 i 14 dage i forbindelse med anbringelsen, når det anses for at være af væsentlig betydning for at imødekomme et barn eller en ungs særlige behov for støtte, og det vurderes at have afgørende betydning for den socialpædagogiske behandling. Lovforslaget her udvider denne mulighed, således at børne- og ungeudvalget kan træffe afgørelse om en tilbageholdelse på 14 dage undervejs i forløbet, hvis forhold under stk. 1 er til stede. Ydermere foreslås det, at kommunalbestyrelsen i barnet eller den ungs opholdskommune kan træffe afgørelse om tilbageholdelse i yderligere 14 dage, når særlige forhold gør sig gældende.

Socialpædagogerne støtter ikke forslaget og finder, at en tilbageholdelse er et voldsomt indgreb, der på alle måder bør minimeres og ikke mindst forebygges. Socialpædagogerne finder, at hensigtsmæssig udredning, matchning, pædagogisk indsats og forebyggelse er hjørnestenen i denne proces og finder derfor, at åbne døgninstitutioner og opholdssteder skal forblive åbne. Hvis barnet eller den unge er i stor risiko for ikke at profitere af den socialpædagogiske indsats bag åbne døre, så bør det være en anden indsats barnet eller den unge skal have.

§ 13 Delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner

Bestemmelsen viderefører den gældende § 123 i lov om social service og § 7, stk. 2 i magt-anvendelsesbekendtgørelsen.

Socialpædagogerne har ingen bemærkninger til dette.

§ 14 Sikrede afdelinger og døgninstitutioner

Kompetencen til at træffe afgørelse om anbringelse på en sikret afdeling, særlig sikret afdeling eller sikret institution flyttes fra kommunalbestyrelsen til børne- og ungeudvalget. Ændringen sker for at styrke de anbragte børns og unges retssikkerhed i forbindelse med anbringelsen, idet børne- og ungeudvalget består af en byretsdommer og to børnesagkyndige. Dette fremgår af ændringsforslag til serviceloven § 63.

Idet barnet eller den unge er reelt frihedsberøvet, og derfor underlagt en meget indgribende foranstaltning er størst mulig retssikring altafgørende. Socialpædagerne er derfor meget enige heri.

§ 15 Særligt sikrede afdelinger

Bestemmelsen viderefører med visse sproglige ændringer gældende ret.

Socialpædagerne har ingen bemærkninger hertil.

§ 16 Isolation på sikrede afdelinger og døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger

Bestemmelsen viderefører med visse sproglige ændringer gældende ret.

Socialpædagerne har ingen bemærkninger hertil.

Indgreb i retten til privatliv

§ 17 Kontrol med brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation

Det fastslås her, at børne- og ungeudvalget uden retskendelse kan træffe afgørelse om kontrol med barnet eller den unges brevveksling, kommunikation, telefonsamtaler og anden kommunikation med nærmere angivne personer uden for institutionen under barnets eller den unges ophold på opholdssteder og institutioner efter § 66, stk. 1, nr. 5 og 6 i serviceloven, når det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges sundhed og udvikling. Dog ikke kontrol af breve og andre henvendelser til og fra offentlige myndigheder eller til og fra en eventuel advokat. I lovbemærkningerne ekspliciteres, at mobiltelefon samt internet ligeledes er en del af anden kommunikation.

Socialpædagerne er enige heri.

§ 18 Undersøgelse af person og opholdsrum

Denne bestemmelse er en videreførelse af gældende ret efter servicelovens § 123 a, men er dog udvidet, idet adgangen til at undersøge barnets eller den unges opholdsrum på sikrede afdelinger eller institutioner samt særligt sikrede afdelinger til også at kunne gennemføres på en række nærmere fastsatte tidspunkter uden, at der er konkret mistanke om, at barnet eller den unge er i besiddelse af effekter, der kan betyde, at ordensbestemmelserne ikke kan overholdes. Ligeledes udvides adgangen til også at omfatte undersøgelse af barnets eller den unges person i de situationer, hvor der kan foretages undersøgelse af barnets eller den unges opholdsrum.

Socialpædagerne finder, at det udtrykkeligt bør fremgå, at det ikke er overtrædelse af husorden (der nu foreslås lovfæstet i § 5), der henvises til ved overtrædelse af ordensregler.

Det fremgår af bemærkningerne, at der er meget stor forskel i på hvilken måde og i hvilket omfang anbringelsessteder anvender husordener. I magtanvendelsesbetænkningen

(betænkning nummer 1551 fra 2015) er der i bilagsmaterialet optrykt forskellige eksempler på husordner. I en af de optrykte husordener er der forbud mod at have mad på værelset. Det kan næppe være hensigten, at der med bestemmelsen i § 18 åbnes mulighed for, at der kan ske undersøgelse af barnets eller den unges opholdsrum, hvis barnet mistænkes for at have mad på værelset.

I den nuværende vejledning til magtanvendelsesbekendtgørelsen (vejledning nr. 9292 af 23. maj 2013) fremgår det af pkt. 32, at der med effekter tænkes på euforiserende stoffer og våben.

I bemærkningerne til lovforslagets § 18 fremgår det (side 42, 1 spalte nederst) at, *det kan være effekter i form af f.eks. mobiltelefoner, euforiserende stoffer, genstande... der kan bruges som våben.*

Omfanget af effekter er altså udvidet i bemærkningerne til også at omfatte mobiltelefoner, hvilket er årsagen til Socialpædagogernes bekymring for, hvordan bestemmelsen skal udlægges.

Det er forbundets opfattelse, at der alene bør være mulighed for undersøgelse af opholdsrum efter § 18, såfremt der er mistanke om besiddelse af effekter, der er offentligt strafsanktionerede eller hvor besiddelsen kan udgøre en sikkerhedsrisiko (barberblade etc.).

Socialpædagogerne er med de faldne bemærkninger enige heri.

§ 19 Anvendelse af alarm- og pejlesystemer over for børn og unge med nedsat psykisk funktionsevne.

Denne bestemmelse er en videreførelse af § 123 i lov om social service med visse sproglige ændringer.

Socialpædagogerne har ingen kommentarer hertil.

§ 20 Særligt om besøgs-, brev- og telefonkontrol m.v. for unge i varetægtssurrogat

Bestemmelsen er en videreførelse af § 123, stk. 6 i lov om social service med visse redaktionelle ændringer.

Socialpædagogerne har ingen kommentarer hertil.

Kapitel 4 Registrering og indberetning samt klageadgang

§ 21 Registrering og indberetning

Her fastslås, at indgreb efter §§ 9-16, 18 og 19 samt magtanvendelse efter § 13 i straffeloven skal registreres og indberettes af anbringelsesstedet til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for barnet eller den unges ophold på anbringelsesstedet samt til det socialtilsyn, der fører driftsorienteret tilsyn med anbringelsesstedet.

En kortvarig fastholdelse eller bortvisning efter § 8 skal ikke registreres. Socialpædagogerne finder, at enhver magtanvendelse, hvor kortvarig eller indgribende den end måtte være, skal registreres. Med dette forslag åbnes for, at en ny gråzone kan indfinde sig, da det bliver op til den enkelte ansatte eller familieplejer at vurdere varighed, omfang og grad af indgriben. Og dermed også vurdere, hvorvidt der er tale om en indgriben efter § 8 eller § 10 - og dermed også vurdere, hvorvidt hændelsen skal registreres.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at Socialtilsynet ved besøg skal *"spørge ind til omfanget af anvendelsen af kortvarig fastholdelse og bortvisning med henblik på at sikre, at anbringelsesstedet anvender faglige tilgange og metoder, der er relevante i forhold til den anbragte målgruppe"*. Socialpædagogerne vil gerne kvittere for, at det her ekspliciteres, at Socialtilsynet har til opgave at rette fokus mod brugen af denne bestemmelse.

Socialpædagogerne finder dog, at det kan blive problematisk for Socialtilsynet at få et retvisende billede, idet disse hændelser ikke er registreret og dermed heller ikke kan sammenholdes med dagsbogsnotater og anden registrering og observation, der kan medvirke til at afdekke mønstre med et forebyggende sigte. Socialpædagogerne finder, at man med denne bestemmelse afskærer en udviklingsmulighed for både ansatte, plejefamilier og ikke mindst de anbragte børn og unge. Ved en registrering bliver alle relevante parter jo inddraget og derved har alle mulighed for at lære af episoden. Dette kan Socialpædagogerne frygte ikke i samme grad vil blive tilfældet, hvis der ikke skal registreres på hændelsen.

Sluttelig skal det også her understreges, at børnenes retssikkerhed på ingen måde styrkes med en magtbeføjelse, der ikke skal registreres. Der ses desværre kontinuerligt sager, hvor anbragte børn og unge lades i stikken i forhold til overgreb samt psykisk og fysisk vold i forbindelse med en anbringelse. Med disse sager som bagtæppe kan det derfor undre Socialpædagogerne, at ikke alle former for fysisk magtanvendelse skal registreres.

§ 22 Tilsyn med anvendelsen af reglerne

Bestemmelsen om Socialtilsynets tilsyn med anbringelsesstedernes anvendelse af reglerne i denne lov viderefører med visse sproglige ændringer den gældende § 45 i magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Socialpædagogerne har ingen kommentarer hertil.

§ 23 Klageadgang

Bestemmelsen, der er nu gengiver de generelle klageregler, der følger af §§ 166-169 i serviceloven og viderefører §§ 46-49 i magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Socialpædagogerne finder det hensigtsmæssigt, at klagereglerne nu er samlet i en bestemmelse, således at man lettere kan skabe sig et overblik over muligheden for at klage.

Bemærkninger til konsekvensrettelser

Idet der er tale om konsekvensrettelser, så henviser Socialpædagogerne til ovenstående bemærkninger, da vores holdning til disse er afspejlet heri.

Der er dog i Lov om Socialtilsyn indsat et nyt stykke i § 5 efter stk. 5, hvori det fastslås, at *"Socialtilsynet kan, efter anmodning fra tilbuddet, træffe afgørelse om nye eller ændrede vilkår for godkendelse efter stk. 1 eller om ophævelse af allerede meddelte vilkår for godkendelsen. Opfyldelsen af de nye eller ændrede vilkår er en betingelse for fortsat godkendelse"*. Med denne bestemmelse bliver det derved igen muligt for et tilbud at opnå dispensation i forhold til ændring af eksempelvis målgruppe eller pladser. En mulighed, der forsvandt ved principafgørelse nr. 74-15, hvor der blev truffet afgørelse om, at § 6, stk. 3 i bekendtgørelse om socialtilsyn ikke har hjemmel i socialtilsynsloven.

Socialpædagogerne finder dette meget positivt, idet et tilbud eller en plejefamilie derved ikke skal igennem en ny godkendelsesproces i det tilfælde, at de af forskellige årsager skal løse nye opgaver eller modtage flere eller færre børn og unge. Der står dog i lovtæksten udelukkende tilbuddet. Socialpædagogerne anbefaler, at det fremgår eksplicit, at plejefamilier også er underlagt denne bestemmelse.

Venlig hilsen

Benny Andersen
forbundsformand

Stine Hildebrandt

Fra: Kirsten Fly Malling <kfm@sdu.dk>
Sendt: 12. februar 2016 11:21
Til: sthi@sim.dk; cap@sim.dk
Cc: pboern@sim.dk; Henrik Dam; Bjarne Graabech Sørensen; Karen Heebøll; Jørgen Schou; Annette Schmidt; Lone Wichmann
Emne: Høring over forslag til lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge og forslag til lov om ændr. af lov om social service, lov om socialtilsyn og folkeskoleloven (Konsekvensændringer som følge af lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge)

Opfølgningsflag: Opfølgning
Flagstatus: Afmærket

Social- og Indenrigsministeriet

Ministeriets sagsnr. 2015-9621
SDU's sagsnr. 16/1319

SDU har ingen bemærkninger til ovenstående høring.

På rektors vegne

Jørgen Schou
Sekretariatschef
Rektorsekretariatet

T 65 50 10 40
M 60 11 10 40
js@sdu.dk
www.sdu.dk/ansat/js

Syddansk Universitet
Campusvej 55
5230 Odense M
www.sdu.dk

Landsforeningen for nuværende og tidligere anbragte

11. februar 2016

Høringssvar til lovforslag om voksenansvar for børn og unge

TABUKA, Landsforeningen for nuværende og tidligere anbragte, takker for muligheden for at afgive høringssvar til lovforslaget om voksenansvar for børn og unge.

Vores svar bygger på, at vi selv har erfaringer med magtanvendelse på anbringelsessteder. Vi ved, hvor alvorligt det opleves at blive udsat for en eller anden form for magt, når man er anbragt. Det slår meget hårdt, og det kan hurtigt nedbryde de fremskridt, man måske har gjort gennem længere tid, fordi man mister tilliden til de mennesker, der skulle tage sig af en. Tillid og tæthed er mangelvare i et anbragt barns liv, så man skal passe på med at skade det med magtanvendelser eller andre overskridelser af vores grænser. Det har vi oplevet alt for meget i andre sammenhænge.

Derfor skal man være yderst forsigtig med at udvide mulighederne for magtanvendelse. Vi er sikre på, at alle de muligheder, der bliver åbnet, vil blive udnyttet til grænsen før eller siden. Og det kan blive i situationer, der er yderst følsomme for anbragte børn.

Lov om magtanvendelse

Vi mener, at det nærmest er falsk varebetegnelse, når loven kaldes lov om voksenansvar. Den handler om magtanvendelse mod anbragte børn og burde derfor også kaldes lov om magtanvendelse. Loven er et katalog over *udvidelser* af magtmuligheder over for anbragte børn, og det burde fremgå af dens navn.

I betænkningen fra Udvalget om Magtanvendelse blev det fremhævet, at der burde udarbejdes en lov om børns og unges rettigheder, og at muligheden for magtanvendelse skulle ses i den forbindelse. TABUKA vil hilse en sådan lov velkommen, fordi der er behov for at få formuleret anbragte børns og unges rettigheder og for at rykke dem op på lystavlen i det sociale system. Det kunne også være et signal til hele systemet om at styrke arbejdet for at få børnene ind i gode forløb, der kan bringe dem videre i deres liv og fri af de situationer, hvor magtanvendelse kan komme på tale.

Desværre er lovforslaget ikke den lov om børns og unge rettigheder, som vi mener, der blev lagt op til i betænkningen. Det er blevet til en lov med nye muligheder for at anvende magt over for anbragte børn og unge.

Styrket pædagogik i stedet for magtanvendelse

Vi mener, at det indlysende svar, hvis der er problemer på anbringelsesstederne, er at styrke den pædagogiske indsats. Situationer, der går op i en spids, skal tages som en pædagogisk udfordring, som skal løses med en bedre pædagogik og bedre uddannelse til de mennesker, der tager sig af børnene.

Men der er ingen tilløb i lovforslaget til at styrke den pædagogiske indsats. Det er vi meget skuffede og overraskede over, og vi efterlyser, at der tænkes i at forbedre den indsats, der gøres for anbragte børn. Vi efterlyser, at man i stedet for at bruge de nye magt-muligheder, lovforslaget åbner for, starter en *pædagogisk offensiv*. For det er der brug for: anbringelsesstederne skal præstere et godt arbejde, der får relationerne til at gro, som kan sikre sammenhæng og kontinuitet, og som kan skabe det andet hjem, som anbragte børn bør have.

Det, der skal til for at forebygge magtanvendelse, er relationsarbejde, der kan opbygge tillid, tæt og meningsfuld kommunikation, og troværdige voksne. Det er svært at forene med magtanvendelse.

Anbragte børn har behov for lange, seje træk med nærvær, varme, samtale, motivation, fælles refleksion, opbygning af sejre, indsigt og handlekompetence. Det hårde arbejde med at hele sår og opbygge styrke, identitet og integritet, så anbragte børn kommer på benene og kan blive stående i resten af deres liv. Opdragelse bør være *kærlig og ansvarlig omsorg*, der i høj grad også *sætter barnet fri og giver det rum til at vokse og modnes*. Det burde være i kernen af diskussionen, snarere end en snæver diskussion om at fastholde børnene og om at føre dem med magt til et andet lokale eller tilbage til institutionen.

Vi oplever, at lovforslaget er udformet ud fra erfaringer fra institutioner, der kommer til kort fagligt i arbejdet med børnene. Det gælder absolut ikke alle institutioner og plejefamilier. I stedet burde man have sat skarpt på de institutioner, der kan klare det pædagogiske arbejde uden magt, og som kunne blive faglige fyrtårne, som alle kan lære af.

Det handler om afmagt i det daglige samliv og i pædagogikken og så vælger man med lovforslaget at ty til magtanvendelse. Lovforslaget ser på, hvad man skal gøre, hvis et barn generer andre børn eller hvis det forlader institutionen. Det ser ikke på, hvordan man sikrer gode oplevelser i fællesskab, hvordan børn og voksne sammen kan få noget god tid sammen, som børnene higer så meget efter.

Falsk parallel til forældreskabet

Lovforslaget tager udgangspunkt i en parallel til forældreskab med de former for magtanvendelse, de kan udøve over for deres børn. Denne parallel er falsk, og det er farligt at bygge på den. Det er ikke et forældreforhold, anbragte børn og unge har til de voksenpersoner, der tager sig af dem på anbringelsesstederne. Det har hverken varighed, følelsesmæssige dybde eller relationel styrke som til en rigtig forælder, og sådan opleves det selvfølgelig ikke af børnene. Man er sammen med fremmede mennesker. Derfor opleves magtanvendelse fra pædagoger eller plejeforældre også meget stærkere, end det ville opleves fra ens egne forældre. Det er en helt anden situation, som rammer én meget mere.

Magtanvendelse i plejefamilier

Der har været uenighed, om plejeforældre skal kunne anvende magtanvendelse. Lovforslaget åbner for to former for magtanvendelse i kommunale plejefamilier. TABUKA er imod at plejeforældre får mulighed for at bruge magt over for plejebørnene. I forvejen er et af de afgørende problemer i en plejefamilie forskellen på egne børn og de anbragte. Forskellen er noget, der optager én overordentligt meget som anbragt, og det kan vælte helt, hvis der kommer forskellige regler om magtanvendelse. Derfor er vi også glade for, at lovforslaget kun åbner en lille smule for magtanvendelse i plejefamilier.

Mange uklarheder

Lovforslaget indeholder alvorlige uklarheder i afgrænsninger og definitioner i forbindelse med de nye muligheder for magtanvendelse. Det vil efterlade pædagoger og plejeforældre med uklare grænser og muligheder, og det kan gøre det helt umuligt for de anbragte børn og unge at vide, hvad grænserne er.

Uklarheden kan bl.a. ses i nogle centrale eksempler:

- I § 8 er afgrænsningen af, hvornår kortvarig fastholdelse og bortvisning kan anvendes, uklar. Der står i bemærkningerne, at den kan anvendes, "når det vurderes at være nødvendigt af hensyn til anbringelsesstedets ansvar for at varetage den daglige omsorg". Eller "af hensyn til tryghed eller trivsel på anbringelsesstedet". Der tales også om, at muligheden skal bruges, hvis et barn "genere eller chikanerer" andre børn. Det er formuleringer, som vil kunne tolkes forskelligt og som kan føre til forskelle i den førte praksis. Det er for løst.
- Ifølge § 9 kan barnet kortvarigt fastholdes eller føres til et andet opholdsrum som en "afværgehjælp", hvis det er ved at udføre materielle skader "i et ikke ubetydeligt omfang". Det fremgår af bemærkningerne, at forståelsen af "ikke ubetydeligt" er upræcis, så der vil være usikkerhed om, hvornår afværgehjælp er lovlig. Ødelæggelse af et fjersyn og ting af affektionsværdi nævnes som eksempler på "ikke ubetydeligt omfang". Men det nævnes også, at man kan gribe ind over for et barn, der smadrer glas fra Ikea, hvis barnet smadrer flere glas. Og det siges endda, at "afværgehjælp kan

anvendes for at forhindre tingskade, allerede før det første glas smadres”, hvis der er fare for, at barnet vil gøre det flere gange. Så er grænserne for brugen af afværgehjælp blevet meget uklare. Man vil faktisk kunne bruge magtanvendelse allerede før barnet har løftet det første glas fra Ikea. Det er ren vilkårlighed i en banal pædagogisk situation, som burde løses med normale midler.

- § 11 giver en institution ret til at tilbageføre et barn eller en ung, der rømmer institutionen, hvis barnet udviser en adfærd, der medfører risiko for skade på barnet eller på andre. Men hvad vil det sige, at barnet rømmer institutionen – det er jo ikke inde-spærret på en normal institution? I bemærkningerne står der, at man kan tilbageføre med magt, hvis barnet ”ikke har til hensigt at vende tilbage”. Det nævnes også, at det ikke er tilstrækkeligt, at barnet har forladt institutionen og ikke er kommet tilbage som aftalt. Men hvornår ved man, at barnet ikke har til hensigt at komme tilbage? Der er også usikkerhed om kriteriet om, at tilbageførsel kun kan ske, hvis barnets adfærd kan ”medføre en risiko for skade på barnet selv eller på andre”. Hvad vil ”risiko” og ”skade” sige i praksis? Igen er der meget rum for fortolkninger.
- Disse uklarheder skal ses sammen med uklarhed om de centrale begreber at ”føre” og ”tilbageføre”, som bruges i §§ 8, 9 og 11. I § 10 om fysisk magtanvendelse uddybes begreberne lidt, men formuleringen er kortfattet og ikke klar. Der nævnes et par eksempler: at mindre børn kan bæres, og at et større barn kan føres ved at ”holde fast om hånden og føre” det til et andet sted. Men hvad må man, hvis det ikke er tilstrækkeligt? Man må ikke tage fører greb, det står der eksplicit, men af et andet eksempel kan man se, at man åbenbart godt må hale barnet ind i en bil og køre med det. Grænserne for at føre eller tilbageføre er altså uklare, og de vil uden tvivl blive brugt forskelligt.

Uklarhederne i loven skal udbedres, så grænser og kriterier for denne magtanvendelse bliver meget mere klare. De bør beskrives tydeligt og konkret, så pædagoger og plejeforældre kan arbejde ud fra dem, og især så de anbragte børn og unge kan forstå dem.

Hvad gør man, når der er foretaget en magtanvendelse?

Det er forbløffende, at lovforslaget, der markant udvider mulighederne for magtanvendelse, slet ikke forholder sig til, hvad der skal ske ift. barnet, når der er foretaget en magtanvendelse.

Der står for det første ikke noget om, hvordan man beskytter barnet mod skader pga. magtanvendelsen, selvom det er en reel risiko.

For det andet står der ikke noget om opfølgningen sammen med barnet, selvom vi ved, at det har meget stor betydning. Vi vil foreslå, at loven ret præcist beskriver, hvad der skal ske i den situation. Når der er sket en magtanvendelse, så skal barnet eller den unge have mulig-

hed for at give sin skriftlige redegørelse for, hvad der er sket, og den skal sendes med indberetningen til tilsynsenheden. Små børn skal have hjælp til at formulere det skriftligt.

Der kan selvfølgelig være gode grunde til, at barnet er rømmet fra institutionen eller har smadret ting eller været i konflikt med andre, og de barnet bør have mulighed for at beskrive det for sin sagsbehandler og evt. til tilsynsenheden. På den baggrund kan sagsbehandleren vurdere, om der skal ske ændringer i anbringelsen eller om barnet eventuelt skal flyttes til et andet sted.

Med venlig hilsen

Bente Nielsen

Formand for TABUKA, Landsforeningen for nuværende og tidligere anbragte

